

เอกสารประกอบการบรรยายภาคทบทวน ภาค ๒ สมัยที่ ๗๒
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๗ ถึงมาตรา ๑๘๘
ณ สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
วันอาทิตย์ที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

สรสรเสริญ เดชสีหอนานนท์^๑

โดยที่สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภาได้มอบหมายให้ผู้เขียนบรรยายวิชากฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๗ ถึงมาตรา ๑๘๘ ในภาคทบทวน ซึ่งมีเนื้อหาส่วนหลัก ได้แก่ คำให้การฟ้องแย้ง และการแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องและคำให้การ ผู้เขียนจึงเรียบเรียงเอกสารประกอบการบรรยายฉบับนี้ขึ้นเพื่อให้ผู้เข้ารับฟังการบรรยายได้ใช้ทบทวนเนื้อหาที่ได้ศึกษากันไปในชั่วโมงการบรรยาย ทั้งนี้ โดยประการที่ผู้เขียนรับหน้าที่เป็นอาจารย์ผู้บรรยายโครงการอบรมเตรียมความรู้ความพร้อมสำหรับการศึกษาระดับเนติบัณฑิต ภาค ๒ สมัยที่ ๗๒ กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ภาคทั่วไป และวิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น ซึ่งได้เคยรวบรวมคำพิพากษาศาลฎีกาที่สำคัญในเนื้อหาต่าง ๆ ที่เคยบรรยายไว้ด้วย จึงเห็นสมควรนำมารวมไว้ในเอกสารประกอบการบรรยายฉบับนี้เพื่อให้เผยแพร่เป็นประโยชน์ต่อไป

อนึ่ง เอกสารประกอบการบรรยายฉบับนี้ ผู้เขียนประสงค์ให้ใช้ประกอบรับฟังการบรรยายเป็นสำคัญ จึงมิได้ลงรายละเอียดเกี่ยวกับแนวความคิดหรือทฤษฎีทางกฎหมายไว้มากนัก แต่เน้นใช้คำพิพากษาศาลฎีกาที่รวบรวมไว้ถึงปัจจุบัน (คำพิพากษาศาลฎีกา พุทธศักราช ๒๕๖๒ เล่มที่ ๑ สำนักอำนวยการประจำศาลฎีกา) เป็นตัวอย่างในการอธิบายหลักกฎหมาย จึงขอให้ผู้อ่านพึงระลึกว่ายังมีความจำเป็นต้องศึกษาดำรงเพิ่มเติมเพื่อความเข้าใจที่ถ่องแท้ต่อไป

เอกสารประกอบการบรรยายฉบับนี้ ประกอบไปด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับ

- (๑) ฟ้องซ้อน
- (๒) คำให้การ
- (๓) ฟ้องแย้ง
- (๔) ทั้งฟ้องและถอนฟ้อง และ
- (๕) การแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องหรือคำให้การ

^๑ น.บ., น.ม. (มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ), นบท., ผู้พิพากษาศาลจังหวัดสุราษฎร์ธานี.

ผู้บรรยายภาคทบทวน เนติบัณฑิตยสภา (วิธีพิจารณาความแพ่ง ภาค ๒), โครงการอบรมเตรียมความพร้อมความรู้สำหรับการศึกษาระดับเนติบัณฑิต และโครงการเทคนิคการเขียนตอบปัญหากฎหมายสารบัญญัติ สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.

๑. ฟ้องซ้อน

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๓ บัญญัติว่า “เมื่อศาลได้รับคำฟ้องแล้ว ให้ศาลออกหมายส่งสำเนาคำฟ้องให้แก่จำเลยเพื่อแก้คดี และภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันยื่นคำฟ้อง ให้โจทก์ร้องขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อให้ส่งหมายนั้น

นับแต่เวลาที่ไต่ยื่นคำฟ้องแล้ว คดีนั้นอยู่ในระหว่างพิจารณา และผลแห่งการนี้

(๑) ห้ามไม่ให้โจทก์ยื่นคำฟ้องเรื่องเดียวกันนั้นต่อศาลเดียวกัน หรือต่อศาลอื่น และ

(๒) ถ้ามีเหตุเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในพฤติการณ์อันเกี่ยวกับการยื่นฟ้องคดีต่อศาลที่มีเขตศาลเหนือคดีนั้น เช่น การเปลี่ยนแปลงภูมิลำเนาของจำเลย การเปลี่ยนแปลงเช่นว่านี้หาตัดอำนาจศาลที่รับฟ้องคดีไว้ในอันที่จะพิจารณาและชี้ขาดตัดสินคดีนั้นไม่”

(ก) ฟ้องซ้อนเป็นเรื่องห้ามเฉพาะโจทก์ ไม่ห้ามจำเลย แต่ในกรณีจำเลยฟ้องแย้งรวมมาในคำให้การ จำเลยถือเป็นโจทก์ในส่วนฟ้องแย้ง จึงอยู่ในบังคับเรื่องฟ้องซ้อนเช่นกัน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๗๗๕/๒๕๕๙ : คดีก่อนที่จำเลยที่ ๑ กับพวกเป็นโจทก์ฟ้องโจทก์ ในคดีนี้เป็นจำเลย กับฟ้องแย้งของจำเลยที่ ๑ ในคดีนี้ มีสภาพแห่งข้อหา คำขอบังคับ และข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาเป็นอย่างเดียวกัน คือโจทก์กับพวกร่วมกันข่มขู่จำเลยที่ ๑ กับพวกให้จ่ายเงินและโฉนดที่ดินมาไถ่ตัว ข. ซึ่งเล่นการพนันโกงโจทก์กับพวก มิฉะนั้นจะทำร้าย ข. ให้ถึงแก่ชีวิต แม้จำเลยที่ ๑ จะอ้างเหตุในคดีนี้ด้วยว่า การทำนิติกรรมซื้อขายที่ดินพิพาทมีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามตามกฎหมายตกเป็นโมฆะ แต่ก็เป็นเรื่องเดียวกันกับคดีก่อนตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๗๓ วรรคสอง (๑) ซึ่งมีความมุ่งหมายให้คดีเรื่องเดียวกัน สามารถฟ้องร้องว่ากล่าวกันได้เพียงคราวเดียว เมื่อปรากฏว่าขณะคดีก่อนอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา จำเลยที่ ๑ ฟ้องแย้งโจทก์เป็นคดีนี้ ฟ้องแย้งของจำเลยที่ ๑ จึงเป็นฟ้องซ้อนต้องห้ามตามบทบัญญัติดังกล่าว และเมื่อศาลมีคำพิพากษาวินิจฉัยชี้ขาดคดีก่อนให้ยกฟ้องแล้ว ฟ้องแย้งของจำเลยที่ ๑ จึงเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำต้องห้ามตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๔๔ วรรคหนึ่ง

ข้อพิจารณา : กรณีที่ผู้จัดการมรดกฟ้องเรียกมรดกในคดีก่อน ถือเป็นการใช้สิทธิแทนทายาทของเจ้ามรดก ทายาทนำคดีมาฟ้องเป็นคดีหลัง ถือเป็นฟ้องซ้อน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๐๒/๒๕๒๔) หรือเจ้าของกรรมสิทธิ์รวมในที่ดินฟ้องขับไล่ในคดีก่อน ถือเป็นการใช้สิทธิอันเกิดแต่กรรมสิทธิ์ครอบไปถึงทรัพย์สินทั้งหมดเพื่อต่อสู้บุคคลภายนอก เจ้าของกรรมสิทธิ์รวมคนอื่นมาฟ้องเป็นคดีหลัง ถือเป็นฟ้องซ้อน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๘๔/๒๕๕๓)

(ข) เมื่อได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ย่อมถือว่าอยู่ในระหว่างพิจารณาคดีของศาลนับแต่เวลาที่ยื่นฟ้องเป็นต้นไป แม้ว่าศาลจะยังไม่มีคำสั่งรับฟ้องไว้พิจารณาก็ตาม เช่น คดีอยู่ในระหว่างไต่สวน คำร้องขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาล เป็นต้น หากโจทก์ยื่นคำฟ้องเรื่องเดียวกัน ฟ้องคดีหลังก็เป็นฟ้องซ้อน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๙๙๕/๒๕๔๒ : กรณีผู้ร้องยื่นคำฟ้องต่อศาลก็เป็นการดำเนินการกระบวนพิจารณาและเป็นการพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑ (๘) เมื่อคดีอยู่ในระหว่างไต่สวนคำร้องขอดำเนินคดีอย่างคนอนาถาก็ถือว่าคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๓ วรรคสอง แล้ว โดยไม่ต้องรอให้ศาลมีคำสั่งในเรื่องการขอดำเนินคดีอย่างคนอนาถาก่อน การที่ผู้ร้องยื่นคำร้องสอดเข้ามาในคดีโดยอ้างสิทธิว่า ที่ดินพร้อมบ้านพิพาทที่จำเลยนำไปขายฝากโจทก์ทั้งสี่เป็นทรัพย์สินที่ผู้ร้องกับจำเลยได้ร่วมกันซื้อมา ผู้ร้องจึงมีส่วนเป็นเจ้าของอยู่กึ่งหนึ่ง จำเลยไม่มีสิทธินำที่ดินและบ้านพิพาทไปขายฝากโจทก์ทั้งสี่นั้น เป็นการตั้งสิทธิของผู้ร้องเข้ามาในคดีในฐานะคู่ความฝ่ายที่สามและเป็นปฏิปักษ์แก่โจทก์ทั้งสี่และจำเลย หากเข้ามาสอดเพียงเป็นจำเลยต่อสู้คดีกับโจทก์ทั้งสี่โดยเฉพาะไม่ ซึ่งถ้าศาลรับคำร้องสอดของผู้ร้องไว้ โจทก์ทั้งสี่และจำเลยก็ต้องให้การแก้คำร้องสอดของผู้ร้อง คำร้องสอดของผู้ร้องจึงเป็นคำฟ้อง และผู้ร้องอยู่ในฐานะเป็นโจทก์หากใช้เป็นจำเลยไม่ เมื่อสิทธิที่ผู้ร้องอ้างว่าถูกโจทก์ทั้งสี่กับจำเลยโต้แย้งนี้ ผู้ร้องได้ฟ้องโจทก์ทั้งสี่เป็นคดีต่อศาลไว้แล้วและคดีอยู่ในระหว่างพิจารณา คำร้องสอดของผู้ร้องจึงเป็นฟ้องซ้อน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๓ วรรคสอง (๑)

(ค) “คดีนั้นอยู่ระหว่างพิจารณา” หมายถึง คดีก่อนอยู่ระหว่างการพิจารณาไม่ว่าจะในศาลชั้นต้น ศาลชั้นอุทธรณ์ หรือศาลฎีกา ก็ตาม ดังนั้น เรื่องฟ้องซ้อนจึงดูวันที่ยื่นฟ้องเป็นสำคัญ แม้ฟ้องคดีหลังจะมีคำพิพากษาก่อนฟ้องคดีแรก ฟ้องคดีหลังก็ยังคงเป็นฟ้องซ้อนซึ่งไม่ชอบด้วยกฎหมาย

แม้ศาลในคดีก่อนจะมีคำสั่งอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้องและจำหน่ายคดีเสียจากสารบบความ แต่ถ้าจำเลยยังอุทธรณ์คำสั่งศาลในคดีก่อนอยู่ ก็ถือว่าคดีก่อนยังอยู่ในระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์ โจทก์นำเรื่องเดียวกันมาฟ้องเป็นคดีใหม่ถือเป็นฟ้องซ้อน

*****คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๗๕๔/๒๕๕๘ :** จำเลยยื่นคำร้องขอให้ยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่โดยอ้างเหตุว่าศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยผิดพลาดภายหลังศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้องและจำหน่ายคดีในคดีก่อนเพียง ๖ วัน เป็นการยื่นภายในระยะเวลาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๗ และโจทก์ทั้งเจ็ดยื่นฟ้องจำเลยเป็นคดีนี้ ขณะนั้นระยะเวลาอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นที่ยกคำร้องขอให้ยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ของจำเลยยังไม่สิ้นสุดลง ถือได้ว่าโจทก์ยื่นคำฟ้องคดีนี้ในขณะที่คดีก่อนอยู่ในระหว่างการพิจารณา และเมื่อพิจารณาคำฟ้องของโจทก์ทั้งเจ็ดในคดีนี้เป็นเรื่องที่โจทก์ทั้งเจ็ดกล่าวอ้างว่า ที่ดินของจำเลยตกเป็นภาระจำยอมแก่ที่ดินของโจทก์ทั้งเจ็ดที่อยู่ติดกันเช่นเดียวกันกับคำฟ้องของโจทก์ทั้งเจ็ดในคดีก่อน แม้คำขอบังคับในส่วนที่เกี่ยวกับความกว้างยาวของทางพิพาทแตกต่างกัน แต่ก็เป็นการขอให้รับรองว่าทางพิพาทตกเป็นภาระจำยอมแก่ที่ดินของโจทก์ทั้งเจ็ดเช่นเดียวกัน คำฟ้องของโจทก์ทั้งเจ็ดในคดีนี้กับคำฟ้องของโจทก์ทั้งเจ็ดในคดีก่อนจึงเป็นคำฟ้องเรื่องเดียวกัน และการพิจารณาว่าคำฟ้องคดีหลังเป็นฟ้องซ้อนกับคดีก่อนหรือไม่ต้องพิจารณาในวันยื่นคำฟ้องคดีหลังเป็นสำคัญ เมื่อปรากฏว่าขณะที่โจทก์ทั้งเจ็ดยื่นฟ้องจำเลยเป็นคดีนี้ คดีก่อนอยู่ระหว่างการพิจารณา คำฟ้องของโจทก์ทั้งเจ็ดในคดีนี้จึงเป็นฟ้องซ้อนกับคำฟ้องของโจทก์ทั้งเจ็ดในคดีก่อน แม้ต่อมาศาลฎีกาในคดีก่อนจะมีคำสั่งจำหน่ายคดีเพราะเหตุฎีกาของจำเลยไม่เป็นสาระแก่คดีอันควรแก่การพิจารณาตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรมมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง ก็หาทำให้คำฟ้องของโจทก์ทั้งเจ็ดในคดีนี้ซึ่งเป็นฟ้องซ้อนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายกลับเป็นคำฟ้องที่ชอบด้วยกฎหมายไม่

ข้อสังเกต : หากข้อเท็จจริงตามคำพิพากษาศาลฎีกาข้างต้นเปลี่ยนเป็นว่า จำเลยไม่อุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นที่ยกคำร้องขอให้พิจารณาคดีใหม่ ย่อมถือว่าขณะที่โจทก์ยื่นฟ้องคดีหลังไม่มีคดีก่อนอยู่ในระหว่างพิจารณา จึงไม่เป็นฟ้องซ้อน และไม่เป็นฟ้องซ้ำตามมาตรา ๑๔๘ เพราะขณะยื่นฟ้องคดีหลัง คดีก่อนยังไม่ถึงที่สุด แต่อาจเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำตามมาตรา ๑๔๔ ได้ ถ้าคำพิพากษาศาลชั้นต้นในคดีก่อนได้วินิจฉัยชี้ขาดในประเด็นแห่งคดีแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๓๖๔/๒๕๓๘ : คดีก่อนศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโจทก์โดยวินิจฉัยว่าโจทก์มอบอำนาจให้ ข. ฟ้องคดีแทน แต่หนังสือมอบอำนาจไม่ได้ปิดอากรแสตมป์ ย่อมฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้ ข. จึงไม่มีอำนาจฟ้องคดีแทนโจทก์โดยยังไม่ได้วินิจฉัยประเด็นแห่งคดีข้ออื่น ดังนั้น ฟ้องโจทก์คดีนี้จึงไม่เป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำกับคดีก่อนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๔ เมื่อขณะที่โจทก์ฟ้องคดีนี้ถึงแม้คดีก่อนจะยังอยู่ภายในกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์ แต่คู่ความก็มีได้ยื่นอุทธรณ์ จึงถือไม่ได้ว่าคดีก่อนนั้นอยู่ใน

ระหว่างพิจารณา ฟ้องโจทก์คดีนี้จึงไม่เป็นฟ้องซ้อนอันต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๓ วรรคสอง (๑)

(ง) “เรื่องเดียวกัน” หมายความว่า เหตุแห่งการฟ้องร้องคดีก่อนและคดีหลัง มีสภาพแห่งข้อหาและข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาเหมือนกัน และขณะยื่นฟ้องคดีหลัง คดีก่อนอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล

*****คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๔๗๕/๒๕๕๖ :** หลังจากศาลจังหวัดสืคิ้ว (ปากช่อง) มีคำสั่งแต่งตั้งจำเลยเป็นผู้จัดการมรดกตามพินัยกรรมในคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๒๐๗/๒๕๕๓ โจทก์ทั้งสองยื่นคำร้องในคดีดังกล่าวขอให้ถอนจำเลยออกจากการเป็นผู้จัดการมรดกและแต่งตั้งโจทก์ทั้งสองเป็นผู้จัดการมรดกแทน โดยอ้างว่าจำเลยนำพินัยกรรมฉบับแรก (ลงวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๓๓) ซึ่งเป็นโมฆะเพราะถูกเพิกถอนโดยพินัยกรรมฉบับหลัง มาอ้างต่อศาลเพื่อแต่งตั้งให้จำเลยเป็นผู้จัดการมรดก อันมีพฤติกรรมไม่สุจริตและเท่ากับจำเลยสละสิทธิตามพินัยกรรมฉบับหลังสุด (ลงวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๓๖) และพินัยกรรมทุกฉบับสิ้นผลบังคับแล้วเพราะล่วงเลยกำหนดระยะเวลาตามกฎหมาย คำร้องของโจทก์ทั้งสองในคดีดังกล่าวเป็นการเสนอข้อหาต่อศาล จึงถือได้ว่าเป็นคำฟ้อง เมื่อจำเลยยื่นคำคัดค้านคำร้องของโจทก์ทั้งสอง อันเป็นการยกข้อต่อสู้เป็นข้อแก้คำฟ้อง คำคัดค้านของจำเลยจึงเป็นคำให้การ แม้คดีดังกล่าวจะมีประเด็นพิพาทว่า ใครสมควรเป็นผู้จัดการมรดก แต่การที่ศาลจังหวัดสืคิ้วจะมีคำสั่งถอนจำเลยออกจากการเป็นผู้จัดการมรดก หรือแต่งตั้งผู้จัดการมรดกคนใหม่หรือไม่นั้น ศาลในคดีดังกล่าวจะต้องพิจารณาให้ได้ความเสียก่อนว่า พินัยกรรมฉบับลงวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๓๓ ที่ผู้ตายระบุตั้งให้จำเลยเป็นผู้จัดการมรดกนั้นเป็นโมฆะหรือสิ้นผลบังคับตามที่โจทก์ทั้งสองกล่าวอ้างหรือไม่ คดีนี้ โจทก์ทั้งสองยื่นฟ้องจำเลยโดยอ้างเหตุทำนองเดียวกันกับคดีดังกล่าวว่า จำเลยใช้พินัยกรรมที่ถูกเพิกถอนโดยพินัยกรรมฉบับหลังแล้วยื่นต่อศาลขอให้แต่งตั้งจำเลยเป็นผู้จัดการมรดกตามพินัยกรรมดังกล่าว ถือว่าจำเลยมีเจตนาไม่สุจริต ขอให้พิพากษาว่าพินัยกรรมดังกล่าวเป็นโมฆะ และให้แบ่งที่ดินมรดกแก่โจทก์ทั้งสอง แม้โจทก์ทั้งสองในคดีนี้จะมีคำขอให้แบ่งทรัพย์มรดกให้แก่โจทก์ทั้งสองด้วย แต่ศาลชั้นต้นก็จะพิพากษาให้ได้ความเสียก่อนว่า พินัยกรรมที่จำเลยอ้างเป็นโมฆะหรือสิ้นผลบังคับหรือไม่ซึ่งเป็นประเด็นที่ต้องวินิจฉัยเช่นเดียวกับคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๒๐๗/๒๕๕๓ ของศาลจังหวัดสืคิ้ว เมื่อคดีดังกล่าวอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้นด้วยกันและมีประเด็นจะต้องวินิจฉัยในเรื่องเกี่ยวกับคดีนี้ ฟ้องคดีนี้ของโจทก์ทั้งสองจึงเป็นฟ้องซ้อนกับคดีดังกล่าวต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๑๗๓ วรรคสอง (๑)

ข้อพิจารณา : หากคำขอบังคับในคดีหลัง โจทก์อาจเรียกร้องได้ในคดีก่อน และคดีก่อนยังอยู่ระหว่างการพิจารณา ก็ถือเป็นคำฟ้อง “เรื่องเดียวกัน” ฟ้องโจทก์คดีหลังจึงเป็นฟ้องซ้อน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๘๔๘/๒๕๕๘ : คดีก่อนโจทก์ฟ้องให้จำเลยที่ ๑ รับผิดชอบมูลค่าเสียหายจากการขาดประโยชน์ในการใช้รถรวมทั้งค่าเสื่อมราคา คดีนี้โจทก์เรียกร้องในเรื่องเดียวกันโดยข้ออ้างต่างกันเพียงว่า จำเลยที่ ๑ คำนวณค่าเสียหายจากการใช้ประโยชน์ในรถแทรกเตอร์พิพาททั้งสองคันไม่ถูกต้องและไม่เป็นธรรมเนื่องจากจำเลยที่ ๑ นำรถแทรกเตอร์ไปใช้ประโยชน์นานถึง ๕ ปี ๑๐ เดือน จึงต้องใช้ค่าขาดประโยชน์ขั้นต่ำประมาณ ๒๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่จำเลยที่ ๑ ขอใช้เพียง ๓,๖๑๗,๒๘๐ บาท ซึ่งต่ำเกินไป ดังนี้ ค่าขาดประโยชน์ในการใช้รถ โจทก์สามารถกำหนดเรียกร้องเอาจากจำเลยที่ ๑ ได้ในคราวเดียวกับที่ฟ้องคดีแรกอยู่แล้วเพราะสภาพแห่งข้อหาและข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาเป็นเรื่องเดียวกัน เมื่อโจทก์มาฟ้องคดีนี้ในขณะที่คดีก่อนอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกาจึงเป็นฟ้องซ้อน ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๓ วรรคสอง (๑)

ข้อพิจารณา : แต่ถ้าเหตุละเมิดหรือข้อโต้แย้งสิทธิในคดีก่อนและคดีหลังเกิดขึ้นคนละตอนกัน โจทก์ย่อมไม่อาจเรียกค่าเสียหายหรือฟ้องบังคับในคดีก่อนได้ ฟ้องคดีหลังก็ไม่เป็นฟ้องซ้อน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๓๖๔-๑๕๓๖๕/๒๕๕๕ : แม้คดีนี้และคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ๑๖๙๒/๒๕๕๔ ของศาลชั้นต้น จะเป็นคดีที่มีมูลละเมิดอย่างเดียวกัน จำเลยที่ ๓ กับโจทก์ต่างเป็นคู่ความรายเดียวกัน แต่การที่จำเลยที่ ๓ รับจำเลยคนอื่น ๆ ในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ๑๖๙๒/๒๕๕๔ กับการที่จำเลยที่ ๓ รับจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เข้าร่วมเดินรถรับส่งผู้โดยสารเป็นคดีนี้เป็นการกระทำต่างกรรมต่างวาระกัน โดยร่วมกับบุคคลต่างกัน หาใช่บุคคลผู้เป็นคู่ความรายเดิมไม่ ข้ออ้างตามคำฟ้องของโจทก์ที่ว่า จำเลยทั้งสามกระทำละเมิดในคดีนี้ จึงเป็นเรื่องที่เกิดต่างกรรมต่างวาระจากมูลละเมิดในคดีดังกล่าว ทำให้โจทก์มีสิทธิฟ้องจำเลยที่ ๓ ในคดีนี้ได้ ฟ้องโจทก์ทั้งสองคดีนี้จึงไม่เป็นฟ้องซ้อนกับคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ๑๖๙๒/๒๕๕๔ ของศาลชั้นต้นตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๗๓ วรรคสอง (๑)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๗๖๘/๒๕๕๓ : เชื้อเป็นตัวเงินซึ่งเป็นเอกเทศสัญญาประเภทหนึ่ง เชื้อแต่ละฉบับก่อให้เกิดมูลหนี้ผูกพันระหว่างผู้ทรงเชื้อ ผู้สืบทอด และผู้ส่งจ่าย ในตัวเอง ซึ่งกฎหมายกำหนดสิทธิหน้าที่และความเกี่ยวพันระหว่างกันไว้เป็นการเฉพาะ การที่ผู้ทรงเชื้อได้รับเชื้อที่มีผู้ส่งจ่ายรายเดียวกันไว้ในครอบครองหลายฉบับแม้จะเป็นการชำระหนี้ในมูลหนี้เดียวกันก็

ไม่ถือว่าเช็คแต่ละฉบับมีความเกี่ยวพันกัน เมื่อธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คนั้น ผู้ทรงเช็คย่อมใช้สิทธิเรียกร้องตามเช็คแต่ละฉบับได้ หากจำเป็นต้องใช้สิทธิเรียกร้องตามเช็คทั้งหมดไปในคราวเดียวกันแต่อย่างใดไม่ การใช้สิทธิเรียกร้องในเช็คแต่ละฉบับโดยยื่นฟ้องเป็นหลายคดีเพื่อบังคับชำระหนี้ตามเช็คต่างฉบับกัน ไม่ใช่การใช้สิทธิเรียกร้องในมูลหนี้ที่มีการออกเช็คชำระหนี้ ทั้งยังเป็นคดีที่มีสภาพแห่งข้อหาและข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาแตกต่างกันตามเช็คแต่ละฉบับด้วย คดีนี้ แม้เช็คพิพาทจะเป็นส่วนหนึ่งของเช็คหลายฉบับที่โจทก์ได้รับมาในคราวเดียวกันก็ตาม แต่โจทก์ก็มีสิทธินำเชิควางกล่าวมาเป็นมูลฟ้องร้องเป็นคดีต่างหากจากกันได้ การที่โจทก์นำเช็คจำนวนหนึ่งไปฟ้องในคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๕๒๓/๒๕๔๗ ของศาลชั้นต้น และนำเช็คพิพาทมาฟ้องคดีนี้ จึงไม่ใช่การยื่นคำฟ้องในเรื่องเดียวกัน อันจะเป็นการต้องห้ามตามบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าว

๒. คำให้การ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๗ บัญญัติว่า “เมื่อได้ส่งหมายเรียกและคำฟ้องให้จำเลยแล้ว ให้จำเลยทำคำให้การเป็นหนังสือยื่นต่อศาลภายในสิบห้าวัน

ให้จำเลยแสดงโดยชัดแจ้งในคำให้การว่า จำเลยยอมรับหรือปฏิเสธข้ออ้างของโจทก์ทั้งสิ้น หรือแต่บางส่วน รวมทั้งเหตุแห่งการนั้น

จำเลยจะฟ้องแย้งมาในคำให้การก็ได้ แต่ถ้าฟ้องแย้งนั้นเป็นเรื่องอื่นไม่เกี่ยวกับคำฟ้องเดิมแล้ว ให้ศาลสั่งให้จำเลยฟ้องเป็นคดีต่างหาก

ให้ศาลตรวจดูคำให้การนั้นแล้วสั่งให้รับไว้ หรือให้คืนไปหรือสั่งไม่รับตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๘

บทบัญญัติแห่งมาตรานี้ ให้ใช้บังคับแก่บุคคลภายนอกที่ถูกเรียกเข้ามาเป็นผู้ร้องสอดตามมาตรา ๕๗ (๓) โดยอนุโลม”

เมื่อจำเลยได้รับหมายเรียกสำเนาคำฟ้องแล้ว ต้องทำคำให้การยื่นต่อศาลภายในเวลา ๑๕ วัน กำหนดเวลาเช่นว่านี้ จำเลยอาจร้องขอขยายเวลายื่นคำให้การได้ตามมาตรา ๒๓

หากจำเลยไม่ทำคำให้การยื่นต่อศาลภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่รับหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องแล้ว ถือว่าจำเลยขาดนัดยื่นคำให้การตามมาตรา ๑๙๘

หลักเกณฑ์ในการทำคำให้การเป็นไปตามมาตรา ๑๗๗ วรรคสอง กล่าวคือ จำเลยต้องแสดงโดยชัดแจ้งในคำให้การว่า จำเลยยอมรับหรือปฏิเสธข้ออ้างของโจทก์ทั้งสิ้นหรือแต่บางส่วน รวมทั้งเหตุแห่งการนั้น ซึ่งคำให้การของจำเลยถือเป็นเรื่องสำคัญ เพราะประเด็นข้อพิพาทจะถูกกำหนดโดยคำฟ้องและคำให้การของจำเลยตามมาตรา ๑๘๓ อันถือเป็นกรอบในการดำเนินกระบวนการพิจารณา คู่ความจะสืบพยานหลักฐานที่ไม่เกี่ยวแก่ประเด็นมิได้ตามมาตรา ๘๖ วรรคสอง และมาตรา ๘๗ (๑) และศาลจะพิพากษานอกฟ้องนอกประเด็นไม่ได้ตามมาตรา ๑๔๒

การเขียนคำให้การให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ถือเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง เพราะคำให้การที่บกพร่องในเหตุต่าง ๆ อาจส่งผลทางกฎหมายแตกต่างกันออกไป ซึ่งอาจสรุปได้ดังต่อไปนี้

๒.๑ คำให้การที่ปฏิเสธโดยชัดแจ้ง และแสดงเหตุแห่งการปฏิเสธชัดเจน

คำให้การประเภทนี้เป็นคำให้การที่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ข้อที่โจทก์และจำเลยโต้แย้งกันจะเป็นประเด็นข้อพิพาทแห่งคดี โจทก์และจำเลยย่อมมีสิทธินำพยานหลักฐานมาสืบเพื่อสนับสนุนข้ออ้างตามคำคู่ความของฝ่ายตนได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๖๓๙/๒๕๖๐ : จำเลยที่ ๑ ให้การในตอนแรกว่า ที่ดินพิพาทเป็นสินส่วนตัวของจำเลยที่ ๑ โดยซื้อที่ดินพิพาทจาก อ. ก่อนจดทะเบียนสมรสกับโจทก์ แต่ยังไม่สามารถโอนกรรมสิทธิ์ได้ในขณะนั้น ภายหลังเมื่อจดทะเบียนสมรสกับโจทก์แล้ว อ. จึงโอนที่ดินพิพาทแก่โจทก์ อันเป็นการยืนยันว่าที่ดินพิพาทเป็นสินส่วนตัว แม้จำเลยที่ ๑ จะให้การในตอนหลังว่าฟ้องโจทก์ขาดอายุความ เพราะโจทก์นำคดีมาฟ้องขอให้เพิกถอนนิติกรรมซื้อขายเป็นระยะเวลาเกินกว่า ๑ ปี ฟ้องโจทก์จึงขาดอายุความตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๔๘๐ ก็เป็นเรื่องที่จำเลยที่ ๑ ยกอายุความขึ้นตัดฟ้องโจทก์เท่านั้น มิใช่เป็นการยอมรับว่าที่ดินพิพาทเป็นสินสมรส อันจะถือเป็นการยืนยันข้อเท็จจริงหลายทางไม่อาจเป็นไปได้ในคราวเดียวกัน จึงไม่ขัดแย้งกันเองและเป็นคำให้การที่ชอบด้วย ป.วิ.พ. มาตรา ๑๗๗ วรรคสอง คดีย่อมมีประเด็นข้อพิพาทตามคำฟ้อง และคำให้การของจำเลยที่ ๑ ว่าคดีโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๑ ขาดอายุความหรือไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๔๖๔/๒๕๕๕ : จำเลยให้การเพียงว่า จำเลยทำสัญญากับโจทก์ตามฟ้องแต่จำเลยชำระหนี้แก่โจทก์ครบถ้วนแล้วจึงไม่ต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ ไม่ได้ให้การว่าจำเลยไม่ได้ทำสัญญาหรือไม่ได้รับเงินตามสัญญาภู่สันเชื่อที่อยู่อาศัย ข้อที่จำเลยฎีกาว่า พยานหลักฐานโจทก์รับฟังไม่ได้ว่าโจทก์ได้มอบเงินให้แก่จำเลยตามสัญญาภู่และโจทก์ฟ้องกล่าวอ้างสัญญาภู่เบิกเงินเกินบัญชี ซึ่งต่อมามีการทำสัญญาภู่กันใหม่แต่โจทก์ไม่มีพยานที่รู้เห็นการทำสัญญามาเบิกความให้แจ้งชัด คงมีแต่พยานบอกเล่ารับฟังไม่ได้ จำเลยไม่ต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ เป็นข้อที่ไม่ได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลล่าง ต้องห้ามอุทธรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ วรรคหนึ่ง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๕๗/๒๕๕๓ : จำเลยให้การว่าเคยกู้ยืมเงินโจทก์จำเลย ๔๐,๐๐๐ บาท แต่โจทก์กลับนำแบบพิมพ์หนังสือสัญญากู้ยืมเงินที่จำเลยลงลายมือชื่อไว้ในช่องผู้กู้ไปกรอกข้อความเป็นว่าจำเลยกู้ยืมเงินโจทก์ ๕๐,๐๐๐ บาท โดยไม่ได้รับความยินยอมจากจำเลย จึงเป็นเอกสารปลอม คดีจึงมีประเด็นเพียงว่า จำเลยได้กู้ยืมเงินโจทก์จำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท ตามฟ้องหรือไม่ ไม่มีประเด็นว่า จำเลยได้ชำระหนี้ตามหนังสือสัญญากู้ยืมเงินที่โจทก์นำมาฟ้องให้แก่โจทก์แล้วหรือไม่ ดังนั้น จำเลยจะนำสืบว่าจำเลยได้ชำระหนี้ตามหนังสือสัญญากู้ยืมเงินดังกล่าวให้แก่โจทก์ครบถ้วนแล้วหาได้ไม่ เป็นการนำสืบนอกประเด็น ส่วนที่จำเลยให้การไว้ตอนหนึ่งว่าจำเลยได้ชำระหนี้ให้โจทก์ครบถ้วนแล้วเป็นการให้การประกอบข้ออ้างที่ว่าจำเลยเคยกู้ยืมเงินโจทก์ ๔๐,๐๐๐ บาท มิใช่เป็นการให้การในประเด็นที่เกี่ยวกับการกู้ยืมเงินจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท ที่

โจทก์ยกขึ้นเป็นข้ออ้างในคำฟ้อง การที่ศาลล่างทั้งสองฟังข้อเท็จจริงจากทางนำสืบของจำเลยแล้ว เชื่อว่าจำเลยชำระหนี้จำนวนตามฟ้องให้โจทก์แล้ว จึงเป็นการวินิจฉัยนอกประเด็น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๘๔๕/๒๕๔๘ : จำเลยให้การต่อสู้ไฉนเฉพาะว่าฟ้องโจทก์ขาดอายุความในเรื่องการรอนสิทธิ การที่จำเลยกล่าวอ้างว่า ฟ้องโจทก์ขาดอายุความเรื่องลามิควรไต้ในชั้นอุทธรณ์ จึงเป็นข้อที่มีได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้น

๒.๒ คำให้การที่รับข้อเท็จจริงตามฟ้องโจทก์ หรือคำให้การที่ไม่กล่าวถึงข้อปฏิเสธฟ้องโจทก์

คำให้การประเพณีส่งผลให้ข้อเท็จจริงตามคำฟ้องของโจทก์ กลายเป็นข้อเท็จจริงที่จำเลยรับหรือถือว่ารับแล้วในศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๘๔ (๓) จึงไม่มีประเด็นโต้แย้งกันในเรื่องดังกล่าวอีกต่อไป ศาลจะกำหนดเป็นประเด็นข้อพิพาทไม่ได้ คุ้ความจะนำพยานหลักฐานมาสืบในประเด็นที่ยุติแล้วไม่ได้ และศาลไม่อาจมีคำพิพากษาเป็นอย่างอื่นนอกจากที่คุ้ความรับกันแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๒๒๓/๒๕๖๑ : โจทก์บรรยายฟ้องกล่าวอ้างวันเวลาที่โจทก์และจำเลยทั้งสองตกลงทำสัญญาซื้อขาย จำนวน และราคาสินค้าต่อหน่วย โดยโจทก์ส่งมอบและจำเลยที่ ๑ ได้รับมอบสินค้าถูกต้องครบถ้วนแล้ว แต่จำเลยที่ ๑ ชำระค่าสินค้าแก่โจทก์เพียงบางส่วน พร้อมกับแนบเอกสารใบรับรองการรวมควันยา รายการบรรจุหีบห่อ ใบกำกับสินค้าและใบตราส่งมาท้ายคำฟ้องซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของคำฟ้องด้วย จำเลยทั้งสองมิได้ให้การปฏิเสธว่าไม่ได้ซื้อสินค้าจากโจทก์ในจำนวนและราคาตามฟ้องหรือไม่ได้รับสินค้าหรือได้รับสินค้าไม่ครบถ้วน คงให้การต่อสู้แต่เพียงว่าจำเลยทั้งสองไม่มีหนี้ค่างชำระค่าสินค้าแก่โจทก์ตามฟ้อง และอ้างรายละเอียดในทางปฏิบัติที่ผ่านมาเกี่ยวกับการขนส่งและวิธีการชำระเงินค่าสินค้ระหว่างกันว่า จำเลยทั้งสองจะใช้วิธีการโอนเงินผ่านธนาคารในแต่ละครั้งที่ได้รับสินค้าที่โจทก์ส่งมา หากจำเลยทั้งสองยังคงมีหนี้ค่างชำระโจทก์ตามคำฟ้อง โจทก์คงไม่ขายและส่งสินค้าให้แก่จำเลยทั้งสองรอบต่อมาอย่างแน่นอน เมื่อตามคำให้การของจำเลยทั้งสองต่อสู้เพียงว่าจำเลยทั้งสองไม่มีหนี้ค่างชำระแก่โจทก์ จึงต้องถือว่าจำเลยทั้งสองยอมรับตามข้ออ้างของโจทก์ที่ว่าจำเลยที่ ๑ สั่งซื้อและได้รับมอบสินค้าครบถ้วนตามจำนวนและราคาที่โจทก์บรรยายมาในคำฟ้องแล้ว คดีไม่มีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยว่า โจทก์ส่งมอบสินค้าและจำเลยที่ ๑ ได้รับมอบสินค้าครบถ้วนตามจำนวนที่โจทก์กล่าวอ้างหรือไม่

สัญญาซื้อขายเป็นสัญญาต่างตอบแทน เมื่อจำเลยที่ ๑ ผู้ซื้อได้รับมอบสินค้าที่ตนได้ซื้อไว้แล้วก็ต้องใช้ราคาตามข้อสัญญาซื้อขายแก่โจทก์ผู้ขาย โจทก์ฟ้องอ้างว่าจำเลยที่ ๑ ค้างชำระค่าสินค้าที่ได้รับจากโจทก์ แต่จำเลยที่ ๑ ชำระค่าสินค้าให้แก่โจทก์เพียงบางส่วน การที่จำเลยทั้งสองกล่าวอ้างว่าไม่มีหนี้ค้างชำระแก่โจทก์ตามฟ้อง จำเลยทั้งสองจึงมีภาระการพิสูจน์ให้ได้ความตามข้ออ้าง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๙๐๘/๒๕๖๐ : จำเลยให้การยอมรับว่า จำเลยลงลายมือชื่อในหนังสือสัญญาซื้อขายในฐานะเจ้าของที่ดิน การที่จำเลยอ้างตนเองเป็นพยานเบิกความตอบคำถามค้านปฏิเสธลายมือชื่อในหนังสือสัญญาซื้อขายว่าไม่ใช่ลายมือชื่อของจำเลย จึงเป็นการนำสืบขัดแย้งกับคำให้การของจำเลย และการที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ หยิบยกเรื่องความแตกต่างของลายมือชื่อจำเลยในหนังสือสัญญาซื้อขายกับลายมือชื่อจำเลยในเอกสารอื่น ๆ กับเรื่องสีน้ำหมึกของข้อความที่มีความเข้มแตกต่างกันขึ้นมาวินิจฉัยว่า สัญญาซื้อขายยังมีข้อพิรุธเรื่องความถูกต้องแท้จริง แล้วพิพากษายกฟ้องโจทก์ จึงเป็นการวินิจฉัยนอกประเด็นตามคำให้การของจำเลย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๓๓๕/๒๕๕๐ : โจทก์ฟ้องว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัด ร. โอนสิทธิเรียกร้องเงินค่าจ้างก่อสร้างถนนตามสัญญาที่จำเลยทำไว้กับห้างดังกล่าวให้แก่โจทก์และมีหนังสือบอกกล่าวการโอนไปยังจำเลยแล้ว โดยโจทก์ได้แนบสำเนาหนังสือสัญญาโอนสิทธิเรียกร้องและสำนวนหนังสือบอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้องมาเป็นส่วนหนึ่งของคำฟ้องด้วย จำเลยมิได้ให้การปฏิเสธโดยขัดแย้งว่าสำเนาดังกล่าวไม่สมบูรณ์หรือไม่ถูกต้องอย่างไร ดังนี้ ถือว่าจำเลยยอมรับตามที่โจทก์กล่าวอ้างและยอมรับความถูกต้องของเอกสารท้ายฟ้องแล้ว ข้อเท็จจริงในส่วนนี้จึงรับฟังได้ตามคำฟ้องโดยที่โจทก์ไม่จำเป็นต้องนำสืบ จำเลยจะมานำสืบภายหลังว่าหนังสือสัญญาโอนสิทธิเรียกร้องและหนังสือบอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้องฉบับที่อยู่ที่จำเลยมีข้อความบางอย่างไม่ครบถ้วนจึงไม่สมบูรณ์และไม่มีผลบังคับหาได้ไม่

๒.๓ คำให้การที่ไม่แน่ชัดว่าจำเลยยอมรับหรือปฏิเสธข้ออ้างตามคำฟ้องของโจทก์

คำให้การประเพณีนี้ถือไม่ได้ว่าจำเลยปฏิเสธฟ้องโจทก์ ส่งผลให้ข้ออ้างตามคำฟ้องของโจทก์กลายเป็นข้อเท็จจริงที่ถือว่าจำเลยรับแล้วในศาล ตามมาตรา ๘๔ (๓) ข้ออ้างของโจทก์จึงไม่เป็นประเด็นข้อพิพาท โจทก์หรือจำเลยจะนำพยานหลักฐานมาสืบให้เห็นเป็นอย่างอื่นไม่ได้ และศาลย่อมไม่อาจมีคำพิพากษาเป็นอย่างอื่นได้เช่นกัน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๙๖/๒๕๑๑ : จำเลยต้องแสดงโดยชัดแจ้งในคำให้การว่า จำเลยยอมรับหรือปฏิเสธข้ออ้างของโจทก์ทั้งสิ้นหรือบางส่วน รวมทั้งเหตุแห่งการนั้น จะให้การลอยๆ ว่า นอกจากที่ให้การต่อไปนี้ ขอให้ถือว่าจำเลยปฏิเสธ โดยไม่มีเหตุผลแห่งการปฏิเสธ ย่อมเป็นคำให้การที่ไม่ชอบ เมื่อจำเลยไม่ให้การถึงข้อที่โจทก์ฟ้อง ย่อมถือว่าจำเลยปฏิเสธ โจทก์ไม่ต้องนำสืบ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๐๙๑/๒๕๕๖ : คำให้การของจำเลยทั้งสองที่ว่า สัญญากู้ยืมเงิน และสัญญาค้ำประกันตามฟ้องเป็นเพียงสำเนาจะถูกต้องเป็นจริงหรือไม่ จำเลยทั้งสองไม่ทราบไม่รับรอง เป็นคำให้การที่ไม่ชัดแจ้ง ไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๗ วรรคสอง เนื่องจากจำเลยทั้งสองไม่ได้แสดงโดยชัดแจ้งมาในคำให้การเหตุแห่งการปฏิเสธว่า สำเนาสัญญากู้ยืมเงินและสัญญาค้ำประกันตามฟ้องไม่ถูกต้องอย่างไร ที่จำเลยทั้งสองให้การต่อไปว่า จำเลยทั้งสองได้ชำระหนี้และหรือหักกลบลบหนี้กันมานานแล้ว จำเลยที่ ๑ กับโจทก์จึงไม่มีหนี้สินใด ๆ ต่อกันอีกเลย จำเลยที่ ๒ ในฐานะผู้ค้ำประกันจึงไม่ต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ เท่ากับจำเลยที่ ๑ รับข้อเท็จจริงตามฟ้องแล้วว่าเป็นหนี้เงินกู้ยืมแก่โจทก์โดยมีจำเลยที่ ๒ เป็นผู้ค้ำประกันการยืมเงินดังกล่าว แต่ยกข้อต่อสู้อันเป็นข้อเท็จจริงขึ้นใหม่ว่าจำเลยที่ ๑ ได้ชำระหนี้ให้แก่โจทก์เสร็จสิ้นแล้ว ซึ่งจำเลยทั้งสองมีภาระการพิสูจน์ให้รับฟังข้อเท็จจริงได้ตามข้อต่อสู้ตามมาตรา ๘๔/๑

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๖๓/๒๕๕๕ : โจทก์ฟ้องว่า อำเภอละโว้งโดย ท. นายอำเภอละโว้งเป็นโจทก์ จำเลยทั้งสี่ให้การว่า โจทก์จะเป็นนายอำเภอละโว้งจริงหรือไม่ จำเลยทั้งสี่ไม่ทราบและไม่รับรองความถูกต้องแท้จริงในตำแหน่งหน้าที่การงานของโจทก์ เพราะคำฟ้องไม่ปรากฏว่ามีเอกสารที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าโจทก์เป็นนายอำเภอละโว้ง จังหวัดเพชรบุรี เมื่อจำเลยทั้งสี่ไม่อาจทราบและเชื่อได้อย่างแน่แท้ว่าโจทก์เป็นนายอำเภอละโว้งจึงไม่รับรอง เป็นคำให้การที่ไม่ชัดแจ้งว่า โจทก์ไม่ใช่ นายอำเภอละโว้งเพราะอะไร คำให้การของจำเลยทั้งสี่จึงไม่ชอบ ไม่มีประเด็นข้อพิพาทต้องถือว่าจำเลยทั้งสี่รับว่า ท. เป็นนายอำเภอละโว้งขณะฟ้อง

๒.๔ คำให้การที่ปฏิเสธชัดแจ้ง แต่แสดงเหตุแห่งการปฏิเสธไม่ชัดเจน

คำให้การประเภทนี้ถือว่าจำเลยปฏิเสธข้ออ้างตามคำฟ้องโจทก์แล้ว แต่เมื่อจำเลยไม่แสดงเหตุแห่งการปฏิเสธหรือแสดงเหตุแห่งการปฏิเสธไม่ชัดเจน ย่อมไม่มีประเด็นตามคำให้การของ

จำเลยที่จะนำสืบ จำเลยจึงไม่มีสิทธินำสืบพยานหลักฐานสนับสนุนข้ออ้างของตนเองในเรื่องดังกล่าวได้ อย่างไรก็ดี คดียังคงมีประเด็นข้อพิพาทตามคำฟ้องของโจทก์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๐๘๑/๒๕๖๑ : ตาม ป.วิ.พ.มาตรา ๑๗๗ วรรคสอง นอกจากจำเลยทั้งสามจะต้องแสดงโดยชัดแจ้งในคำให้การว่าจำเลยทั้งสามยอมรับหรือปฏิเสธข้ออ้างของโจทก์ทั้งสิ้นหรือบางส่วนแล้ว จำเลยทั้งสามต้องให้การโดยแสดงเหตุแห่งการขาดอายุความให้ปรากฏ แต่ตามคำให้การของจำเลยทั้งสามในเรื่องอายุความ จำเลยทั้งสามมิได้แสดงให้เห็นชัดแจ้งว่าคดีขาดอายุความในเรื่องใด อายุความมีกำหนดเท่าใด อายุความเริ่มนับแต่เมื่อใดและเพราะเหตุใด คำให้การของจำเลยทั้งสามในเรื่องอายุความจึงไม่ก่อให้เกิดประเด็นข้อพิพาทเรื่องอายุความที่คู่ความจะต้องนำสืบ ประกอบกับในการกำหนดประเด็นข้อพิพาท ศาลชั้นต้นกำหนดประเด็นข้อพิพาทเพียงข้อเดียวว่า จำเลยทั้งสามผิดสัญญาซื้อขายและต้องรับผิดชอบต่อโจทก์หรือไม่เพียงใด โดยศาลชั้นต้นไม่ได้กำหนดประเด็นว่าคดีโจทก์ขาดความหรือไม่ไว้ด้วย และจำเลยทั้งสามก็ไม่ได้โต้แย้งคัดค้านว่าการกำหนดประเด็นข้อพิพาทเช่นนั้นไม่ชอบไม่ถูกต้องประการใด จึงถือว่าจำเลยทั้งสามสละคำให้การของจำเลยทั้งสามในเรื่องอายุความไปแล้ว **อุทธรณ์ของจำเลยทั้งสามในเรื่องอายุความจึงเป็นข้อที่มีได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้น** ทั้งไม่ใช่เป็นปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนตาม ป.วิ.พ.มาตรา ๒๒๕ วรรคหนึ่ง

โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยทั้งสามปฏิบัติตามการชำระหนี้ตามสัญญาทำตามสัญญา จำเลยทั้งสามให้การว่า จำเลยทั้งสามชำระหนี้ค่าสินค้าให้โจทก์บางส่วนแล้ว คงค้างชำระเพียง ๖๘,๐๐๐ บาท จึงเป็นคำให้การที่ยอมรับว่าจำเลยทั้งสามมีนิติสัมพันธ์ตามฟ้องโจทก์จริง แต่จำเลยทั้งสามได้ชำระหนี้ให้แก่โจทก์บางส่วน คงค้างชำระเพียง ๖๘,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นการยอมรับในมูลหนี้ที่โจทก์ฟ้องแต่กล่าวอ้างข้อเท็จจริงใหม่ว่าจำเลยทั้งสามชำระหนี้บางส่วนให้แก่โจทก์แล้ว การพิจารณาพิพากษาตาม ป.วิ.พ.มาตรา ๘๔/๑ จึงตกแก่จำเลยทั้งสามที่จะต้องนำสืบให้เห็นว่าจำเลยทั้งสามชำระหนี้บางส่วนให้แก่โจทก์แล้ว ตามที่จำเลยทั้งสามให้การไว้ ลำพังเพียงจำเลยทั้งสามอ้างตนเองเป็นพยานเบิกความลอย ๆ ว่าจำเลยทั้งสามชำระหนี้บางส่วนให้แก่โจทก์แล้ว แต่จำเลยทั้งสามไม่มีเอกสารหลักฐานการชำระหนี้ให้แก่โจทก์มาแสดงต่อศาล พยานหลักฐานของจำเลยทั้งสามจึงรับฟังไม่ได้ว่าจำเลยทั้งสามชำระหนี้บางส่วนให้แก่โจทก์แล้วตามที่มีการพิจารณาพิพากษา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๗๘๔/๒๕๕๔ : จำเลยที่ ๑ ให้การว่า ได้ลงลายมือชื่อในหนังสือรับสภาพหนี้และสัญญากู้ยืมเงินจริง แต่ถูกข่มขู่ให้ลงลายมือชื่อโดยไม่ได้บรรยายว่าถูกคำพูดในลักษณะใด โดยบุคคลใดและเป็นภัยร้ายแรงขนาดใด จึงเป็นคำให้การที่ไม่ได้แสดงเหตุแห่งการ

ข่มขู่ไว้โดยชัดแจ้ง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๗ วรรคสอง แม้จำเลยที่ ๑ จะบรรยายรายละเอียดว่าจะขอนำสืบในชั้นพิจารณา ก็หาเป็นการแสดงเหตุแห่งการข่มขู่ให้ชัดแจ้งขึ้นไม่ คดีไม่มีประเด็นว่าจำเลยที่ ๑ ทำหนังสือรับสภาพหนี้และสัญญากู้ยืมเพราะถูกข่มขู่เป็นโมฆียะหรือไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๐๘๙/๒๕๕๕ : จำเลยให้การต่อสู้ว่า เดิม ว. กู้ยืมเงินจาก ฉ. น้องชายโจทก์ จำเลยจึงส่งจ่ายเช็คพิพาทมอบให้ ฉ. เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ ต่อมา ฉ. ได้รับชำระหนี้ครบถ้วนแล้ว แต่ไม่คืนเช็คพิพาทให้แก่จำเลย เช็คพิพาทจึงไม่มีมูลหนี้ตามกฎหมาย หลังจากนั้นโจทก์กับ พ. สมคบกันโดยเจตนาไม่สุจริตนำเช็คพิพาทไปเรียกเก็บเงินเข้าบัญชีของโจทก์ แต่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินเพราะเหตุจำเลยอายัดเช็คไว้ การที่โจทก์เก็บเช็คพิพาทไว้โดยเจตนาไม่สุจริตและไม่มีอำนาจฟ้อง คำให้การของจำเลยไม่ได้ให้การโดยชัดแจ้งว่าโจทก์ได้รับเช็คพิพาทมาด้วยการสมคบคิดกันฉ้อฉลกับ ฉ. หรือ พ. ฉ้อฉลจำเลยอย่างไร วิธีใด และไม่สุจริตอย่างไร จึงไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๗ วรรคสอง ไม่ก่อให้เกิดประเด็นที่จำเลยจะนำสืบตามคำให้การได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๗๒๐/๒๕๖๑ : ป.วิ.พ.มาตรา ๑๗๗ วรรคสอง กำหนดให้จำเลยแสดงโดยชัดแจ้งในคำให้การว่า จำเลยยอมรับหรือปฏิเสธข้ออ้างของโจทก์ทั้งสิ้นหรือแต่บางส่วน รวมทั้งเหตุแห่งการปฏิเสธนั้นด้วย ดังนั้น นอกจากจำเลยที่ ๑ จะต้องให้การโดยชัดแจ้งว่าคดีโจทก์ขาดอายุความแล้ว จำเลยที่ ๑ ต้องให้การโดยแสดงเหตุแห่งการขาดอายุความให้ปรากฏด้วย กล่าวคือ ต้องบรรยายว่าคดีโจทก์ขาดอายุความเมื่อใด โจทก์มีสิทธิเรียกร้องตั้งแต่เมื่อใด นับแต่วันใดถึงวันฟ้องขาดอายุความไปแล้ว

จำเลยที่ ๑ ให้การเพียงว่า เหตุเกิดวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๐ โจทก์ฟ้องคดีเมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๘ ล่วงระยะเวลากว่า ๑ ปี ตามกฎหมาย ฟ้องโจทก์จึงขาดอายุความ คำให้การของจำเลยที่ ๑ ดังกล่าวไม่ได้แสดงเหตุแห่งการขาดอายุความให้ปรากฏโดยชัดแจ้ง คำให้การของจำเลยที่ ๑ ในส่วนนี้จึงไม่ชอบด้วยบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว จึงไม่มีประเด็นเรื่องอายุความที่ศาลล่างทั้งสองวินิจฉัยว่าคดีโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๑ ขาดอายุความ จึงเป็นการวินิจฉัยนอกประเด็น ไม่ชอบด้วย ป.วิ.พ.มาตรา ๑๔๒ วรรคหนึ่ง

คำให้การของจำเลยที่ ๒ ที่ต่อสู้เรื่องอายุความว่า คดีโจทก์ขาดอายุความ ๑ ปี นับแต่วันที่โจทก์รู้ว่าจำเลยที่ ๒ กระทำละเมิดและรู้ตัว จำเลยที่ ๒ ผู้จะพึงชดใช้ค่าสินไหมทดแทน นับแต่วันที่

กระทำการละเมิดหรือนับแต่แขวงทางทางอำนาจเจริญและอุบลราชธานีส่วนที่ ๓ แจ้งให้โจทก์ทราบถึงการละเมิดและรู้ตัวจำเลยที่ ๒ ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้น คำให้การของจำเลยที่ ๒ ดังกล่าวได้แสดงเหตุแห่งการขาดอายุความไว้โดยชัดแจ้งแล้ว ชอบด้วย ป.วิ.พ. มาตรา ๑๗๗ วรรคสอง คดีของจำเลยที่ ๒ จึงมีประเด็นเรื่องอายุความ

โจทก์เป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ความประสงค์ของนิติบุคคลย่อมต้องแสดงออกโดยผู้แทนของนิติบุคคลตาม ป.พ.พ. มาตรา ๗๐ วรรคสอง อายุความ ๑ ปี จึงต้องเริ่มนับแต่วันที่ผู้แทนโจทก์รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงใช้ค่าสินไหมทดแทน

๒.๕ คำให้การที่ปฏิเสธชัดแจ้ง แต่แสดงเหตุแห่งการปฏิเสธขัดแย้งกันเอง

คำให้การประเพณีนี้ถือว่าจำเลยปฏิเสธปฏิเสธข้ออ้างตามคำฟ้องโจทก์แล้ว แต่เมื่อจำเลยแสดงเหตุแห่งการปฏิเสธขัดแย้งกันเอง ย่อมมีผลเสมือนหนึ่งจำเลยแสดงเหตุแห่งการปฏิเสธไม่ชัดเจน กล่าวคือ คดียังมีประเด็นข้อพิพาทตามคำฟ้องของโจทก์ แต่ไม่มีประเด็นตามคำให้การของจำเลย ไม่ว่าจะเป็นประเด็นที่จำเลยยกขึ้นแสดงเหตุก่อนหรือหลังก็ตาม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๗๑๔/๒๕๔๗ : โจทก์ฟ้องว่า ศ. ทำสัญญากู้ยืมเงินจากโจทก์ ๓๐๐,๐๐๐ บาท ศ. รับเงินไปครบถ้วนแล้วไม่ชำระหนี้ จำเลยซึ่งเป็นทายาทของ ศ. ให้การว่า ศ. ไม่เคยทำสัญญากู้ยืมเงินและรับเงินไปจากโจทก์ สัญญากู้ยืมเงินตามฟ้องเป็นเอกสารปลอม หากฟังว่า ศ. ทำสัญญากู้ยืมเงินก็ไม่อาจนำมาเป็นมูลฟ้องจำเลยได้เพราะ ศ. ถูกข่มขู่บังคับให้ทำสัญญากู้ยืมเงินโดยปราศจากมูลหนี้ คำให้การดังกล่าวตอนแรกปฏิเสธว่า ศ. ไม่ได้ทำสัญญา แต่ตอนหลังกลับให้การว่า ศ. ทำสัญญาเพราะถูกข่มขู่บังคับ จึงเป็นคำให้การที่ขัดแย้งกัน ไม่นั่นเองว่า ศ. ทำสัญญากู้ยืมเงินหรือไม่ ถือไม่ได้ว่าเป็นคำให้การที่ชัดแจ้ง ไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๗ วรรคสอง ไม่มีประเด็นนำสืบตามข้อต่อสู้ แต่คำให้การดังกล่าวเป็นที่เข้าใจได้ว่าจำเลยให้การปฏิเสธฟ้องโจทก์ คดียังมีประเด็นข้อพิพาท โจทก์ต้องนำสืบให้ได้ความตามฟ้องจึงจะชนะคดีได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๔๐/๒๕๕๗ : คำให้การของจำเลยต่อสู้ตอนต้นว่า โจทก์และจำเลยได้เลิกการเช่าต่อกันและโจทก์ได้นำพื้นที่เช่าพิพาทออกให้บุคคลอื่นเช่าและเก็บเงินค่าเช่ากับผู้เช่ารายใหม่จนถึงปัจจุบัน มีความหมายว่าจำเลยได้ส่งมอบคืนพื้นที่เช่าพิพาทแก่โจทก์แล้ว แต่ตอนท้ายของคำให้การจำเลยกลับต่อสู้ว่า หากศาลฟังว่าโจทก์มีอำนาจให้เช่าและจำเลยยังเป็นผู้เช่าพื้นที่พิพาทอยู่ จำเลยมีสิทธินำพื้นที่เช่าพิพาทออกให้บุคคลอื่นเช่าช่วงได้ มีความหมายว่า

จำเลยยังมิได้ส่งมอบคืนพื้นที่เช่าพิพาทแก่วิทยา จึงเป็นคำให้การที่ไม่ขัดแย้งแต่ขัดแย้งกันเอง ไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๗ วรรคสอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๖๗๙/๒๕๕๙ : จำเลยให้การในตอนแรกว่า ที่ดินพิพาทในขณะที่ยจำเลยเข้าครอบครองเมื่อปี ๒๕๓๗ มีสภาพเป็นป่ากร้างว่างเปล่า จำเลยเข้าไปหักล้างถางพงและปลูกต้นลำไย มะม่วง กล้วย และปลูกโรงเรือนล้อมรั้วเป็นเขตที่ดินนับเป็นเวลากว่า ๑๕ ปีแล้ว ไม่เคยมีบุคคลใดโต้แย้งสิทธิและจำเลยไม่ได้ครอบครองที่ดินแทนโฉนด เป็นคำให้การกล่าวอ้างว่าจำเลยไม่ได้แย่งการครอบครองที่ดินพิพาทจากผู้ใด ขัดแย้งกับคำให้การส่วนที่ว่า จำเลยแย่งการครอบครองที่ดินพิพาทจากโฉนด แสดงว่าโฉนดครอบครองที่ดินพิพาทอยู่แล้ว หากไม่มีผู้ใดครอบครอง คำให้การของจำเลยจึงไม่ขัดแย้ง ไม่ก่อให้เกิดประเด็นว่าโฉนดฟ้องเรียกคืนการครอบครองที่ดินพิพาทพ้นระยะเวลา ๑ ปี นับแต่เวลาถูกแย่งการครอบครองแล้ว ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๗๕ หรือไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๘๖๓/๒๕๕๖ : จำเลยให้การในตอนแรกว่าที่ดินพิพาทที่โฉนดฟ้องขับไล่จำเลยมิใช่ของโฉนด แต่เป็นของจำเลยโดยจำเลยซื้อจากผู้มีชื่อและครอบครองสิบลสิทธิจากผู้ขายมาโดยตลอด โฉนดทั้งสามเป็นฝ่ายบุกรุกโดยเคลื่อนย้ายหลักเขตเข้ามาในที่ดินจำเลยเท่ากับจำเลยอ้างว่าที่ดินส่วนที่พิพาทเป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลยมาแต่แรก การที่จำเลยให้การว่าจำเลยครอบครองที่พิพาทโดยความสงบเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของต่อเนื่องจากเจ้าของเดิมเป็นเวลาเกินกว่า ๑๐ ปี จึงได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปรปักษ์ย่อมขัดแย้งกันกับคำให้การส่วนแรก เนื่องจากการครอบครองปรปักษ์จะเกิดขึ้นได้ก็แต่ในที่ดินของผู้อื่น คดีจึงไม่มีประเด็นเรื่องการครอบครองปรปักษ์ แม้ศาลชั้นต้นวินิจฉัยให้ก็ไม่ถือว่าเป็นข้อที่ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้น ต้องห้ามอุทธรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ วรรคหนึ่ง ศาลอุทธรณ์รับวินิจฉัยให้ไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๐/๒๕๖๐ : โฉนดทั้งสองฟ้องและแก้ไขคำฟ้องขอให้ขับไล่จำเลยทั้งสองและบริวารพร้อมทั้งให้รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างออกจากที่พิพาท และที่หัวไร่ปลายนาของโฉนดทั้งสอง หากโฉนดทั้งสองนำที่พิพาทออกให้บุคคลอื่นเช่าจะได้ค่าเช่าเดือนละไม่น้อยกว่า 1,000 บาท จำเลยทั้งสองให้การในตอนแรกว่า จำเลยทั้งสองปลูกบ้านอยู่นอกโฉนดที่ดินของโฉนดทั้งสอง แต่ที่นอกโฉนดที่ดินเป็นที่หัวไร่ปลายนาของโฉนดทั้งสอง จำเลยทั้งสองเข้าครอบครองใช้

ประโยชน์ในที่ดินโดยสงบและเปิดเผยจนได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปรปักษ์แล้ว **ตอนหลัง** จำเลยทั้งสองกลับให้การว่า หากที่หัวไร่ปลายนาไม่ใช่กรรมสิทธิ์ของโจทก์ทั้งสองแต่เป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน จำเลยทั้งสองก็เป็นผู้ครอบครองและใช้ประโยชน์อยู่ก่อนย่อมมีสิทธิในการครอบครองดีกว่าโจทก์ทั้งสอง ดังนี้ คำให้การของจำเลยทั้งสองเป็นคำให้การที่ขัดแย้งกันเอง ไม่ขัดแย้งว่าที่พิพาทเป็นของโจทก์ทั้งสองหรือเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๗ วรรคสอง คดีไม่มีประเด็นข้อพิพาทว่าจำเลยทั้งสองได้กรรมสิทธิ์ในที่พิพาทโดยการครอบครองปรปักษ์หรือไม่ จึงไม่ใช่คดีมีทุนทรัพย์ แต่เป็นคดีฟ้องขับไล่บุคคลใด ๆ ออกจากอสังหาริมทรัพย์ เมื่อที่พิพาทอาจให้เข้าได้ขณะยื่นฟ้องไม่เกินเดือนละ ๔,๐๐๐ บาท ต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ในข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๔ วรรคสอง

ข้อพิจารณา : คดีฟ้องขับไล่และจำเลยให้การต่อสู้กรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครอง ต้องพิจารณาให้รอบคอบว่าจำเลยให้การขัดแย้งกันเอง หรือให้การโดยลำดับเหตุการณ์ของการเข้าครอบครองที่ดินพิพาท หากเป็นกรณีหลัง ไม่ถือเป็นคำให้การที่ขัดแย้งกันเอง คดีมีประเด็นตามคำให้การของจำเลยด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๐๙๔/๒๕๕๕ : คำให้การของจำเลยตอนต้นเป็นการกล่าวให้เห็นที่มาของการเข้าครอบครองที่ดินพิพาทว่า เนื่องมาจากการซื้อจากบุคคลภายนอกโดยมิได้ทำสัญญาซื้อขายกันเพื่อให้เห็นเหตุและเจตนาในการเข้าครอบครอง ส่วนที่ให้การต่อมาว่า จากนั้นจำเลยและครอบครัวจึงเข้าครอบครองทำประโยชน์โดยสงบเปิดเผย และด้วยเจตนาเป็นเจ้าของติดต่อกันเป็นเวลาเกินกว่า ๔๐ ปี ก็เพื่อให้เห็นว่าจำเลยได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินนั้นแล้วโดยการครอบครอง อันเป็นการโต้แย้งกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทกับโจทก์ คำให้การของจำเลยดังกล่าวจึงไม่ถือว่าขัดแย้งกัน หากแต่เป็นการลำดับที่มาของการเข้าครอบครองที่ดินพิพาทตั้งแต่แรกจนได้กรรมสิทธิ์โดยชัดแจ้ง เมื่อศาลชั้นต้นกำหนดประเด็นข้อพิพาทว่า โจทก์มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทหรือไม่ ศาลอุทธรณ์ภาค ๗ จึงต้องวินิจฉัยตามประเด็นดังกล่าวซึ่งจะต้องพิจารณาข้อต่อสู้ของจำเลยที่ว่าจำเลยได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทโดยการครอบครองแล้วหรือไม่ด้วย เพราะหากจำเลยได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินเสียแล้ว โจทก์ย่อมไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินนั้น คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๗ จึงมิได้วินิจฉัยนอกประเด็น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๗๑/๒๕๕๘ : ตามคำฟ้อง คำให้การและคำฟ้องแย้ง ที่ดินของโจทก์กับที่ดินพิพาทที่จำเลยที่ ๑ และที่ ๔ ครอบครองมีเขตติดต่อกัน แม้ในตอนแรกจำเลยที่ ๑ และจำเลยที่ ๔ ให้การว่าที่ดินพิพาทเป็นของจำเลยที่ ๑ และที่ ๔ ไม่ใช่ของโจทก์ แต่ในตอนหลังกลับให้การและฟ้องแย้งว่า หากเนื้อที่ดินส่วนหนึ่งส่วนใดหรือเนื้อที่ทั้งหมดของที่ดินพิพาทอยู่ในที่ดินโฉนดตามฟ้องของโจทก์ จำเลยที่ ๑ และที่ ๔ ต่างได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทโดยการครอบครองปรปักษ์แล้วตามกฎหมาย ก็ไม่ถือว่าเป็นคำให้การที่ขัดแย้งกันหรือเป็นการยกข้อเท็จจริงขึ้นต่อสู้คำฟ้องโจทก์สองทาง ไม่ขัดแย้งว่าข้อเท็จจริงที่ให้การเป็นไปในทางใดทางหนึ่งอันจะถือว่าเป็นคำให้การที่ไม่ชอบ เพราะเหตุที่จำเลยที่ ๑ และที่ ๔ ให้การและฟ้องแย้งเช่นนั้น เนื่องจากที่ดินโฉนดตามฟ้องของโจทก์เป็นโฉนดรุ่นเก่าซึ่งไม่มีหลักเขตแน่นอน ฝ่ายโจทก์และฝ่ายจำเลยต่างครอบครองอย่างเป็นสัดส่วนกันมานาน ทั้งจากการรังวัดที่ดินเพื่อทำแผนที่พิพาทปรากฏว่าที่ดินมีโฉนดตามฟ้องของโจทก์มีเนื้อที่ดินไม่ตรงกับแผนที่พิพาท โดยที่ดินของโจทก์ตามแผนที่พิพาทมีเนื้อที่ดินมากกว่าจำนวนที่ระบุไว้ในโฉนด ขณะจำเลยที่ ๑ และที่ ๔ ให้การและฟ้องแย้ง จำเลยที่ ๑ และที่ ๔ ยังอาจไม่ทราบแน่ชัดว่าที่ดินพิพาทอยู่ในเขตที่ดินของโจทก์หรือไม่ จึงนับว่ามีเหตุผลที่จำเลยที่ ๑ และที่ ๔ จะให้การเช่นนั้นได้ ยังถือไม่ได้ว่าคำให้การของจำเลยที่ ๑ และที่ ๔ ขัดกัน ไม่ชอบด้วย ป.วิ.พ. มาตรา ๑๗๗ วรรคสอง

๓. ฟ้องแย้ง

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๗ วรรคสาม บัญญัติว่า “จำเลยจะฟ้องแย้งมาในคำให้การก็ได้ แต่ถ้าฟ้องแย้งนั้นเป็นเรื่องอื่นไม่เกี่ยวกับคำฟ้องเดิมแล้ว ให้ศาลสั่งให้จำเลยฟ้องเป็นคดีต่างหาก”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๙ วรรคท้าย บัญญัติว่า “แต่ห้ามมิให้คู่ความฝ่ายใดเสนอคำฟ้องใดต่อศาล ไม่ว่าโดยวิธีฟ้องเพิ่มเติมหรือฟ้องแย้ง ภายหลังที่ได้ยื่นคำฟ้องเดิมต่อศาลแล้ว เว้นแต่คำฟ้องเดิมและคำฟ้องภายหลังนี้จะเกี่ยวข้องกันพอที่จะรวมการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินเข้าด้วยกันได้”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๘ บัญญัติว่า “ถ้าจำเลยฟ้องแย้งรวมมาในคำให้การ ให้โจทก์ทำคำให้การแก้ฟ้องแย้งยื่นต่อศาลภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้นำคำให้การถึงโจทก์

บทบัญญัติแห่งมาตราก่อน ให้ใช้บังคับแก่คำให้การแก้ฟ้องแย้งนี้โดยอนุโลม”

ในกรณีที่ฟ้องเดิมและฟ้องแย้งเกี่ยวข้องกันพอที่จะรวมการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินเข้าด้วยกันได้ กฎหมายให้สิทธิแก่จำเลยที่จะฟ้องแย้งเข้ามาในคำให้การก็ได้ จำเลยจะมีฐานะเป็นโจทก์และโจทก์จะมีฐานะเป็นจำเลยในคดีส่วนฟ้องแย้ง โจทก์จึงต้องทำคำให้การแก้คดีส่วนฟ้องแย้งด้วยตามมาตรา ๑๗๘ ไม่เช่นนั้น จะถือว่าโจทก์ขาดนัดยื่นคำให้การในคดีส่วนฟ้องแย้งตามมาตรา ๑๘๘ อย่างไรก็ดี ฟ้องแย้งเป็นสิทธิ ดังนั้น จำเลยสามารถเลือกได้ว่าจะฟ้องแย้งในคดีเดิม หรือแยกฟ้องโจทก์เป็นจำเลยเป็นคดีใหม่ก็ได้

โดยที่ฟ้องแย้งเป็นคำฟ้องอย่างหนึ่งตามมาตรา ๑ (๓) จำเลยจึงต้องแสดงเหตุแห่งการโต้แย้งสิทธิตามมาตรา ๕๕ และแสดงสภาพแห่งข้อหา คำขอบังคับ รวมทั้งข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหา ตามมาตรา ๑๗๒ มาในคำให้การด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๘๘๘/๒๕๕๙ : ฟ้องแย้งของจำเลยที่ ๒ ขอให้เพิกถอนการจดทะเบียนการซื้อขายที่ดินพิพาทระหว่างโจทก์กับ จ. และ น. ให้โจทก์โอนที่ดินพิพาทและใส่ชื่อจำเลยที่ ๒ เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ หากโจทก์ไม่โอนให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนา จดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยที่ ๒ ไม่ได้ ให้โจทก์ใช้ราคาที่ดิน ๒,๒๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ย แม้เป็นฟ้องแย้งที่เกี่ยวกับฟ้องขับไล่ของโจทก์พอที่จะรวมกันพิจารณาและชี้ขาดตัดสินคดีด้วยกันได้ แต่การที่ศาลจะพิพากษาบังคับตามฟ้องแย้งของจำเลยที่ ๒ จะต้องพิจารณาว่า จ. และ น. ไม่ใช่ผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาทที่แท้จริงอันเป็นการกระทบกระทั่งต่อสิทธิของบุคคล

ทั้งสองซึ่งเป็นบุคคลภายนอกคดีซึ่งศาลไม่อาจบังคับให้ได้ เพราะคำพิพากษาของศาลไม่มีผลผูกพันบุคคลทั้งสอง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๕ ศาลชั้นต้นชอบที่จะมีคำสั่งไม่รับฟ้องแย้งของจำเลยที่ ๒ ไว้พิจารณา

ข้อพิจารณา : คดีที่เริ่มต้นอย่างคดีไม่มีข้อพิพาท หากมีผู้คัดค้านเข้ามาในคดี จะกลับกลายเป็นคดีมีข้อพิพาท ตามมาตรา ๑๘๘ (๔) ผู้คัดค้านจะมีฐานะเสมือนเป็นจำเลย จึงมีสิทธิฟ้องแย้งผู้ร้องขอได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๘๕/๒๕๔๔ : ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาทโดยการครอบครองปรปักษ์ ผู้คัดค้านในฐานะผู้จัดการมรดกของ ส. ผู้ตายจึงมีอำนาจฟ้องแย้งขับไล่ผู้ร้องออกจากที่ดินพิพาทซึ่งเป็นมรดกของ ส. ได้ เพราะเมื่อผู้ร้องได้ยื่นคำร้องขอแสดงกรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปรปักษ์อันเป็นคดีไม่มีข้อพิพาทและมีผู้คัดค้านขึ้นมาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๘๘ (๔) ให้ดำเนินคดีไปอย่างคดีมีข้อพิพาท ผู้ร้องจึงมีฐานะเป็นโจทก์ผู้คัดค้านย่อมมีฐานะเป็นจำเลย ย่อมมีสิทธิฟ้องแย้งผู้ร้องได้

ข้อพิจารณา : คำร้องขอแก้ไขคำให้การถือเป็น “คำให้การ” ตามมาตรา ๑ (๔) จำเลยจึงอาจฟ้องแย้งมาในคำร้องขอแก้ไขคำให้การได้เช่นกัน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๒๙/๒๕๒๔ (ประชุมใหญ่) : จำเลยจะฟ้องแย้งมาในคำให้การตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๗ วรรคสาม หรือจะฟ้องแย้งมาในคำร้องขอแก้ไขคำให้การตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๙ (๓) ก็ได้

จำเลยฟ้องแย้งมาในคำร้องขอแก้ไขคำให้การระบุข้อต่อสู้ขึ้นใหม่โดยให้รายละเอียดว่า โจทก์ทำผิดสัญญาอะไรบ้างทำให้จำเลยได้รับความเสียหายอย่างไร คิดเป็นจำนวน ค่าเสียหายเท่าใด เป็นการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้ออ้างเพื่อหักล้างข้อหาของคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๙ (๓) จึงเป็นฟ้องแย้งในคำคู่ความที่ยื่นต่อศาลเพื่อตั้งประเด็นไว้แล้วชอบที่จะรับคำร้องขอแก้ไขคำให้การของจำเลยเป็นฟ้องแย้งไว้ได้

ข้อจำกัดสิทธิในการฟ้องแย้ง : โดยที่ฟ้องแย้งถือเป็นสิทธิของจำเลยที่จะฟ้องแย้งมาในคำให้การได้ หากฟ้องแย้งเกี่ยวข้องกับฟ้องเดิมพอที่จะรวมการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินเข้าด้วยกันได้ หลักการทั่วไปในการพิจารณาว่าฟ้องแย้งเกี่ยวข้องกับฟ้องเดิมหรือไม่จึงมีว่า ประเด็นข้อพิพาทตามฟ้องโจทก์และคำให้การมีอยู่อย่างไร ถ้าฟ้องแย้งเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับประเด็น

ดังกล่าว ก็ถือว่ามีความเกี่ยวข้องกันพอที่จะรวมการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินเข้าด้วยกันได้ แต่หากฟ้องแย้งเป็นคนละเรื่องกับประเด็นข้อพิพาทตามฟ้องโจทก์และคำให้การแล้ว ก็ถือว่าไม่เกี่ยวข้องกันพอที่จะรวมการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินเข้าด้วยกันได้ การศึกษาหลักกฎหมายเรื่องฟ้องแย้งจากแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่วินิจฉัยถึงข้อจำกัดสิทธิต่าง ๆ ในการฟ้องแย้งจึงอาจช่วยให้ผู้ศึกษาทำความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น

(ก) **ฟ้องแย้งคนละเรื่องกับฟ้องเดิม** ถือว่าฟ้องเดิมกับแย้งไม่เกี่ยวข้องกันพอที่จะรวมการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินเข้าด้วยกันได้ ชอบที่ศาลจะมีคำสั่งไม่รับฟ้องแย้ง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๓๓/๒๕๖๑ : โจทก์ฟ้องจำเลยทั้งสองในฐานะที่โจทก์ซึ่งเป็นลูกหนี้ร่วมกับจำเลยที่ ๑ ได้เข้าชำระหนี้แก่ ส. เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดแทนจำเลยที่ ๑ แล้วโจทก์เข้าสู่ฐานะเป็นผู้รับช่วงสิทธิของ ส. ไล่เบี้ยเอาแก่จำเลยทั้งสอง ส่วนฟ้องแย้งของจำเลยที่ ๑ อ้างว่าจำเลยที่ ๑ ได้ชำระหนี้ตามคำพิพากษาให้แก่ จ. ซึ่งมีได้เป็นคู่ความในคดีนี้แล้ว จำเลยที่ ๑ มาขอใช้สิทธิไล่เบี้ยเอาแก่โจทก์ โดยโจทก์ก็ไม่ได้เป็นคู่ความในคดีที่ศาลพิพากษาให้จำเลยที่ ๑ ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ จ. นั้น ย่อมเห็นได้ชัดแล้วว่าคำฟ้องแย้งเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับคำฟ้องเดิมพอที่จะรวมการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินเข้าด้วยกันได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๑๗๗ วรรคสาม และมาตรา ๑๗๙ วรรคท้าย จำเลยที่ ๑ จึงไม่มีอำนาจฟ้องแย้งรวมมาในคำให้การ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๕๒๗/๒๕๕๗ : โจทก์ฟ้องว่า จำเลยยืมเครื่องเรือนไม้และสิ่งอื่น ๆ ซึ่งเป็นของเก่าจากโจทก์แล้วไม่ยอมคืน ขอให้บังคับจำเลยคืนเครื่องเรือนไม้และสิ่งอื่น ๆ ให้แก่โจทก์หรือไช้ราคา จำเลยให้การปฏิเสธว่า จำเลยว่าจ้างให้ทำตู้และกรอบรูปและซ่อมแซมลั้บแลสำหรับกันห้อง ๒ ชุด แล้วโจทก์ผิดสัญญา ฟ้องแย้งขอให้บังคับโจทก์คืนเงินมัดจำที่รับไปและใช้ค่าลั้บแลที่เสียหาย ประเด็นข้อพิพาทตามคำฟ้องและคำให้การมีว่า จำเลยยืมเครื่องเรือนไม้และสิ่งอื่น ๆ จากโจทก์หรือไม่ โดยไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยว่าโจทก์ผิดสัญญาจ้างทำของตามที่จำเลยกล่าวอ้าง และฟ้องแย้งขอให้บังคับโจทก์หรือไม่ประกอบเข้าด้วยเลย ฟ้องแย้งของจำเลยเป็นฟ้องแย้งที่อาศัยเหตุต่างกันกับฟ้องเดิม ไม่เกี่ยวข้องกันพอที่จะรวมการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินคดีด้วยกันได้ ไม่เป็นฟ้องแย้งที่ศาลจึงรับไว้พิจารณาตามมาตรา ๑๗๗ วรรคสาม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๗๕๘-๘๗๕๙/๒๕๕๙ : ฟ้องโจทก์อ้างว่า จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ กระทำละเมิดด้วยการต่อเติมอาคารแล้ววางสินค้ารुकูล้ำที่ดินมีโฉนดของโจทก์ที่ได้จดทะเบียนภาระจำยอมให้แก่เจ้าของที่ดินรายอื่น มิได้ห้ามจำเลยทั้งสามใช้ทางซึ่งตั้งอยู่ในที่ดินดังกล่าวของโจทก์ ส่วนจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ ฟ้องแย้งว่า ที่ดินดังกล่าวของโจทก์ตกเป็นภาระจำยอมแก่ที่ดินจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ ขอให้บังคับจดทะเบียนภาระจำยอมให้ที่ดินของโจทก์ตกเป็นภาระจำยอมของที่ดินจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ เป็นการตั้งประเด็นข้อพิพาทขึ้นใหม่ เนื่องจากจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ มิได้ถูกโต้แย้งสิทธิเรื่องการไ้ที่ดินของโจทก์ ฟ้องแย้งของจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ จึงเป็นเรื่องอื่นซึ่งมิได้เกี่ยวข้องกับข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาตามฟ้องเดิมซึ่งเป็นเรื่องละเมิดชัดแจ้ง ไม่อาจรวมพิจารณาชี้ขาดตัดสินเข้าด้วยกัน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๗ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๑๗๙

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๕๔/๒๕๖๐ : โจทก์ฟ้องว่า จำเลยบุกรุกที่ดินที่โจทก์มีสิทธิครอบครอง ขอให้ขับไล่จำเลยออกจากที่ดินพิพาทและเรียกค่าเสียหาย จำเลยให้การและฟ้องแย้งว่า โจทก์อนุญาตให้จำเลยเข้าไปในที่ดินพิพาทเนื่องจากโจทก์กู้ยืมเงินจำเลย และให้จำเลยทำประโยชน์ในที่ดินแทนการชำระดอกเบี้ยจนกว่าโจทก์จะชำระเงินกู้ยืมแก่จำเลย โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง ประเด็นข้อพิพาทมีว่า จำเลยบุกรุกที่ดินพิพาทหรือไม่ ซึ่งหากฟังข้อเท็จจริงได้ตามที่จำเลยให้การ เท่ากับจำเลยไม่ได้บุกรุกที่ดินพิพาท โจทก์ย่อมไม่มีอำนาจฟ้อง ศาลต้องพิพากษายกฟ้องโดยไม่ต้องพิจารณาสภาพแห่งข้อหาตามฟ้องแย้งว่าโจทก์เป็นหนี้เงินกู้ยืมจำเลยหรือไม่ ซึ่งเป็นคนละเรื่องคนละมูลกรณีกับที่โจทก์ฟ้องให้จำเลยรับผิดชอบละเมิด ดังนี้ ฟ้องแย้งของจำเลยเป็นเรื่องอื่นไม่เกี่ยวกับคำฟ้องเดิมพอที่จะรวมการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินด้วยกันได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๗ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๑๗๙ วรรคท้าย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๐๔/๒๕๕๔ : โจทก์ฟ้องหย่าจำเลยที่ ๑ โดยอ้างว่า จำเลยที่ ๑ เป็นชู้กับจำเลยที่ ๒ พร้อมเรียกค่าทดแทนจากจำเลยที่ ๒ ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๕๒๓ อันเป็นเรื่องเกี่ยวกับการสิ้นสุดแห่งการสมรส ส่วนฟ้องแย้งของจำเลยที่ ๒ ที่อ้างว่า โจทก์เอาความเท็จมาฟ้องร้องดำเนินคดีแก่จำเลยที่ ๒ โดยไม่สุจริต การที่โจทก์ไปร้องเรียนต่อผู้บังคับบัญชาของจำเลยที่ ๒ ทำให้จำเลยที่ ๒ ถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย หากคณะกรรมการหลงเชื่อจะทำให้จำเลยที่ ๒ ถูกออกจากงานและเสื่อมเสียชื่อเสียง ขอให้โจทก์ชดใช้ค่าเสียหายนั้น เป็นคดีอันเกิดแต่มูลละเมิดซึ่งไม่ได้อาศัยเหตุแห่งการหย่าและเรียกค่าทดแทนตามฟ้องเดิมเป็นมูลหนี้ เป็นคนละ

เรื่องคนละประเด็นแตกต่างกันกับคำฟ้องเดิม ฟ้องแย้งของจำเลยที่ ๒ จึงไม่เกี่ยวกับคำฟ้องเดิม ไม่ชอบด้วย ป.วิ.พ. มาตรา ๑๗๗ วรรคสาม ประกอบ พ.ร.บ.ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๖

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๑๗๐/๒๕๕๗ : แม้ในคำฟ้องของโจทก์ทั้งแปดจะมีการบรรยายฟ้องขอให้มีคำสั่งถอนจำเลยออกจากการเป็นผู้จัดการมรดก และแต่งตั้งโจทก์ที่ ๖ และที่ ๗ เป็นผู้จัดการมรดกร่วมกับโจทก์ที่ ๘ ก็ตาม แต่คำขอท้ายฟ้องของโจทก์ทั้งแปดมิได้ขอให้ถอนจำเลยออกจากการเป็นผู้จัดการมรดก ประกอบกับศาลชั้นต้นมีคำสั่งรับฟ้องว่า กรณีตามที่โจทก์บรรยายฟ้องและคำขอท้ายฟ้องเป็นเรื่องขอแบ่งทรัพย์สินมรดก กรณีจึงถือว่าคำฟ้องของโจทก์ทั้งแปดไม่มีประเด็นเรื่องการให้ถอนจำเลยออกจากการเป็นผู้จัดการมรดก นอกจากนั้น การที่โจทก์ทั้งแปดฟ้องขอให้บังคับจำเลยซึ่งเป็นผู้จัดการมรดกดำเนินการแบ่งปันมรดกให้โดยอ้างว่า จำเลยได้รับค่าเช่าทรัพย์สินมรดกจากบุคคลภายนอก และเบิกเงินทรัพย์สินมรดกไปบางส่วน สภาพแห่งข้อหาเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาว่า เงินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินมรดกที่จำเลยต้องแบ่งปันให้แก่ทายาทซึ่งได้แก่โจทก์ทั้งแปดหรือไม่ ส่วนฟ้องแย้งของจำเลยที่ขอให้ถอนโจทก์ที่ ๘ ออกจากการเป็นผู้จัดการมรดกนั้น เป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาว่ามีเหตุที่จะถอดถอนโจทก์ที่ ๘ ออกจากการเป็นผู้จัดการมรดกตามฟ้องแย้งหรือไม่ ฟ้องแย้งของจำเลยดังกล่าวจึงไม่เกี่ยวกับคำฟ้องเดิมพอที่จะรวมการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินเข้าด้วยกันได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๗ วรรคสาม และ มาตรา ๑๗๙ วรรคท้าย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๕๐๙/๒๕๖๐ : คำฟ้องเดิมเป็นเรื่องที่โจทก์เรียกเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งที่จำเลยได้รับไปเกินสิทธิ โดยอาศัยฐานที่ตั้งแห่งสิทธิเรียกร้องในเรื่องลาภมิควรได้ แต่ตามฟ้องแย้งขอให้บังคับโจทก์ยกเลิกหรือเพิกถอนคำสั่งที่ให้จำเลยออกจากราชการและมีคำสั่งให้จำเลยกลับเข้ารับราชการ ซึ่งอาศัยฐานที่ตั้งแห่งสิทธิเรียกร้องในเรื่องข้อโต้แย้งเกี่ยวกับคำสั่งในทางบริหารของโจทก์ ซึ่งเป็นเรื่องอื่นไม่เกี่ยวกับคำฟ้องเดิม ชอบที่จำเลยจะฟ้องเป็นคดีต่างหาก

ข้อพิจารณา : คดีฟ้องขับไล่ จำเลยต่อสู้กรรมสิทธิ์และฟ้องแย้งเรียกที่ดินส่วนที่เกินจากที่ดินพิพาท หรือฟ้องแย้งเรียกที่ดินคนละแปลง ที่ดินส่วนที่เกินจากที่ดินพิพาทตามฟ้องเดิมถือเป็นฟ้องแย้งที่ไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๒๓๐/๒๕๕๕ : ผู้ร้องยื่นคำร้องขอแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดินซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของที่ดินโฉนดตราจอง ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านพร้อมฟ้องแย้งขอแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดินโฉนดตราจองทั้งแปลง จึงเป็นคดีมีข้อพิพาท ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๘๘ (๔) และมีทนายทนาย คำคัดค้านของผู้คัดค้านถือเสมือนเป็นคำให้การและคำคัดค้านในส่วนที่ร้องขอแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดินโฉนดตราจองทั้งแปลงถือเสมือนเป็นฟ้องแย้งตามมาตรา ๑๗๗ วรรคสาม การที่ผู้คัดค้านร้องขอแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดินแปลงเดียวกันแต่เนื้อที่เกินกว่าที่ผู้ร้องขอ จึงต้องถือว่าคำคัดค้านในส่วนที่ขอแสดงกรรมสิทธิ์โฉนดตราจองส่วนที่เกินจากคำร้องขอไม่เกี่ยวกับคำร้องขอเดิมตามมาตรา ๑๗๗ วรรคสาม เพราะผู้ร้องไม่ได้โต้แย้งกรรมสิทธิ์ในที่ดินส่วนดังกล่าว ขอบที่ศาลชั้นต้นจะสั่งไม่รับตามมาตรา ๑๗๗ วรรคสี่ คำสั่งของศาลชั้นต้นที่ให้รับคำคัดค้านในส่วนฟ้องแย้งขอแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดินส่วนที่เกินจากคำร้องขอ เป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นมิได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่าด้วยการพิจารณาตามมาตรา ๒๔๓ ประกอบมาตรา ๒๔๖ และมาตรา ๒๔๗ แม้ผู้ร้องมิได้คัดค้าน ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยแก้ไขเสียให้ถูกต้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๖๔-๔๖๕/๒๕๕๗ : โจทก์ฟ้องว่า ที่ดินของจำเลยเป็นภาระจำยอมแก่ที่ดินของโจทก์ จำเลยจะฟ้องแย้งว่าที่ดินของโจทก์เป็นภาระจำยอมแก่ที่ดินของจำเลยไม่ได้ เพราะเป็นฟ้องแย้งที่ไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิม เนื่องจากที่ดินภาระจำยอมตามฟ้องแย้งของจำเลยเป็นที่ดินคนละแปลงกับภาระจำยอมตามฟ้องโจทก์

(ข) ฟ้องแย้งมีเงื่อนไข หมายถึง สิทธิเรียกร้องของจำเลยตามคำฟ้องแย้งจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อจำเลยชนะคดีที่โจทก์ฟ้องจำเลย หรือข้อโต้แย้งสิทธิหรือหน้าที่ตามคำฟ้องแย้งของจำเลยจะต้องอาศัยผลแพ้ชนะในคดีที่โจทก์ฟ้องจำเลย ถือเป็นฟ้องแย้งที่ไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๘๘๕-๗๘๘๖/๒๕๖๑ : จำเลยให้การต่อสู้ว่า จำเลยมีสิทธิในที่ดินและโฉนดที่ดินที่พิพาท โจทก์ทั้งสองไม่มีอำนาจฟ้องเรียกคืนที่ดินและโฉนดที่ดินที่พิพาทและเรียกให้จำเลยชดเชยราคาที่ดิน ขอให้ยกฟ้อง และยังฟ้องแย้งด้วยว่า ไม่ว่าด้วยเหตุผลหรือด้วยข้อกฎหมายในกรณีใดก็ตามที่จำเลยจะต้องส่งคืนโฉนดที่ดินที่พิพาทตามฟ้องแก่โจทก์ทั้งสอง โจทก์ทั้งสองมีหน้าที่ต้องคืนเงินที่จำเลยได้ชำระโดยสุจริตเสียค่าตอบแทนเป็นค่าที่ดินคืนให้แก่จำเลย พร้อมค่าสินไหมทดแทนที่โจทก์ทั้งสองผิดสัญญา อันแสดงเจตนาของจำเลยได้ว่า จำเลยขอฟ้อง

แย้งให้โจทก์ทั้งสองคืนเงินค่าที่ดินและค่าสินไหมทดแทน เพราะเหตุผิดสัญญาหากข้อต่อสู้ของจำเลยที่ปฏิเสธการคืนโฉนดที่ดินไม่เป็นผล ซึ่งเป็นฟ้องแย้งที่มีเงื่อนไขให้ศาลต้องพิจารณาต่อเมื่อข้อต่อสู้ตามคำให้การรับฟังไม่ได้แล้ว จึงไม่ชอบที่จะรับฟ้องแย้งไว้พิจารณาไปพร้อมกับฟ้องโจทก์ทั้งสอง แม้ศาลชั้นต้นจะรับฟ้องแย้งของจำเลยไว้ ก็เป็นฟ้องแย้งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยเองได้ ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๔๒ (๕) ประกอบมาตรา ๒๔๖ และมาตรา ๒๔๗ (เดิม)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๐๗๗/๒๕๓๘ : โจทก์ฟ้องขับไล่จำเลยและเรียกค่าเสียหายโดยอ้างว่าจำเลยผิดสัญญาเช่า จำเลยให้การและฟ้องแย้งว่า จำเลยไม่ได้ผิดสัญญาเช่า โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง จำเลยทำสัญญาเช่ากับโจทก์ด้วยหวังว่าจะได้ทำสัญญาเช่ากับโจทก์ตลอดไป การที่โจทก์ไม่ให้จำเลยเช่าต่อทำให้จำเลยได้รับความเสียหาย คือค่าก่อสร้างและตกแต่งสถานที่เช่าที่จำเลยเสียให้โจทก์ไปเพื่อหวังจะทำการค้า แต่ไม่ได้ประโยชน์เพราะเหตุที่โจทก์ฟ้องจำเลยและทำการพิจารณาอนุมัติล่าช้า คิดเป็นค่าเสียหายทั้งสิ้น ๔๓,๖๙๐ บาท ซึ่งเป็นค่าเช่า ๒ ปี ที่โจทก์รับล่วงหน้าจากจำเลย รวมทั้งค่าเสียหายที่ไม่อาจใช้เครื่องหมายการค้าของจำเลยที่ซื้อร้านชูจันทร์ในสถานที่เดิมได้ ดังนี้ จำเลยฟ้องแย้งเรียกค่าเสียหายดังกล่าวเนื่องจากโจทก์ไม่ให้จำเลยเช่าต่อ แต่จำเลยอ้างว่าจำเลยมิได้ผิดสัญญาและโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง เป็นฟ้องแย้งที่มีเงื่อนไขจะบังคับได้ต่อเมื่อศาลพิพากษาขับไล่จำเลยแล้ว จึงเป็นเรื่องอื่นไม่เกี่ยวกับคำฟ้องเดิม ศาลล่างทั้งสองไม่รับฟ้องแย้งของจำเลยชอบแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๓๑/๒๕๕๒ : โจทก์ฟ้องขับไล่จำเลยทั้งสามออกจากที่ดินและบ้านพิพาทโดยอ้างว่า จำเลยทั้งสามขายที่ดินและบ้านพิพาทให้แก่โจทก์ จำเลยทั้งสามให้การและฟ้องแย้งว่า จำเลยทั้งสามโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินและบ้านพิพาทให้แก่โจทก์โดยไม่มีการซื้อขายกันจริง เพื่อที่โจทก์จะไปดำเนินการกู้ยืมเงินจากธนาคาร อ. และนำที่ดินและบ้านพิพาทจำนองเป็นประกันหนี้แทนจำเลยทั้งสอง ประเด็นข้อพิพาทจึงมีว่า โจทก์เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินและบ้านพิพาทหรือไม่ หากฟังข้อเท็จจริงได้ตามที่จำเลยทั้งสามให้การไว้ดังกล่าว โจทก์ย่อมไม่มีอำนาจฟ้องขับไล่จำเลยทั้งสามและต้องดำเนินการคืนที่ดินและบ้านพิพาทให้แก่จำเลยทั้งสาม ฟ้องแย้งของจำเลยทั้งสามในส่วนที่ขอให้โจทก์รับเงินเพื่อไปไถ่ถอนและจดทะเบียนโอนที่ดินและบ้านพิพาทคืนให้แก่จำเลยทั้งสามตามคำขอท้ายฟ้อง จึงเป็นเรื่องเดียวกันกับฟ้องเดิมชอบที่จำเลยทั้งสามจะฟ้องแย้งมาในคำให้การได้

ส่วนฟ้องแย้งของจำเลยทั้งสามที่อ้างว่า จำเลยทั้งสามมอบหมายให้โจทก์ไปดำเนินการกู้ยืมเงินและจำนองที่ดินและบ้านพิพาทแทนจำเลยทั้งสาม แต่โจทก์กลับเบียดบังที่ดินและบ้านพิพาทของจำเลยทั้งสามเป็นของตนเองแล้วนำคดีมาฟ้องขับไล่จำเลยทั้งสามเป็นการจงใจกระทำละเมิดต่อจำเลยทั้งสามให้ได้รับความเสียหาย จึงขอให้โจทก์ชดเชยค่าทดแทนเดือนละ ๕๐,๐๐๐ บาท ฟ้องแย้งในส่วนนี้เป็นเงื่อนไขที่ศาลจะต้องพิจารณาให้ได้ข้อเท็จจริงก่อนว่าโจทก์ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินและบ้านพิพาทโดยจำเลยทั้งสามเป็นเจ้าของที่แท้จริง แล้วจึงจะพิจารณาได้ว่าโจทก์จงใจที่จะกระทำละเมิดจำเลยทั้งสามโดยแกล้งฟ้องขับไล่จำเลยทั้งสามให้ออกไปจากที่ดินและบ้านพิพาท รวมทั้งพิจารณากำหนดค่าทดแทนตามที่จำเลยทั้งสามขอในคำขอท้ายฟ้อง ฟ้องแย้งของจำเลยทั้งสามในส่วนนี้จึงเป็นการอ้างว่าโจทก์จงใจทำละเมิดจำเลยทั้งสามซึ่งเป็นคนละเรื่องกับฟ้องเดิมและเป็นเรื่องอื่นไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิมพอที่จะรวมพิจารณาและชี้ขาดตัดสินเข้าด้วยกันได้ ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๗๗ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๑๗๙ วรรคท้าย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๔๗๑/๒๕๔๙ : จำเลยให้การปฏิเสธฟ้องโจทก์ว่า โจทก์ใช้สิทธิโดยไม่สุจริตไม่มีเหตุบอกกล่าวการให้โดยเสน่หาและให้ถอนอายัด ขอให้ศาลยกฟ้อง ส่วนฟ้องแย้งเป็นเรื่องที่จำเลยขอให้โจทก์ชดเชยค่าสิ่งปลูกสร้างและค่าความเสียหายเดือดร้อนต่าง ๆ ที่จำเลยได้รับเกี่ยวกับการก่อสร้าง ถ้าศาลให้เพิกถอนคืนการให้โดยเสน่หา ฟ้องแย้งที่เรียกค่าสิ่งปลูกสร้างและค่าเสียหาย จึงเป็นฟ้องแย้งที่มีเงื่อนไข ไม่เกี่ยวข้องกับการฟ้องเดิมพอที่จะรวมการพิจารณาและพิพากษาเข้าด้วยกันได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๗ วรรคสาม มาตรา ๑๗๙ วรรคท้าย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๘๓๓/๒๕๔๗ : โจทก์ทั้งสองฟ้องขอให้บังคับจำเลยทั้งสี่รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างออกจากที่ดินของโจทก์ทั้งสอง จำเลยทั้งสี่ให้การว่า จำเลยที่ ๓ อาศัยอยู่ในบ้านที่ อ. ปลูกในที่ดินว่างเปล่าและยกให้จำเลยที่ ๓ จำเลยที่ ๓ ครอบครองโดยความสงบและโดยเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของเกินกว่า ๑๐ ปีแล้ว ส่วนจำเลยที่ ๑ ปลูกบ้านอยู่ในที่ว่างบริเวณใกล้เคียงกับบ้านที่จำเลยที่ ๓ อาศัยอยู่แล้ว จำเลยที่ ๑ ครอบครองโดยความสงบและโดยเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของตลอดมา หากมีส่วนหนึ่งส่วนใดของที่ดินที่จำเลยที่ ๑ และที่ ๓ ครอบครองลูกล้ำเข้าไปในที่ดินของโจทก์ทั้งสอง ที่ดินนั้นก็ตกเป็นของจำเลยที่ ๑ และจำเลยที่ ๓ โดยการครอบครองปรปักษ์ คดีนี้จึงมีประเด็นในเบื้องต้นว่า จำเลยที่ ๑ และจำเลยที่ ๓ ปลูกบ้านทั้งสองหลังรุกล้ำเข้าไปในที่ดินของโจทก์ทั้งสองตามฟ้องหรือไม่ หากฟังไม่ได้ว่าบ้านทั้งสองหลังดังกล่าวรุกล้ำเข้าไปใน

ที่ดินของโจทก์ทั้งสอง ศาลก็ต้องพิพากษายกฟ้องโจทก์ทั้งสองไปโดยไม่ต้องพิจารณาค่าฟ้องแย้งของจำเลยที่ ๑ และที่ ๓ การที่จำเลยที่ ๑ และที่ ๓ ฟ้องแย้งว่า หากมีส่วนหนึ่งส่วนใดของที่ดินของจำเลยที่ ๑ และที่ ๓ ครอบครองรุกล้ำหรือเห็นส่วนหนึ่งส่วนใดของที่ดินของโจทก์ทั้งสองจำเลยที่ ๑ และที่ ๓ ก็ได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปกปักรักษา จึงเป็นฟ้องแย้งโดยมีเงื่อนไข ไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิมพอที่จะรวมการพิจารณาและชี้ขาดเข้าด้วยกันได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๙ วรรคท้าย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๔/๒๕๕๕ : โจทก์ฟ้องขอให้ขับไล่จำเลยโดยอ้างว่าจำเลยปลูกสร้างบ้านรุกล้ำในที่ดินของโจทก์ ส่วนจำเลยอ้างว่าที่ดินพิพาทเป็นของจำเลย หากข้อเท็จจริงได้ความว่าที่ดินเป็นของโจทก์ จำเลยก็ต้องรื้อถอนบ้านส่วนที่รุกล้ำออกไป และไม่อาจฟ้องเรียกค่าเสียหายจากการที่อ้างว่าโจทก์ขัดขวางห้ามปรามการก่อสร้างต่อเติมบ้านของจำเลย หากข้อเท็จจริงได้ความว่าที่ดินเป็นของจำเลยจึงจะมีข้อพิจารณาต่อไปว่าการที่โจทก์ขัดขวางห้ามปรามการก่อสร้างต่อเติมบ้านจำเลย จะเป็นละเมิดและมีความเสียหายต่อจำเลยหรือไม่เพียงใด ความเสียหายตามฟ้องแย้งของจำเลยจะเกิดขึ้นได้ก็โดยอาศัยผลคดีนี้เป็นสำคัญ หากยังไม่ปรากฏผลคดีนี้ ข้อโต้แย้งสิทธิระหว่างโจทก์กับจำเลยจึงยังไม่เกิดขึ้น จำเลยยังไม่อาจนำคดีมาฟ้องได้ ฟ้องแย้งของจำเลยเป็นฟ้องแย้งที่มีเงื่อนไขซึ่งถือว่าไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๐๗๗/๒๕๓๘ : โจทก์ฟ้องขับไล่จำเลยและเรียกค่าเสียหาย โดยอ้างว่าจำเลยผิดสัญญาเช่า จำเลยให้การและฟ้องแย้งว่า จำเลยไม่ได้ผิดสัญญาเช่า โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง จำเลยทำสัญญาเช่ากับโจทก์ด้วยหวังว่าจะได้ทำสัญญาเช่ากับโจทก์ตลอดไปการที่โจทก์ไม่ให้จำเลยเช่าต่อทำให้จำเลยได้รับความเสียหาย คือค่าก่อสร้างและตกแต่งสถานที่ ค่าเช่าที่จำเลยเสียให้โจทก์ไปเพื่อหวังจะทำการค้าแต่ไม่ได้ประโยชน์เพราะเหตุที่โจทก์ฟ้องจำเลยและทำการพิจารณาอนุมัติล่าช้า คิดเป็นค่าเสียหายทั้งสิ้น ๔๓,๖๙๐ บาท ซึ่งเป็นค่าเช่า ๒ ปี ที่โจทก์รับล่วงหน้าจากจำเลย รวมทั้งค่าเสียหายที่ไม่อาจใช้เครื่องหมายการค้าของจำเลยที่ชื่อร้านชูจันทร์ในสถานที่เดิมได้ ดังนี้จำเลยฟ้องแย้งเรียกค่าเสียหายดังกล่าวเนื่องจากโจทก์ไม่ให้จำเลยเช่าต่อ แต่จำเลยอ้างว่าจำเลยมิได้ผิดสัญญาและโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง ดังนี้ ฟ้องแย้งของจำเลยเป็นฟ้องแย้งที่มีเงื่อนไข จะบังคับได้ต่อเมื่อศาลพิพากษาขับไล่จำเลยแล้วจึงเป็นเรื่องอื่นไม่เกี่ยวกับคำฟ้องเดิม ศาลล่างทั้งสองไม่รับฟ้องแย้งของจำเลยชอบแล้ว

ข้อพิจารณา : กรณีที่ศาลพิพากษายกฟ้องโจทก์โดยวินิจฉัยว่าโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง เพราะการกระทำของจำเลยไม่เป็นการโต้แย้งสิทธิโจทก์ ย่อมทำให้ไม่มีคดีตามฟ้องเดิมของโจทก์ ต้องพิจารณาต่อไป จำเลยจึงไม่มีอำนาจฟ้องแย้ง ฟ้องแย้งของจำเลยย่อมตกไปด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๑๒๗/๒๕๖๑ : เมื่อศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโดยให้เหตุผลแห่งคำวินิจฉัยว่าโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง เนื่องจากจำเลยยังไม่ได้กระทำการใดที่เป็นการโต้แย้งสิทธิของโจทก์ โจทก์ไม่อุทธรณ์ ฟ้องแย้งของจำเลยย่อมต้องตกไปด้วย เพราะไม่มีฟ้องเดิมและตัวโจทก์เดิมที่จำเลยจะฟ้องแย้ง การที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ยังคงวินิจฉัยประเด็นข้อพิพาทและมีคำพิพากษาบังคับโจทก์ตามฟ้องแย้งของจำเลย เป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย ปัญหานี้เป็นข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยยกฟ้องแย้งของจำเลยได้ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๔๒ (๕), ๒๔๖ และมาตรา ๒๔๗ (เดิม)

(ค) ฟ้องแย้งเรียกค่าเสียหายโดยอาศัยเหตุแห่งการฟ้องคดีของโจทก์ ถือเป็นฟ้องแย้งไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๐๔/๒๕๕๔ : ตามคำฟ้องของโจทก์เป็นเรื่องที่โจทก์ฟ้องหย่าจำเลยที่ ๑ โดยอ้างว่า จำเลยที่ ๑ เป็นชู้กับจำเลยที่ ๒ พร้อมเรียกค่าทดแทนจากจำเลยที่ ๒ ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๕๒๓ อันเป็นเรื่องเกี่ยวกับการสิ้นสุดแห่งการสมรส ส่วนฟ้องแย้งของจำเลยที่ ๒ ที่อ้างว่า โจทก์เอาความเท็จมาฟ้องร้องดำเนินคดีแก่จำเลยที่ ๒ โดยไม่สุจริต การที่โจทก์ไปร้องเรียนต่อผู้บังคับบัญชาของจำเลยที่ ๒ ทำให้จำเลยที่ ๒ ถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย หากคณะกรรมการหลงเชื่อจะทำให้จำเลยที่ ๒ ถูกออกจากงานและเสื่อมเสียชื่อเสียง ขอให้โจทก์ชดเชยค่าเสียหายนั้น เป็นคดีอันเกิดแต่มูลละเมิดซึ่งไม่ได้อาศัยเหตุแห่งการหย่าและเรียกค่าทดแทนตามฟ้องเดิมเป็นมูลหนี้ เป็นคนละเรื่องคนละประเด็นแตกต่างกันกับคำฟ้องเดิม ฟ้องแย้งของจำเลยที่ ๒ จึงไม่เกี่ยวกับคำฟ้องเดิม ไม่ชอบด้วย ป.วิ.พ. มาตรา ๑๓๗ วรรคสาม ประกอบ พ.ร.บ. ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๖

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๗๓๐/๒๕๕๘ : โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ชำระหนี้ตามสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี สัญญากู้เงิน หนังสือขอรับเงินกู้ซึ่งมีตัวสัญญาใช้เงินเป็นเอกสาร ประกอบสัญญาจำนองและสัญญาค้ำประกันเนื่องจากจำเลยที่ ๑ ผิดนัดไม่ชำระหนี้ตามสัญญา ส่วนฟ้องแย้งของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เป็นการฟ้องแย้งเรียกค่าเสียหายจากโจทก์โดยอ้างว่าการที่โจทก์ฟ้องคดีนี้และแจ้งความร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีอาญาแก่จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ทำให้จำเลยที่ ๑

และที่ ๒ ได้รับความเสียหายต้องเสียชื่อเสียงและเสียหายในการค้า มูลหนี้ตามฟ้องของโจทก์ในคดีนี้กับข้ออ้างที่จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาในฟ้องแย้งในเรื่องกล่าวหาว่าโจทก์กระทำละเมิด จึงเป็นคนละส่วนและมาจากคนละมูลหนี้ไม่เกี่ยวข้องกันกับฟ้องเดิม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๒๔๙/๒๕๓๘ : ฟ้องแย้งของจำเลยเป็นเรื่องเรียกค่าเสียหายจากโจทก์ที่เกิดจากการที่ศาลชั้นต้นสั่งอายัดที่ดินของจำเลยไว้ชั่วคราวก่อนพิพากษาตามคำขอของโจทก์ มูลหนี้ตามฟ้องแย้งเกิดจากกระบวนการพิจารณาของศาลชั้นต้นที่ใช้วิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษา เป็นไปตามบทบัญญัติของ ป.วิ.พ. ซึ่งเป็นอีกขั้นตอนหนึ่งต่างหากจากคำฟ้องเดิม ฟ้องแย้งของจำเลยจึงเป็นเรื่องอื่นไม่เกี่ยวกับคำฟ้องเดิม ชอบที่จำเลยจักฟ้องโจทก์เป็นคดีต่างหาก

(ง) ฟ้องแย้งในกรณีไม่มีเหตุจำเป็นต้องฟ้องแย้ง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๒๕/๒๕๔๘ : ข้อที่จำเลยทั้งสองให้การต่อสู้คดีว่าไม่ต้องรับผิดชอบตามสัญญากู้เงินที่โจทก์นำมาฟ้อง เนื่องจากจำเลยทั้งสองกู้ยืมเงินเพียง ๑๐๐,๐๐๐ บาท แต่โจทก์กรอกจำนวนเงินในสัญญากู้เงินเป็นจำนวน ๒๗๕,๐๐๐ บาท โดยจำเลยทั้งสองไม่ยินยอมสัญญากู้เงินจึงเป็นเอกสารปลอมนั้น หากข้อเท็จจริงรับฟังได้ตามที่จำเลยทั้งสองอ้างก็ย่อมมีผลทำให้สิทธิเรียกร้องตามคำฟ้องของโจทก์ไม่ได้รับการบังคับให้ตามกฎหมาย และศาลย่อมนำมาเป็นเหตุยกฟ้องได้อยู่แล้ว จำเลยทั้งสองหาจำต้องฟ้องแย้งขอให้บังคับโจทก์รับชำระหนี้ ๑๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ย และให้โจทก์ส่งมอบสัญญากู้เงินปลอมแก่จำเลยทั้งสองเพื่อนำไปทำลายประการใดไม่ ทั้งคำขอตามฟ้องแย้งดังกล่าว ศาลก็ไม่อาจบังคับให้ได้ เพราะหากสัญญากู้เงินตามฟ้องเป็นเอกสารปลอม ก็เท่ากับการกู้ยืมเงินรายนี้ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ โจทก์ไม่อาจนำมาฟ้องร้องบังคับเอาแก่จำเลยทั้งสองได้

(จ) คดีที่มีจำเลยหลายคน ต้องพิจารณาสีทธิในการฟ้องแย้งของจำเลยเป็นรายคนไป จำเลยคนใดมิได้ถูกโจทก์โต้แย้งสิทธิ ย่อมไม่มีอำนาจฟ้องแย้ง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๙๓๒/๒๕๔๙ : ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑ (๓) ฟ้องแย้งเป็นคำฟ้องอย่างหนึ่ง ดังนั้น การบรรยายฟ้องจะต้องปฏิบัติตามมาตรา ๑๗๒ วรรคสอง กล่าวคือ ต้องแสดงโดยแจ้งชัดซึ่งสภาพแห่งข้อหาและคำขอบังคับ ทั้งข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาเช่นว่านั้น และต้องบรรยายให้เห็นว่าโจทก์ได้โต้แย้งสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายของจำเลยที่ ๒ อย่างไรตาม

มาตรา ๕๕ ทั้งต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคำฟ้องเดิมพอที่จะรวมการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินเข้าด้วยกันได้ตามมาตรา ๑๗๗ วรรคสาม และมาตรา ๑๗๙ วรรคท้าย

โจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ ตามสัญญาเช่าซื้อ จำเลยที่ ๒ ตามสัญญาค้ำประกัน จำเลยที่ ๒ ฟ้องแย้งอ้างว่า จำเลยที่ ๑ ชำระค่าเช่าซื้อครบถ้วนแล้ว เมื่อจำเลยที่ ๑ ถึงแก่ความตาย โจทก์ต้องจดทะเบียนไล่ซื้อทายาทของจำเลยที่ ๑ เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์รถยนต์ที่เช่าซื้อ เป็นการกล่าวอ้างว่าโจทก์ได้ไต่แย้งสิทธิของจำเลยที่ ๑ หาใช้ไต่แย้งสิทธิของจำเลยที่ ๒ ไม่ จำเลยที่ ๒ ไม่มีอำนาจฟ้องแย้งฟ้องแย้งของจำเลยที่ ๒ จึงไม่เกี่ยวข้องกับคำฟ้องเดิม ไม่อาจพิจารณารวมไปกับคำฟ้องเดิมได้ และ การที่สัญญาค้ำประกันระบุว่า จำเลยที่ ๒ ต้องรับผิดชอบร่วมกับจำเลยที่ ๑ อย่างลูกหนี้ร่วมนั้น มีผลเพียงว่าโจทก์มีสิทธิที่จะเรียกชำระหนี้จากจำเลยที่ ๑ หรือจำเลยที่ ๒ คนใดคนหนึ่งโดยสิ้นเชิงได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๒๙๑ และจำเลยที่ ๒ ไม่อาจใช้สิทธิดังที่กล่าวไว้ใน ป.พ.พ. มาตรา ๖๘๘, ๖๘๙ และ ๖๙๐ ได้เท่านั้น หากทำให้จำเลยที่ ๒ เกิดสิทธิที่จะฟ้องคดีแทนจำเลยที่ ๑ ด้วยไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๙๗-๑๘๙๘/๒๕๔๗ : จำเลยให้การและฟ้องแย้งว่าที่ดินพิพาทอยู่ในเขตโฉนดที่ดินของบิดาจำเลย ต่อมาจำเลยครอบครองทำประโยชน์แทนบิดาจำเลย ทั้งได้ความว่าบิดาจำเลยยังมีชีวิตอยู่ การครอบครองของจำเลยจึงเป็นการครอบครองแทนบิดาจำเลย ดังนั้น ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ วินิจฉัยว่าการที่โจทก์ทั้งสี่ไต่แย้งว่าที่ดินพิพาทเป็นของโจทก์ทั้งสี่ เป็นการไต่แย้งสิทธิของบิดาจำเลย ไม่ได้ไต่แย้งสิทธิของจำเลย จำเลยไม่มีอำนาจฟ้องแย้งจึงชอบแล้ว

(ข) กรณีที่ศาลพิพากษายกฟ้องโจทก์โดยวินิจฉัยว่า ฟ้องโจทก์เป็นฟ้องซ้อน ฟ้องซ้ำ ดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำ การมอบอำนาจให้ฟ้องคดีไม่ชอบ หรือโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง ย่อมมีผลทำให้โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง ถือว่าไม่มีฟ้องโจทก์และตัวโจทก์ที่จำเลยจะฟ้องแย้งได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๑๒๗/๒๕๖๑ : เมื่อศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโดยให้เหตุผลแห่งคำวินิจฉัยว่าโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง เนื่องจากจำเลยยังไม่ได้กระทำการใดที่เป็นการใช้สิทธิของโจทก์ โจทก์ไม่อุทธรณ์ ฟ้องแย้งของจำเลยย่อมต้องตกไปด้วย เพราะไม่มีฟ้องเดิมและตัวโจทก์เดิมที่จำเลยจะฟ้องแย้ง

การที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ยังคงวินิจฉัยประเด็นข้อพิพาทและมีคำพิพากษาลงบังคับโจทก์ตามฟ้องแย้งของจำเลย เป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย ปัญหานี้เป็นข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยยกฟ้องแย้งของจำเลยได้ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๔๒ (๕), ๒๔๖ และมาตรา ๒๔๗ (เดิม)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๓๘๗-๘๓๙๑/๒๕๕๓ : หนังสือมอบอำนาจเป็นตราสารที่มีได้ปิดการแสดมปีให้บริบูรณ์ในขณะที่โจทก์อ้างเป็นพยานหลักฐานจึงไม่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีได้ ดังที่บัญญัติไว้ใน ป.รฎฎากร มาตรา ๑๑๘ ย่อมฟังไม่ได้ว่าโจทก์มอบอำนาจให้ ธ. ฟ้องจำเลย การที่ ธ. ไม่มีอำนาจฟ้องคดีแทนโจทก์ ผลจึงเท่ากับว่าไม่มีตัวโจทก์เข้ามาฟ้องคดี กรณีเช่นนี้ฟ้องแย้งของจำเลยย่อมตกไป เพราะการดำเนินกระบวนการพิจารณาตามฟ้องแย้งนั้นจะต้องมีตัวโจทก์เดิมที่เป็นจำเลยตามฟ้องแย้งอยู่ด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๐๒/๒๕๕๙ : เดิม ห. เป็นโจทก์ ยื่นฟ้องผู้คัดค้านเป็นจำเลย ต่อศาลชั้นต้นขอให้ศาลมีคำพิพากษาให้ที่ดินพิพาทตกเป็นกรรมสิทธิ์ของ ห. โดยการครอบครองปรปักษ์ ผู้คัดค้านยื่นคำให้การและฟ้องแย้งให้ขับไล่ ห. ออกจากที่ดินพิพาท ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาเป็นคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ พ.๒๕๑/๒๕๕๔ ให้ ห. และบริวารขนย้ายทรัพย์สินออกจากที่ดินพิพาท ในชั้นบังคับคดี ผู้ร้องยื่นคำร้องขอแสดงอำนาจพิเศษตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๙๖ จัดว่า (ปัจจุบันมาตรา ๓๕๓ (๒)) โดยอ้างว่าครอบครองปรปักษ์ที่ดินพิพาทประมาณ ๓๐ ไร่ การที่ผู้ร้องยื่นคำร้องขอในคดีนี้ โดยอ้างว่าได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทประมาณ ๓๐ ไร่ โดยการครอบครองปรปักษ์ ซึ่งเป็นเรื่องเดียวกันกับคำร้องขอแสดงอำนาจพิเศษที่ผู้ร้องได้ยื่นไว้ในคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ พ.๒๕๑/๒๕๕๔ คำร้องขอของผู้ร้องในคดีนี้จึงเป็นการร้องซ้อน ต้องห้ามตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๗๓ วรรคสอง (๑) ปัญหานี้เป็นข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๔๒ (๕), ๒๔๖ และมาตรา ๒๔๗ เมื่อคำร้องขอของผู้ร้องเป็นร้องซ้อนต้องห้ามตามบทบัญญัติดังกล่าวก็ไม่มีคำร้องขอและตัวผู้ร้องที่ผู้คัดค้านจะฟ้องแย้ง ผู้คัดค้านจึงไม่มีสิทธิฟ้องแย้งผู้ร้องเช่นกัน

ข้อพิจารณา : แต่กรณีที่มีฟ้องเดิมที่ชอบด้วยกฎหมายอยู่แล้ว ไม่ว่าผลแห่งคดีตามฟ้องเดิมจะเป็นอย่างไร ก็ไม่ทำให้ฟ้องแย้งตกไป เช่น ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีออกเสียจากสารบบความ เพราะโจทก์ทิ้งฟ้อง ถอนฟ้อง หรือขาดนัดพิจารณา กรณีเหล่านี้ถือว่ายังมีตัวโจทก์อยู่ในกระบวนการพิจารณาที่จะเป็นจำเลยตามฟ้องแย้งต่อไปได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๘๖๖/๒๕๓๗ : การที่จำเลยฟ้องแย้งมาในคำให้การเป็นไปเพื่อความสะดวกในการดำเนินคดีของจำเลย ทั้งเพื่อความสะดวกในการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล มิใช่เพียงจะเกิดมีสิทธิที่จะฟ้องโจทก์ขึ้นมาจากหลังจากที่โจทก์ฟ้องจำเลย การที่โจทก์ไม่นำค่าขึ้นศาลมาเสียเพิ่มภายในกำหนดตามคำสั่งศาลชั้นต้น ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่าโจทก์ทิ้งฟ้องการทิ้งคำฟ้อง

ของโจทก์ดังกล่าว แม้จะมีผลลบล้างผลแห่งการยื่นคำฟ้องนั้น รวมทั้งกระบวนการพิจารณาอื่น ๆ อันมีมาต่อภายหลังยื่นคำฟ้อง แต่ก็มีผลเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับฟ้องของโจทก์เท่านั้น ไม่มีผลไปถึงฟ้องแย้งของจำเลย ซึ่งโจทก์เป็นจำเลยฟ้องแย้ง เพราะเป็นคนละส่วนกันศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาในส่วนของฟ้องแย้งต่อไปได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๗๒๙/๒๕๕๘ : ป.วิ.พ. มาตรา ๑๗๗ วรรคสาม ประกอบ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓๑ บัญญัติให้สิทธิจำเลยจะฟ้องแย้งโจทก์มาในคำให้การได้ถ้าคำฟ้องแย้งเกี่ยวกับคำฟ้องเดิมเท่านั้น เมื่อจำเลยฟ้องแย้งโจทก์มาในคำให้การ โจทก์ก็คือจำเลยในฟ้องแย้ง คดีตามฟ้องแย้งจึงมีคู่ความครบถ้วนที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปได้ การที่ศาลแรงงานภาค ๑ อนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้องเดิม ก็คงมีผลเฉพาะคดีโจทก์ว่าไม่มีฟ้องเดิมที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปเท่านั้น ห้ามผลให้ฟ้องแย้งของจำเลยตกไปด้วยไม่

(ช) ฟ้องแย้งเป็นคำฟ้องอย่างหนึ่ง จึงอยู่ในบังคับแห่งหลักกฎหมายว่าด้วยฟ้องซ้อน ฟ้องซ้ำ ดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำ เช่นเดียวกับคำฟ้องทั่วไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๗๗๕/๒๕๕๙ : คดีก่อนที่จำเลยที่ ๑ กับพวก เป็นโจทก์ฟ้องโจทก์ในคดีนี้เป็นจำเลย กับฟ้องแย้งของจำเลยที่ ๑ ในคดีนี้ มีสภาพแห่งข้อหา คำขอบังคับ และข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาเป็นอย่างเดียวกันคือ โจทก์กับพวกร่วมกันข่มขู่จำเลยที่ ๑ กับพวกให้นำเงินและโฉนดที่ดินมาไถตัว ช. ซึ่งเล่นการพนันโกงโจทก์กับพวก มิฉะนั้นจะทำร้าย ช. ให้ถึงแก่ชีวิต แม้จำเลยที่ ๑ จะอ้างเหตุในคดีนี้ด้วยว่า การทำนิติกรรมซื้อขายที่ดินพิพาทมีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามตามกฎหมายตกเป็นโมฆะ แต่ก็เป็นเรื่องเดียวกันกับคดีก่อนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๓ วรรคสอง (๑) ซึ่งมีความมุ่งหมายให้คดีเรื่องเดียวกันสามารถฟ้องร้องว่ากล่าวกันได้เพียงคราวเดียว เมื่อปรากฏว่าคดีก่อนอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา จำเลยที่ ๑ ฟ้องแย้งโจทก์เป็นคดีนี้ ฟ้องแย้งของจำเลยที่ ๑ จึงเป็นฟ้องซ้อนต้องห้ามตามบทบัญญัติดังกล่าว และเมื่อศาลมีคำพิพากษาวินิจฉัยชี้ขาดคดีก่อนให้ยกฟ้องแล้ว ฟ้องแย้งของจำเลยที่ ๑ จึงเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำ ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๔ วรรคหนึ่ง

ข้อพิจารณา : ปัญหาเรื่องฟ้องแย้งเกี่ยวกับฟ้องเดิมพอที่จะรวมการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินคดีเข้าด้วยกันได้หรือไม่ เป็นปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกปัญหาดังกล่าวขึ้นอ้าง ศาลก็ยกขึ้นวินิจฉัยเองได้ตามมาตรา ๑๔๒ (๕) หรือแม้คู่ความจะไม่ได้โต้แย้งคำสั่งรับฟ้องแย้งของศาลชั้นต้น ก็มีสิทธิยกขึ้นอุทธรณ์ได้ตามมาตรา ๒๒๕ วรรคสอง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๕๗-๘๕๘/๒๕๕๙)

๔. ทิ้งฟ้องและถอนฟ้อง

๔.๑ ทิ้งฟ้อง

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๔ บัญญัติว่า “ในกรณีต่อไปนี้จะถือว่าโจทก์ได้ทิ้งฟ้อง คือ

(๑) ภายหลังจากที่ได้เสนอคำฟ้องแล้ว โจทก์เพิกเฉยไม่ร้องขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อให้ส่งหมายเรียกให้แก้คดีแก่จำเลย และไม่แจ้งให้ศาลทราบเหตุแห่งการเพิกเฉยเช่นนั้นภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันยื่นคำฟ้อง

(๒) โจทก์เพิกเฉยไม่ดำเนินคดีภายในเวลาตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนดไว้เพื่อการนั้นโดยได้ส่งคำสั่งให้แก่โจทก์โดยชอบแล้ว”

เมื่อโจทก์ทิ้งฟ้องตามมาตรา ๑๗๔ ศาลอาจมีคำสั่งจำหน่ายคดีเสียจากสารบบความตามมาตรา ๑๓๒(๑) โดยศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจว่าจะจำหน่ายคดีเสียจากสารบบความหรือไม่ก็ได้โดยคำนึงถึงเหตุผลอันสมควรและความยุติธรรม ไม่ใช่บ่งชี้ว่าหากมีพฤติการณ์ตามมาตรา ๑๗๔ เกิดขึ้นแล้ว ศาลจะต้องมีคำสั่งจำหน่ายคดีเสียจากสารบบความเสมอไป

กรณีที่ทิ้งฟ้องตามมาตรา ๑๗๔ (๑) สอดคล้องกับหน้าที่ของโจทก์ที่ต้องส่งหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องให้จำเลยตามมาตรา ๑๗๓ วรรคหนึ่ง ซึ่งในทางปฏิบัติไม่เป็นปัญหาในปัจจุบันอีกต่อไปแล้ว เนื่องจากส่วนใหญ่โจทก์จะเสียค่าธรรมเนียมในการนำส่งตามมาตรา ๗๐ วรรคสอง ตั้งแต่วันที่ยื่นคำฟ้อง ในที่นี้จึงจะพิจารณาเฉพาะกรณีทิ้งฟ้องตามมาตรา ๑๗๔ (๒) เท่านั้น

ข้อพิจารณา : คำว่า “โจทก์เพิกเฉยไม่ดำเนินคดีภายในเวลาตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนด” หมายถึง การไม่ดำเนินคดีของโจทก์จะทำให้ไม่สามารถดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปได้ หากเป็นกรณีที่การไม่ดำเนินคดีของโจทก์ ไม่กระทบต่อกระบวนการพิจารณาของศาลที่จะต้องกระทำต่อไป จะถือว่าโจทก์ทิ้งฟ้องไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๑๙๒/๒๕๕๗ : ทนายโจทก์ทั้งสี่มาศาลทุกนัดที่มีการไต่ถามถึงการที่โจทก์ทั้งสี่ไม่มาศาลในวันนัดพร้อมเพื่อฟังผลเจรจาที่เลื่อนมา แสดงว่าคดีไม่สามารถตกลงกันได้จึงยังมีกระบวนการพิจารณาที่ศาลชั้นต้นต้องดำเนินการต่อไป คือการสืบพยานโจทก์ทั้งสี่และสืบพยานจำเลย มิใช่เป็นเหตุที่ทำให้ศาลไม่อาจดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปอีกได้ อันจะถือว่าโจทก์ทั้งสี่ทิ้งฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๔ (๒)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๘๖๕/๒๕๕๙ : การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้ผู้ร้องเสนอหนังสือรับรองการตายของบิดามารดาผู้ตายซึ่งรับรองโดยเจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต่อศาลภายใน ๗ วัน จึงจะพิจารณาสั่งคำร้องขอ มิฉะนั้นถือว่าไม่รับ แม้เป็นเรื่องที่ศาลชั้นต้นตรวจคำร้องขอแล้วใช้ดุลพินิจสั่งตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๘ ก็ตาม แต่หนังสือรับรองการตายของบิดามารดาผู้ตายดังกล่าวไม่ใช่เอกสารที่กฎหมายบังคับให้ต้องแนบมาพร้อมคำร้องขอ คงเป็นเอกสารเกี่ยวกับรายละเอียดที่ผู้ร้องสามารถนำสืบได้ในชั้นไต่สวนว่า บิดามารดาของผู้ตายถึงแก่ความตายไปก่อนแล้ว เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้ร้องในฐานะพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกับผู้ตาย เป็นทายาทผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขอจัดการมรดกผู้ตาย และอาจส่งเอกสารดังกล่าวเป็นพยานต่อศาลในชั้นไต่สวนได้ คำสั่งศาลชั้นต้นดังกล่าวจึงไม่ชอบ แม้ผู้ร้องจะมีได้ปฏิบัติตามภายในระยะเวลาที่กำหนด ศาลชั้นต้นก็จะมิคำสั่งไม่รับคำร้องขอของผู้ร้องที่ยื่นโดยชอบแล้วหาได้ไม่ และกรณีไม่ใช่เรื่องที่ผู้ร้องเพิกเฉยไม่ดำเนินคดีภายในเวลาตามที่ศาลเห็นสมควรอันจะถือเป็นการทิ้งฟ้องตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๗๔ (๒)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๒๖๐/๒๕๒๘ : คำแถลงการณ์เป็นเพียงคำเสนอของคู่ความเพื่อให้ศาลพิเคราะห์ข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงของฝ่ายตนเป็นการสรุปคดีในข้อที่เห็นว่าเป็นประโยชน์แก่ตน ซึ่งจะต้องปรากฏอยู่ในท้องสำนวนเท่านั้น แม้คู่ความจะไม่ทำคำแถลงการณ์ศาลก็ต้องพิจารณาข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงตลอดท้องสำนวนอยู่แล้ว ทั้งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๘๖ มิได้มีบทบังคับในกรณีที่คู่ความฝ่าฝืนบทบัญญัติว่าด้วยการส่งสำเนาคำแถลงการณ์ คำแถลงการณ์ที่ยื่นฝ่าฝืนกฎหมายโดยไม่ได้ส่งสำเนาให้คู่ความอีกฝ่ายจึงหา มีผลเสียไปไม่

การไม่ดำเนินคดีของโจทก์ที่ทำให้ไม่อาจดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปได้ เช่น โจทก์ชำระค่าธรรมเนียมศาลไม่ถูกต้องครบถ้วน และศาลมีคำสั่งให้ชำระเพิ่มเติมภายในเวลาที่ศาลกำหนด ตามมาตรา ๑๘ วรรคสอง แต่โจทก์ไม่ชำระ : เหตุผล ถ้าโจทก์ไม่ชำระค่าขึ้นศาลให้ถูกต้องครบถ้วน ศาลย่อมไม่อาจรับฟ้อง หรือรับอุทธรณ์หรือฎีกาไว้เพื่อดำเนินคดีต่อไปได้

โจทก์เสียค่าธรรมเนียมในการส่งหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องให้จำเลยแล้ว แต่ส่งหมายไม่ได้ ศาลมีคำสั่งว่า “รอโจทก์แถลง” แต่โจทก์ไม่ติดตามผลการส่งหมาย จึงไม่ทราบและไม่แถลง : เหตุผล เมื่อส่งหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องให้จำเลยไม่ได้ จำเลยย่อมไม่อาจยื่นคำให้การ และไม่อาจมีกระบวนการพิจารณาใด ๆ ต่อจากนั้นได้

๔.๒ ถอนฟ้อง

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๕ บัญญัติว่า “ก่อนจำเลยยื่นคำให้การ โจทก์อาจถอนคำฟ้องได้โดยยื่นคำบอกกล่าวเป็นหนังสือต่อศาล

ภายหลังจำเลยยื่นคำให้การแล้ว โจทก์อาจยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องต่อศาลชั้นต้น เพื่ออนุญาตให้โจทก์ถอนคำฟ้องได้ ศาลจะอนุญาตหรือไม่อนุญาตหรืออนุญาตภายในเงื่อนไขตามที่เห็นสมควรก็ได้ แต่

- (๑) ห้ามไม่ให้ศาลให้อนุญาต โดยมีได้ฟังจำเลยหรือผู้ร้องสอด ถ้าหากมี ก่อน
- (๒) ในกรณีที่โจทก์ถอนคำฟ้อง เนื่องจากมีข้อตกลงหรือประนีประนอมยอมความกับจำเลย ให้ศาลอนุญาตไปตามคำขอนั้น”

กรณีที่โจทก์ถอนฟ้องก่อนจำเลยยื่นคำให้การ กฎหมายเพียงแต่กำหนดให้ทำคำบอกกล่าวเป็นหนังสือต่อศาล ศาลจึงมีคำสั่งอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้องได้ทันทีโดยไม่ต้องฟังจำเลยก่อน ในกรณีที่เป็นการคดีฝ่ายเดียวที่ทำเป็นคำร้องขอ หากยังไม่มีผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านเข้ามาในคดี ศาลก็มีคำสั่งอนุญาตให้ผู้ร้องขอถอนฟ้องได้ทันทีเช่นกัน

แต่ถ้าโจทก์ถอนฟ้องภายหลังจากที่จำเลยยื่นคำให้การแล้ว หรือผู้ร้องขอจะถอนฟ้องภายหลังจากที่ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านเข้ามาในคดีแล้ว ต้องกระทำเป็นคำร้อง และศาลต้องฟังจำเลย ผู้คัดค้าน หรือผู้ร้องสอด ถ้าหากมี ก่อน

เมื่อศาลมีคำสั่งอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้องแล้ว จะต้องมีการจำหน่ายคดีเสียจากสารบบความตามมาตรา ๑๓๒ (๑)

กรณีโจทก์ยื่นคำร้องขอถอนฟ้องภายหลังจากที่จำเลยยื่นคำให้การ และจำเลยคัดค้านคำร้องขอถอนฟ้องแล้ว ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้องหรือไม่ เป็นดุลพินิจของศาล

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๒๙๓/๒๕๕๘ : โจทก์ขอถอนฟ้องคดีภายหลังจำเลยที่ ๑ และที่ ๕ ยื่นคำให้การแล้ว ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๑๗๕ วรรคสอง บัญญัติให้เป็นดุลพินิจของศาลที่จะพิจารณาสั่งได้ ดังนั้น แม้โจทก์ขอถอนฟ้องอ้างว่า ฟ้องไม่สมบูรณ์ และจำเลยที่ ๑ และที่ ๕ จะคัดค้านการถอนฟ้องเหตุตามคำร้องของโจทก์ ก็อยู่ในดุลพินิจของศาลที่จะสั่งอนุญาตได้ และศาลไม่อาจนำข้อที่โจทก์อ้างตามคำร้องขอถอนฟ้องว่า ฟ้องโจทก์ไม่สมบูรณ์มาเป็นเงื่อนไขในการสั่งคำร้องขอถอนฟ้องด้วย เพราะตามมาตรา ๑๗๖ ก็ไม่ได้ห้ามโจทก์ที่ถอนฟ้องยื่นฟ้องคดีใหม่ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยอายุความ ดังนั้น การถอนฟ้องของโจทก์เพื่อดำเนินคดีแก่จำเลยทั้งห้าและทายาทหรือผู้จัดการมรดกของ พ. เป็นคดี

ใหม่ จำเลยทั้งห้าก็ยังมียุติต่อผู้คดีได้เต็มที่เช่นเดิม ฟังไม่ได้ว่าการถอนฟ้องคดีของโจทก์ไม่สุจริต ทำให้จำเลยที่ ๑ และที่ ๕ เสียเปรียบในการต่อสู้คดีตามที่จำเลยที่ ๑ และที่ ๕ คัดค้าน

๔.๓ ผลของการทั้งฟ้องและถอนฟ้อง

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๖ บัญญัติว่า “การทั้งคำฟ้องหรือถอนคำฟ้องย่อมลบล้างผลแห่งการยื่นคำฟ้องนั้น รวมทั้งกระบวนการพิจารณาอื่น ๆ อันมีมาต่อภายหลังยื่นคำฟ้อง และกระทำให้คู่ความกลับคืนเข้าสู่ฐานะเดิมเสมือนหนึ่งมิได้มีการยื่นฟ้องเลย แต่คำฟ้องใด ๆ ที่ได้ทั้งหรือถอนแล้ว อาจยื่นใหม่ได้ ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยอายุความ”

แม้การทั้งฟ้องและถอนฟ้องจะลบล้างผลแห่งการยื่นคำฟ้องนั้น รวมทั้งกระบวนการพิจารณาอื่น ๆ อันมีมาต่อภายหลังยื่นคำฟ้อง และกระทำให้คู่ความกลับคืนเข้าสู่ฐานะเดิมเสมือนหนึ่งมิได้มีการยื่นฟ้องเลยก็ตาม แต่คดีตามฟ้องแย้งและคำร้องสอดตามมาตรา ๕๗ (๑) และ (๓) ไม่ตกไปด้วย เพราะยังถือว่ามีความโจทก์ที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๗๒๙/๒๕๕๘ : ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๗ วรรคสาม ให้อำนาจจำเลยที่จะฟ้องโจทก์มาในคำให้การได้ ถ้าคำฟ้องแย้งเกี่ยวกับคำฟ้องเดิม เมื่อจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ฟ้องแย้งเข้ามาในคำให้การ โจทก์ก็คือจำเลยในฟ้องแย้ง คดีตามฟ้องแย้งจึงมีคู่ความครบถ้วนที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปได้ การที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้องเดิมคงมีผลเฉพาะคดีโจทก์ว่าไม่มีฟ้องเดิมที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปเท่านั้น ห้ามมิผลให้ฟ้องแย้งของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ตกไปด้วยหรือไม่

ข้อพิจารณา : แต่กรณีนี้ที่โจทก์ถอนฟ้องจำเลยคนใดคนหนึ่งไป จะมีผลทำให้ไม่อาจพิพากษาตามคำขอของโจทก์ได้อีกต่อไป เพราะจะเป็นการบังคับบุคคลภายนอกคดี ศาลย่อมมีคำพิพากษายกฟ้องโจทก์เสียได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๗๓๘/๒๕๕๐ : การเพิกถอนการฉ้อฉลนั้น โจทก์จะต้องฟ้องคู่กรณีทั้งสองฝ่ายที่ทำนิติกรรมดังกล่าว ศาลจึงจะบังคับตามคำขอของโจทก์ได้ เพราะผลของคำพิพากษาไม่อาจบังคับแก่บุคคลนอกคดีได้ การที่โจทก์ฟ้องจำเลยทั้งสองแล้วศาลอุทธรณ์ภาค ๗ สั่งจำหน่ายคดีสำหรับจำเลยที่ ๑ ออกเสียจากสารบบความของศาลอุทธรณ์ภาค ๗ มีผลให้จำเลยที่ ๑ พ้นจากการที่ต้องถูกบังคับตามคำพิพากษา ศาลฎีกาไม่อาจพิจารณาพิพากษาตามคำขอของ

โจทก์เพราะจะมีผลกระทำไปถึงจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นบุคคลนอกคดีได้ และปัญหานี้เป็นข้อกฎหมายอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลฎีกายกขึ้นวินิจฉัยเองได้

(๕) การแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องหรือคำให้การ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๙ บัญญัติว่า “โจทก์หรือจำเลยจะแก้ไขข้อหา ข้อต่อสู้ ข้ออ้าง หรือข้อเถียงอันกล่าวไว้ในคำฟ้องหรือคำให้การที่เสนอต่อศาลแต่แรกก็ได้

การแก้ไขนั้น โดยเฉพาะอาจเป็นการแก้ไขในข้อต่อไปนี้

(๑) เพิ่ม หรือลด จำนวนทุนทรัพย์ หรือราคาทรัพย์สินที่พิพาทในฟ้องเดิม หรือ

(๒) สละข้อหาในฟ้องเดิมเสียบางข้อ หรือเพิ่มเติมฟ้องเดิมให้บริบูรณ์โดยวิธีเสนอคำฟ้องเพิ่มเติม หรือเสนอคำฟ้องเพื่อคุ้มครองสิทธิของตนในระหว่างการศึกษา หรือเพื่อบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง หรือ

(๓) ยกข้อต่อสู้ขึ้นใหม่ เป็นข้อแก้ข้อหาเดิม หรือที่ยื่นภายหลัง หรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้ออ้าง หรือข้อเถียงเพื่อสนับสนุนข้อหา หรือเพื่อหักล้างข้อหาของคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง

แต่ห้ามมิให้คู่ความฝ่ายใดเสนอคำฟ้องใดต่อศาล ไม่ว่าโดยวิธีฟ้องเพิ่มเติมหรือฟ้องแย้งภายหลังที่ได้ยื่นคำฟ้องเดิมต่อศาลแล้ว เว้นแต่คำฟ้องเดิมและคำฟ้องภายหลังนี้จะเกี่ยวข้องกันพอที่จะรวมการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินเข้าด้วยกันได้”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๘๐ บัญญัติว่า “การแก้ไขคำฟ้องหรือคำให้การที่คู่ความเสนอต่อศาลไว้แล้ว ให้ทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาลก่อนวันชี้สองสถาน หรือก่อนวันสืบพยานไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ในกรณีที่ไม่มีกรณีสองสถาน เว้นแต่มีเหตุอันสมควรที่ไม่อาจยื่นคำร้องได้ก่อนนั้นหรือเป็นการขอแก้ไขในเรื่องที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือเป็นการแก้ไขข้อผิดพลาดเล็กน้อยหรือข้อผิดพลาดเล็กน้อย”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๘๑ บัญญัติว่า “เว้นแต่ในกรณีที่คำร้องนั้นอาจทำได้แต่ฝ่ายเดียว

(๑) ห้ามมิให้มีคำสั่งยอมรับการแก้ไข เว้นแต่จะได้ส่งสำเนาคำร้องให้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งทราบล่วงหน้าอย่างน้อยสามวัน ก่อนกำหนดนัดพิจารณาคำร้องนั้น

(๒) ห้ามมิให้ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งชี้ขาดในประเด็นที่คู่ความได้แก้ไขคำฟ้อง หรือคำให้การ เว้นแต่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งจะได้มีโอกาสบริบูรณ์ในอันที่จะตรวจโต้แย้งและหักล้างข้อหาหรือข้อต่อสู้ใหม่ หรือข้ออ้าง หรือข้อเถียงใหม่ที่กล่าวไว้ในคำร้องขอแก้ไขนั้น”

(ก) กรณีโจทก์ขอแก้ไขคำฟ้องเป็นไปตามมาตรา ๑๗๙ วรรคสอง (๑) และ (๒) ส่วนจำเลยขอแก้ไขคำให้การเป็นไปตาม (๓)

(ข) การขอแก้ไขเพิ่มเติมฟ้องโดยการเพิ่มหรือลดจำนวนทุนทรัพย์หรือราคาทรัพย์สินที่พิพาทในฟ้องเดิม และการסהข้อหาในฟ้องเดิมเสียบางข้อ ไม่มีประเด็นยุ่งยากซับซ้อนนัก ข้อสำคัญก็คือว่า คำฟ้องเพิ่มเติมที่ขอเพิ่มหรือลดทุนทรัพย์อาศัฐานที่มาอันเกี่ยวข้องกับคำฟ้องเดิมหรือไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๘๑๑/๒๕๕๘ : สำระสำคัญในคำฟ้องภายหลังที่โจทก์ขอแก้ไขคำฟ้องคือ โจทก์ได้ทำสัญญาโอนสิทธิเรียกร้องในการรับโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างที่พิพาทตามสัญญาจะซื้อขายที่ทำกับจำเลย ให้แก่บริษัท อ. ในราคา ๓๗๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยโจทก์รับเงินมัดจำมาแล้ว ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท การที่จำเลยนำที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างที่พิพาทไปขายให้แก่บุคคลอื่นทำให้โจทก์ขาดกำไรอีก ๑๖๙,๙๙๐,๐๐๑ บาท รวมค่าเสียหายตามคำฟ้องเดิมและคำฟ้องภายหลังที่จำเลยต้องชำระแก่โจทก์ทั้งสิ้น ๒๓๒,๙๙๐,๐๐๑ บาท คำฟ้องภายหลังนี้เป็นการเพิ่มเติมคำฟ้องเดิมที่โจทก์ฟ้องว่าจำเลยผิดสัญญาจะซื้อจะขาย จำเลยนำที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างที่พิพาทไปขายให้แก่บุคคลอื่น ทำให้โจทก์เสียหาย โดยเพิ่มเติมว่าการกระทำของจำเลยทำให้โจทก์ต้องผิดสัญญากับบริษัท อ. และขาดกำไรไปอีก ๑๖๙,๙๙๐,๐๐๑ บาท จึงเป็นการเพิ่มเติมคำฟ้องเดิมให้บริบูรณ์ และเพิ่มทุนทรัพย์ที่พิพาทในฟ้องเดิม ทั้งคำฟ้องเดิมและคำฟ้องภายหลังนี้ก็เกี่ยวข้องกันพอที่จะรวมการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินเข้าด้วยกันได้ ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๗๙ (๑) (๒) และวรรคท้าย เมื่อปรากฏว่าโจทก์ได้แก้ไขคำฟ้องโดยทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาลก่อนวันชี้สองสถาน หรือก่อนวันสืบพยานไม่น้อยกว่าเจ็ดวันในกรณีที่ไม่มีกรชี้สองสถานตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๘๐ จึงชอบที่ศาลชั้นต้นจะรับคำฟ้องภายหลังของโจทก์ไว้พิจารณาและชี้ขาดตัดสินรวมกับคำฟ้องเดิมของโจทก์

ข้อพิจารณา : หากคำฟ้องเพิ่มเติมที่ขอให้เพิ่มหรือลดทุนทรัพย์อาศัฐานที่มาอื่นนอกเหนือจากคำฟ้องเดิมแล้ว ถือเป็นการตั้งทุนทรัพย์ขึ้นมาใหม่และไม่เกี่ยวข้องกันพอที่จะรวมการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินด้วยกันได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๖๖/๒๕๑๒ : คำฟ้องเดิมของโจทก์เรียกร้องให้จำเลยใช้เงินแก่โจทก์เป็นค่าสินไหมทดแทน กรณีละเมิดที่จำเลยฟ้องโจทก์เรียกหนี้ ๖,๔๖๐ บาท ซึ่งโจทก์ได้ชำระหนี้ให้จำเลยด้วยเช็คของผู้มีชื่อไปแล้ว เป็นเหตุให้โจทก์แพ็คดีต้องเสียหาย ถูกยึดทรัพย์ เสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี และต้องเสียเกียรติยศชื่อเสียง รวมค่าเสียหายทั้งสิ้น ๓๐๐,๐๐๐ บาท เศษ ภายหลังโจทก์ยื่นคำร้องขอแก้ไขคำฟ้องเดิมว่า โจทก์ขอถอนคำขอให้ให้บังคับจำเลยใช้ค่าสินไหมทดแทนในฟ้องเดิมเสียทั้งสิ้น โดยมีคำขอใหม่ให้บังคับจำเลยใช้เงินค่าเช็ค ๖,๔๖๐ บาท ซึ่ง

โจทก์ตั้งข้อหาว่าจำเลยยกยอกเช็คที่โจทก์นำเอาไปเป็นประกันชำระหนี้ไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือของผู้อื่น อันจำเลยจะต้องรับผิดชอบใช้เงินแทนให้โจทก์ จำนวนทุนทรัพย์ตามคำร้องดังกล่าวมิได้รวมอยู่ในจำนวนค่าสินไหมทดแทนตามคำฟ้องเดิม แต่เป็นการตั้งทุนทรัพย์เรียกร้องขึ้นใหม่ จึงมิใช่เป็นการขอลดจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาทในฟ้องเดิมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๙ (๑) และการที่โจทก์ตั้งข้อหาว่า จำเลยยกยอกเช็ค ขอให้จำเลยใช้เงินค่าเชิ่คนี้ขึ้น ก็เป็นการตั้งข้อหาใหม่เปลี่ยนแปลงข้อหาในฟ้องเดิม มิใช่เป็นการสละข้อหาในฟ้องเดิมเสียบางข้อหรือเพิ่มเติมฟ้องเดิมให้บริบูรณ์ โดยวิธีเสนอคำฟ้องเพิ่มเติมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๙ (๒)

(ค) **เพิ่มเติมฟ้องเดิมให้บริบูรณ์โดยวิธีเสนอคำฟ้องเพิ่มเติม คำฟ้องเดิมและคำฟ้องเพิ่มเติมเกี่ยวข้องกันพอที่จะรวมการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินเข้าด้วยกันได้**

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๖๒/๒๕๕๑ : คำฟ้องที่โจทก์ขอแก้ไขเพิ่มเติมกับคำฟ้องเดิมเป็นการเรียกค่าจ้างโฆษณางานประเภทเดียวกัน อันเกิดจากนิติกรรมประเภทเดียวกันและจากสัญญาเดียวกันที่โจทก์กับจำเลยตกลงกันทำขึ้น จึงเกี่ยวข้องกันพอที่จะรวมการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินคดีเข้าด้วยกันได้ ทั้งศาลชั้นต้นได้ให้โอกาสแก่จำเลยเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การ โดยจำเลยได้กล่าวแก้ข้อหาของโจทก์ที่เพิ่มเติมเข้ามาใหม่โดยบริบูรณ์ จำเลยจึงไม่เสียเปรียบ คำสั่งของศาลชั้นต้นที่อนุญาตให้โจทก์แก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้อง โดยให้โจทก์ไปจัดเรียงคำฟ้องฉบับใหม่ตามข้อเท็จจริงที่ขอแก้ไขเพิ่มเติมแล้วนำมาเสนอต่อศาลแทนคำฟ้องเดิมจึงชอบด้วย ป.วิ.พ. มาตรา ๑๗๙ วรรคสอง (๒)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๔๘/๒๕๔๒ : โจทก์ฟ้องข้อ ๑ โดยยกข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาว่าจำเลยกู้เงินโจทก์ไป ๕๓,๐๐๐ บาท แล้วต่อมาโจทก์ยื่นคำร้องขอแก้ไขคำฟ้องว่า เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๓๑ จำเลยได้ทำสัญญากู้เงินมอบให้โจทก์ เนื่องจากก่อนทำสัญญากู้เงินฉบับดังกล่าวจำเลยเป็นหนี้ค่าสินค้าโจทก์อยู่จำนวน ๓๓,๐๐๐ บาท วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๓๑ จำเลยได้มาขอกู้เงินโจทก์จำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท และได้รับเงินไปครบถ้วนแล้ว รวมกับหนี้ที่จำเลยค้างค่าสินค้าเป็นหนี้ทั้งสิ้น ๕๓,๐๐๐ บาท เป็นการเพิ่มเติมรายละเอียดว่าหนี้ตามสัญญากู้เงินมีมูลมาจากอะไรบ้าง จึงเป็นการแก้ไขคำฟ้องโดยยังคงข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาไว้เหมือนเดิม คือจำเลยกู้เงินโจทก์ไป ๕๓,๐๐๐ บาท ไม่ใช่เป็นการถอนฟ้องในข้อ ๑ เดิมทั้งหมดออกไปแล้วเอาข้อความใหม่เข้าแทน ศาลจึงอนุญาตให้โจทก์แก้ฟ้องได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๘๑๑/๒๕๕๕ : สาระสำคัญในคำฟ้องภายหลังที่โจทก์ขอแก้ไขคำฟ้องคือ โจทก์ได้ทำสัญญาโอนสิทธิเรียกร้องในการรับโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างที่พิพาทตามสัญญาจะซื้อขายที่ทำกับจำเลย ให้แก่บริษัท อ. ในราคา ๓๗๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยโจทก์รับเงินมัดจำมาแล้ว ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท การที่จำเลยนำที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างที่พิพาทไปขายให้แก่บุคคลอื่นทำให้โจทก์ขาดกำไรอีก ๑๖๙,๙๙๐,๐๐๑ บาท รวมค่าเสียหายตามคำฟ้องเดิมและคำฟ้องภายหลังที่จำเลยต้องชำระแก่โจทก์ทั้งสิ้น ๒๓๒,๙๙๐,๐๐๑ บาท คำฟ้องภายหลังนี้เป็นการเพิ่มเติมคำฟ้องเดิมที่โจทก์ฟ้องว่าจำเลยผิดสัญญาจะซื้อจะขาย จำเลยนำที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างที่พิพาทไปขายให้แก่บุคคลอื่น ทำให้โจทก์เสียหาย โดยเพิ่มเติมว่าการกระทำของจำเลยทำให้โจทก์ต้องผิดสัญญากับบริษัท อ. และขาดกำไรไปอีก ๑๖๙,๙๙๐,๐๐๑ บาท จึงเป็นการเพิ่มเติมคำฟ้องเดิมให้บริบูรณ์ และเพิ่มทุนทรัพย์ที่พิพาทในฟ้องเดิม ทั้งคำฟ้องเดิมและคำฟ้องภายหลังนี้ก็เกี่ยวข้องกันพอที่จะรวมการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินเข้าด้วยกันได้ ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๗๙ (๑) (๒) และวรรคท้าย เมื่อปรากฏว่าโจทก์ได้แก้ไขคำฟ้องโดยทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาลก่อนวันชี้สองสถาน หรือก่อนวันสืบพยานไม่น้อยกว่าเจ็ดวันในกรณีที่ไม่มีคำชี้สองสถานตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๘๐ จึงชอบที่ศาลชั้นต้นจะรับคำฟ้องภายหลังของโจทก์ไว้พิจารณาและชี้ขาดตัดสินรวมกับคำฟ้องเดิมของโจทก์

ข้อพิจารณา : คำฟ้องเพิ่มเติมที่กล่าวอ้างมูลคดีที่เกิดขึ้นภายหลังโจทก์ฟ้องคดีแล้ว ไม่เกี่ยวข้องกันพอที่จะรวมการวินิจฉัยและชี้ขาดตัดสินเข้าด้วยกันได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๐๑๖-๕๐๑๗/๒๕๕๐ : ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๗๙ วรรคสาม บัญญัติห้ามมิให้คู่ความเสนอคำฟ้องเพิ่มเติมภายหลังที่ได้ยื่นคำฟ้องเดิมต่อศาลแล้ว เว้นแต่คำฟ้องเดิมและคำฟ้องภายหลังนี้จะเกี่ยวข้องกันพอที่จะรวมการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินเข้าด้วยกันได้ ข้อเท็จจริงตามคำร้องขอแก้ไขคำฟ้องของโจทก์ทั้งสอง เป็นการกล่าวอ้างมูลคดีที่เกิดขึ้นภายหลังโจทก์ทั้งสองฟ้องคดีนี้แล้ว แม้มูลคดีตามคำฟ้องเดิมกับคำฟ้องแก้ไขเพิ่มเติมจะมีลักษณะอย่างเดียวกัน แต่มูลคดีเกิดขึ้นคนละคราวไม่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งหากจะฟังว่าโจทก์ทั้งสองมีสิทธิเรียกร้องตามคำฟ้องแก้ไขเพิ่มเติมก็เป็นสิทธิที่เกิดขึ้นภายหลังจากโจทก์ทั้งสองฟ้องคดีนี้แล้ว ถือไม่ได้ว่าคำฟ้องแก้ไขเพิ่มเติมของโจทก์ทั้งสองเกี่ยวข้องกับฟ้องเดิม

คำร้องขอแก้ไขคำฟ้องของโจทก์ที่ระบุว่า ภายหลังจากศาลชั้นต้นได้มีคำสั่งคุ้มครองประโยชน์ชั่วคราวแก่โจทก์ในเหตุฉุกเฉินอันมีผลทำให้โจทก์สามารถกลับมาประกอบการค้าข้าวตามใบอนุญาตส่งข้าวออกไปนอกราชอาณาจักรได้ตามปกติอีกครั้งหนึ่งเป็นการชั่วคราวในระหว่าง

การพิจารณา โจทก์ได้ทำสัญญาขายข้าวแก่ผู้ซื้อในต่างประเทศอีกหลายราย แต่ต่อมาศาลชั้นต้น กลับยกเลิกคำสั่งคุ้มครองประโยชน์ชั่วคราวในเหตุฉุกเฉิน ทำให้โจทก์ไม่อาจส่งมอบข้าวให้แก่ผู้ซื้อ ในต่างประเทศที่ทำสัญญาไว้ เป็นการกล่าวอ้างมูลคดีที่เกิดขึ้นภายหลังโจทก์ฟ้องคดีแล้ว ดังนี้ แม้ มูลคดีตามคำฟ้องเดิมกับคำฟ้องแก้ไขเพิ่มเติมจะมีลักษณะอย่างเดียวกัน แต่มูลคดีเกิดขึ้นคนละ ครั้งไม่เกี่ยวข้องกัน จึงถือไม่ได้ว่าคำฟ้องแก้ไขเพิ่มเติมของโจทก์เกี่ยวข้องกับฟ้องเดิม

ข้อพิจารณา : กรณีฟ้องเดิมเป็นเรื่องฟ้องผิดตัว หรือฟ้องจำเลยมาไม่ครบ โจทก์จะขอ แก้ไขเพิ่มเติมฟ้องโดยเปลี่ยนหรือเพิ่มตัวจำเลยไม่ได้ และจะขอเพิ่มเติมตัวโจทก์ไม่ได้ด้วยเช่นกัน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๘๖/๒๕๔๒ : เดิมโจทก์ฟ้องว่า จำเลยคือนางประไพพรรณ หรือชาติดจันจุมอัมพาหรือนางประไพพรรณอับบาส โดยบรรยายฟ้องว่าจำเลยเป็นผู้ส่งจ่ายเช็ค พิพาท บุคคลที่ถูกฟ้องดังกล่าวมีเพียงคนเดียวเป็นหญิง มีชื่อ ๒ ชื่อ ชื่อสกุล ๒ ชื่อ การที่โจทก์ยื่น คำร้องขอแก้ไขหลังจากที่จำเลยยื่นคำให้การต่อสู้คดีแล้วว่า จำเลยมิได้เป็นผู้ส่งจ่ายเช็คพิพาท ผู้ลง ลายมือชื่อส่งจ่ายคือเจ้าของบัญชีร่วมกับจำเลย แม้ศาลชั้นต้นจะยังไม่ได้สั่งรับคำให้การก็ตาม แต่ก็ ทำให้ ปรากฏว่าผู้ลงลายมือชื่อส่งจ่ายเช็คพิพาทเป็นผู้อื่นที่ไม่ใช่บุคคลซึ่งมีชื่อตามที่โจทก์ฟ้อง การ ขอแก้ไขคำฟ้องของโจทก์จึงไม่ใช่เป็นเพียงการขอแก้ไขชื่อจำเลย แต่เป็นเรื่องที่โจทก์ฟ้องผิดคน แล้วขอแก้ไขคำฟ้อง ซึ่งถ้าศาลสั่งอนุญาตจะมีผลเป็นการเปลี่ยนตัวบุคคลซึ่งเป็นจำเลย จากบุคคล หนึ่งเป็นอีกบุคคลหนึ่ง ศาลจึงต้องสั่งยกคำร้องของโจทก์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๘๔๔/๒๕๓๕ : โจทก์ฟ้องบริษัท ร. จำกัด เป็นจำเลยที่ ๓ ในคดี นี้มาตั้งแต่แรก โดยบรรยายฟ้องว่าจำเลยที่ ๓ เป็นนิติบุคคล แสดงให้เห็นโดยชัดแจ้งว่าโจทก์ไม่ได้ ฟ้องบุคคลธรรมดาเป็นจำเลยที่ ๓ การที่โจทก์ยื่นคำร้องขอแก้ไขคำฟ้องเปลี่ยนชื่อบริษัท ร. จำกัด จำเลยที่ ๓ เป็นบริษัท ร. จำกัด หรือนาย ว. จำกัด ที่ ๓ โดยอ้างว่าคำว่าบริษัท ร. จำกัด เป็นชื่อ ในทางการค้าหรือนามแฝงหรือฉายาของนาย ว. แล้วต่อมายื่นคำร้องอีกฉบับขอแก้ไขคำฟ้องโดย ขอแก้ไขจำเลยที่ ๓ จากบริษัท ร. จำกัด หรือนาย ว. เป็นนาย ว. นั้น เท่ากับเป็นการขอแก้ไขคำ ฟ้องจากเดิมซึ่งฟ้องนิติบุคคลเป็นจำเลยที่ ๓ เท่านั้น มาเป็นฟ้องบุคคลธรรมดาเพิ่มเป็นจำเลยที่ ๓ ด้วย แล้วขอแก้ไขคำฟ้องอีกครั้งหนึ่ง โดยขอเปลี่ยนตัวจำเลยที่ ๓ จากนิติบุคคลหรือบุคคลธรรมดา เป็นบุคคลธรรมดา ซึ่งมีใช่เป็นเรื่องที่จะขอแก้ไขคำฟ้องได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ แผลง มาตรา ๑๗๙ โจทก์จึงขอแก้ไขคำฟ้องเช่นนั้นไม่ได้ คำสั่งของศาลชั้นต้นที่อนุญาตให้โจทก์ แก้ไขคำฟ้องตามคำร้องของโจทก์ทั้งสองฉบับ จึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบ บรรดากระบวนพิจารณาของ

ศาลชั้นต้นทั้งหมดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนาย ว. หลังจากที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งเช่นนั้นแล้ว รวมทั้งคำสั่งของศาลชั้นต้นในเวลาต่อมา ซึ่งสั่งให้จำหน่ายบริษัท ร. จำกัด ออกจากสำนวนความ จึงเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วย ชอบที่ศาลจะเพิกถอนเสียตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๗ บริษัท ร. จำกัด จึงยังคงมีฐานะเป็นจำเลยที่ ๓ ในคดีนี้อยู่ และแม้บริษัท ร. จำกัด มิได้ฎีกาขอให้เพิกถอนกระบวนการพิจารณาอื่นนอกจากคำสั่งศาลชั้นต้นที่อนุญาตให้โจทก์แก้ไขคำฟ้องตามคำร้องขอแก้ไขคำฟ้องของโจทก์กับคำสั่งศาลชั้นต้นที่ให้จำหน่ายบริษัท ร. จำกัด ออกจากสำนวนความ แต่เมื่อกระบวนการพิจารณาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายดังกล่าวเป็นกรณีที่มีได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในข้อที่มุ่งหมายจะยังให้การเป็นไปด้วยความยุติธรรม และเป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนในเรื่องการพิจารณาคดี ศาลฎีกาจึงมีอำนาจยกปัญหานี้ขึ้นวินิจฉัยได้เอง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๒ (๕) ประกอบด้วยมาตรา ๒๔๖, ๒๔๗ ซึ่งศาลฎีกาเห็นสมควรเพิกถอนกระบวนการพิจารณาของศาลชั้นต้นทั้งหมดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนาย ว. หลังจากศาลชั้นต้นมีคำสั่งคำร้องขอแก้ไขคำฟ้องของโจทก์เป็นต้นไป

ข้อพิจารณา : แต่การที่โจทก์บรรยายฟ้องโดยพิมพ์ชื่อจำเลยผิดพลาด ไม่ใช่การฟ้องผิดตัวหรือพิมพ์จำนวนตัวเลขผิดพลาด ไม่ใช่เพิ่มหรือลดทุนทรัพย์ จึงขอแก้ไขเพิ่มเติมฟ้องได้ และกรณีถือเป็นการขอแก้ไขข้อผิดพลาดหรือข้อผิดหลงเล็กน้อย ไม่อยู่ในบังคับที่จะต้องยื่นคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องก่อนวันชี้สองสถาน หรือก่อนวันสืบพยานไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ในกรณีที่ไม่มีวันชี้สองสถาน ตามมาตรา ๑๘๐ และไม่จำเป็นต้องฟังคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งก่อน ตามมาตรา ๑๘๑

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๕๕๓/๒๕๕๑ : ตามหนังสือมอบอำนาจช่วง และฟ้องเดิมของโจทก์ระบุว่าฟ้อง นางสาวดารุณีเป็นจำเลยที่ ๑ โดยให้รับผิดในมูลละเมิด ระบุว่าภูมิลำเนาของจำเลยที่ ๑ อยู่บ้านเลขที่ ๑ หมู่ที่ ๓ อำเภอตะโหนด จังหวัดพัทลุง ต่อมาโจทก์ขอแก้ไขเพิ่มเติมฟ้องโดยแก้ชื่อจำเลยที่ ๑ เป็นนางดารุณีหรือนางสาวดารุณี และขอแก้ไขภูมิลำเนาของจำเลยที่ ๑ เป็นบ้านเลขที่ ๒/๑ หมู่ที่ ๑๐ ซึ่งภูมิลำเนาตามที่ขอแก้ไขตรงกับภูมิลำเนาปัจจุบันของจำเลยที่ ๑ ที่ให้การระบุว่า จำเลยที่ ๑ มีภูมิลำเนาอยู่บ้านเลขที่ ๒/๑ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลคลองใหญ่ อำเภอตะโหนด จังหวัดพัทลุง โดยระบุว่าย้ายมาจากบ้านเลขที่ ๑ หมู่ที่ ๓ ตำบลคลองใหญ่ อำเภอตะโหนด จังหวัดพัทลุง และจำเลยที่ ๑ เป็นผู้ครอบครองรถยนต์คันที่ทำละเมิดในคดีนี้ ดังนั้นจึงเป็นการแก้ไขชื่อตัว ชื่อสกุล และภูมิลำเนาของจำเลยที่ ๑ ตามฟ้องเดิมซึ่งเป็นจำเลยคนเดียวกัน มิใช่แก้ไขคำฟ้องโดยเปลี่ยนตัวจำเลยที่ ๑ จากนางสาวดารุณี เป็นนางสาวดารุณี ซึ่งเป็นคนละคนกันแต่อย่างใด

อีกทั้งการที่โจทก์ระบุชื่อตัวและชื่อสกุลของจำเลยที่ ๑ ในหนังสือมอบอำนาจช่วงและคำฟ้องเดิม ผิดพลาดคลาดเคลื่อนนั้น ก็เป็นการสะกดชื่อตัวผิดเล็กน้อยจาก “นางสาวตรุณี” เป็น “นางสาวดา รุณี” พอถือว่าเป็นชื่อเดียวกันนั่นเอง ส่วนชื่อสกุลสะกดผิดจาก “สังข์แก้ว” เป็น “สังข์ทอง” ก็ผิด เฉพาะพยางค์ท้ายเท่านั้น พยางค์หน้าเป็นคำเดียวกัน ชื่อสกุลจึงคล้ายคลึงกันมาก แสดงว่าที่ระบุ ชื่อตัวและชื่อสกุลจำเลยที่ ๑ ผิดเกิดจากการสับสนเข้าใจผิดในชื่อของจำเลยที่ ๑ เท่านั้น ถือว่า โจทก์ได้มอบอำนาจให้ฟ้องจำเลยที่ ๑ และได้ฟ้องจำเลยที่ ๑ ตามหนังสือมอบอำนาจช่วงถูกต้อง และถูกต้องชอบแล้ว โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยที่ ๑

(ง) การขอแก้ไขคำให้การตามมาตรา ๑๗๙ วรรคสอง (๓) : มาตรา ๑๗๙ วรรคท้าย มิได้บัญญัติว่าข้อความที่ขอแก้ไขคำให้การจำเลยใหม่จะต้องเกี่ยวกับคำให้การหรือข้ออ้างเดิมของ จำเลย คงห้ามเฉพาะเรื่องคำฟ้องเพิ่มเติมเท่านั้น จำเลยจึงยกข้ออ้างหรือข้อต่อสู้ขึ้นใหม่ในการ แก้ไขเพิ่มเติมคำให้การได้ โดยกระทำภายในกรอบเวลาตามมาตรา ๑๘๐ และต้องฟังอีกฝ่ายหนึ่ง ก่อนตามมาตรา ๑๘๑

อย่างไรก็ดี แม้จำเลยจะยกข้อต่อสู้ขึ้นใหม่ในการแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การได้ก็ตาม แต่ศาลมี อำนาจใช้ดุลพินิจว่าจะอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้จำเลยแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การก็ได้ หากอนุญาตให้ แก้ไขแล้ว จะส่งผลให้คำให้การของจำเลยกลายเป็นคำให้การที่ขัดแย้งกันอันเป็นคำให้การที่ไม่ ชอบด้วยกฎหมาย ศาลก็ชอบที่จะใช้ดุลพินิจสั่งไม่อนุญาตให้จำเลยแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๓๖/๒๕๔๕ : ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๙ (๓) มิได้บัญญัติว่า ข้อความที่ขอแก้ไขคำให้การจำเลยใหม่จะต้องเกี่ยวกับคำให้การเดิมหรือ ข้ออ้างเดิมของจำเลยคงบัญญัติห้ามเฉพาะเรื่องคำฟ้องเท่านั้น ฉะนั้นแม้การแก้ไขเพิ่มเติม คำให้การของจำเลยที่ ๑ จะเป็นการยกข้อต่อสู้ขึ้นใหม่กล่าวแก้ข้อหาของโจทก์ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับ คำให้การเดิมหรือไม่ก็ย่อมกระทำได้

จำเลยที่ ๑ ยื่นคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การว่า โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องอันเป็นเรื่องที่ เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ซึ่งจำเลยที่ ๑ มีสิทธิยื่นคำร้องขอแก้ไขภายหลัง จากวันสืบพยานโจทก์ได้ ไม่ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๑๘๐

จำเลยที่ ๑ ให้การไว้ว่า โจทก์ได้ชำระเบี้ยประกันภัยโดยส่งจ่ายเช็ค และจำเลยที่ ๒ ได้นำ เช็คไปเรียกเก็บเงินเข้าบัญชีของจำเลยที่ ๒ แล้ว เมื่อจำเลยที่ ๒ ได้ส่งมอบกรมธรรม์ประกันภัย ให้แก่โจทก์แล้ว ก็ต้องถือว่าโจทก์ได้ชำระเบี้ยประกันภัยให้แก่จำเลยที่ ๒ แล้ว คำให้การดังกล่าว

จำเลยที่ ๑ ระบุว่า โจทก์เป็นผู้ทำสัญญาประกันภัยรถยนต์กับจำเลยที่ ๒ และเงินที่จ่ายค่าเบี้ยประกันภัยเป็นเงินของโจทก์ ส่วนคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การของจำเลยที่ ๑ ขอเพิ่มเติมว่า โจทก์ไม่ใช่เจ้าของผู้ครอบครองรถยนต์ในขณะก็นำมาทำสัญญาประกันภัยไว้แก่จำเลยที่ ๒ เพราะโจทก์ได้โอนและส่งมอบการครอบครองรถยนต์ให้เป็นทรัพย์สินส่วนกลางของ ท. แล้ว โจทก์จึงไม่ใช่ผู้มีส่วนได้เสียในรถยนต์ กรรมธรรม์ประกันภัยจึงไม่มีผลผูกพันคู่กรณี เงินค่าเบี้ยประกันภัยไม่ใช่ของโจทก์ โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้อง ดังนั้น คำให้การกับคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การของจำเลยที่ ๑ จึงขัดแย้งกันเอง หากศาลอนุญาตแล้วย่อมจะทำให้กลายเป็นคำให้การที่ได้ปฏิบัติข้ออ้างของโจทก์โดยชัดแจ้ง จึงไม่อาจอนุญาตให้จำเลยที่ ๑ แก้ไขเพิ่มเติมคำให้การได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๓๙๙/๒๕๔๕ : โจทก์ฟ้องให้จำเลยรับผิดชอบตามสัญญาค้ำประกันและสัญญาจำนอง การที่จำเลยยื่นคำร้องขอแก้ไขคำให้การจากเดิมที่ให้การไว้ว่า จำเลยไม่เคยทำสัญญาค้ำประกัน เป็นว่าจำเลยได้ทำสัญญาค้ำประกันหนี้ที่มีอยู่ในขณะทำสัญญาและมีการชำระหนี้ครบถ้วนแล้ว ไม่ได้ทำสัญญาค้ำประกันหนี้ในคดีนี้ซึ่งเป็นหนี้ในอนาคต จำเลยจึงไม่ต้องรับผิดชอบและจำเลยได้ทำสัญญาจำนองกับโจทก์ตามสัญญาจำนองทั้งสิ้นบับจริง แต่เป็นการจำนองเพื่อเป็นประกันหนี้อื่นที่ได้ชำระไปแล้ว ไม่ใช่หนี้ในคดีนี้ การฟ้องคดีนี้เป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต ทำให้จำเลยต้องรับผิดชอบมากกว่าเงินที่ได้จดทะเบียนไว้เป็นจำนวนถึง ๗๒,๔๐๐,๐๐๐ บาท นั้น เป็นการขอแก้ไขคำให้การโดยยกข้อเท็จจริงขึ้นเป็นข้อต่อสู้ใหม่และเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อเถียง เพื่อหักล้างข้อหาตามคำฟ้องของโจทก์ เมื่อปรากฏว่าศาลสั่งให้ตั้งขึ้นสองสถาน และไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีเหตุสมควรที่ไม่อาจยื่นคำร้องได้ก่อนนั้น และไม่ใช่ว่าการขอแก้ไขในเรื่องที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนหรือเป็นการแก้ไขข้อผิดพลาดเล็กน้อยหรือข้อผิดพลาดเล็กน้อย จำเลยจึงต้องยื่นคำร้องก่อนวันสืบพยานไม่น้อยกว่า ๗ วัน ตาม พ.ร.บ. จัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศฯ มาตรา ๒๖ ประกอบ ป.วิ.พ. มาตรา ๑๘๐

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๗๓๐/๒๕๕๘ : ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๘๐ การแก้ไขคำให้การต้องยื่นคำร้องต่อศาลก่อนวันขึ้นสองสถาน หรือก่อนวันสืบพยานโจทก์ไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ในกรณีที่ไม่มีวันขึ้นสองสถาน เว้นแต่มีเหตุอันสมควรที่ไม่อาจยื่นคำร้องได้ก่อนหน้านั้นหรือเป็นการขอแก้ไขในเรื่องที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนหรือเป็นการแก้ไขข้อผิดพลาดเล็กน้อยหรือข้อผิดพลาดเล็กน้อย บทบัญญัติดังกล่าวให้สิทธิจำเลยที่จะยื่นคำร้องขอแก้ไขคำให้การ หากใช้เป็น

บทบัญญัติบังคับศาลที่จะต้องอนุญาตตามคำร้องของจำเลยเสมอไปไม่ เมื่อศาลพิจารณาคำร้องของจำเลยแล้วหากมีเหตุอันสมควร ศาลสามารถใช้ดุลพินิจอนุญาตหรือไม่อนุญาตตามคำร้องของจำเลยได้

คำร้องขอแก้ไขคำให้การของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ที่ว่า มูลหนี้ที่โจทก์ฟ้องตามสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี สัญญากู้เงิน และหนังสือขอรับเงินกู้ซึ่งมีตัวสัญญาใช้เงินเป็นเอกสารประกอบทั้งสามประเภทหนี้รวมกันเป็นคดีเดียวกัน โดยเสียเงินค่าขึ้นศาลเพียง ๒๐๐,๐๐๐ บาท จึงเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตและหลีกเลี่ยงค่าขึ้นศาล อันเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วย ป.วิ.พ. มาตรา ๒๙ นั้น หากจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เห็นว่าโจทก์ฟ้องในมูลหนี้แต่ละประเภทรวมกันมาเป็นการไม่ถูกต้อง จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ สามารถยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งแยกคดีตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๙ หรือขอให้ศาลมีคำสั่งขอให้โจทก์ชำระค่าขึ้นศาลเพิ่มเติมเพื่อให้ศาลชั้นต้นได้พิจารณาได้ โดยไม่จำต้องต่อสู้มาในคำร้องขอแก้ไขคำให้การ กรณีจึงไม่มีเหตุสมควรที่จะอนุญาตให้จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ แก้ไขคำให้การ

คำร้องขอแก้ไขคำให้การของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ที่ว่า โจทก์คิดดอกเบี้ยเกินอัตราเป็นการขัดต่อ พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. ๒๔๗๕ มาตรา ๓ การคิดดอกเบี้ยของโจทก์ย่อมตกเป็นโมฆะ ยอดหนี้ที่โจทก์ฟ้องมาจึงไม่ถูกต้องและเป็นโมฆะนั้น แม้การคิดดอกเบี้ยเกินอัตราตามที่กฎหมายกำหนดจะเป็นปัญหาอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนก็ตาม แต่ปรากฏว่าจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ได้ให้การไว้แล้วว่ายอดหนี้และดอกเบี้ยที่โจทก์ฟ้องตามสัญญาทั้งสามประเภทเคลือบคลุมและไม่ถูกต้อง กับการคิดดอกเบี้ยของโจทก์ในกรณีผิดนัดสูงเกินส่วน ทั้งศาลชั้นต้นได้กำหนดประเด็นข้อพิพาทเกี่ยวกับการคิดดอกเบี้ยของโจทก์ไว้ด้วย ซึ่งโจทก์ต้องนำสืบถึงการคิดยอดหนี้และดอกเบี้ยที่โจทก์คิดจากจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ และจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ สามารถนำสืบหักล้างว่าโจทก์มีสิทธิคิดดอกเบี้ยที่ถูกต้องตามกฎหมายจากจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ มีเพียงใดได้ กรณีจึงไม่มีเหตุอันสมควรที่จะอนุญาตให้จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ แก้ไขคำให้การ

ส่วนที่จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ขอแก้ไขคำให้การที่ว่า ก่อนฟ้องคดีนี้โจทก์ไปแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีอาญาแก่จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ในข้อหาร่วมกันฉ้อโกงเจ้าหนี้ซึ่งเป็นหนี้จำนวนเดียวกันกับหนี้ที่โจทก์ฟ้องคดีนี้ ฟ้องคดีของโจทก์ซ้ำซ้อนกันอันเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นโมฆะ ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนนั้น คำให้การของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ดังกล่าวเป็นข้อเท็จจริงที่มีอยู่ก่อนโจทก์ฟ้องคดีนี้ ซึ่งจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ สามารถยื่นคำร้องขอแก้ไขคำให้การในข้อนี้ได้ก่อนวันชี้สองสถาน ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๘๐ และไม่ได้แสดงโดยชัดแจ้งว่าหนี้ที่โจทก์นำมาฟ้องเป็นคดีนี้เคยมีการฟ้องคดีต่อศาลไว้ก่อนแล้วอย่างไร

ที่จะทำให้คดีนี้กลายเป็นฟ้องซ้อน จึงไม่ใช่เป็นการขอแก้ไขในเรื่องที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนหรือเป็นการแก้ไขข้อผิดพลาดเล็กน้อยหรือข้อผิดพลาดเล็กน้อย

โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ชำระหนี้ตามสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี สัญญากู้เงิน หนังสือขอรับเงินกู้ซึ่งมีตัวสัญญาใช้เงินเป็นเอกสารประกอบสัญญาจำนองและสัญญาค้ำประกัน เนื่องจากจำเลยที่ ๑ ผิดนัดไม่ชำระหนี้ตามสัญญา ส่วนฟ้องแย้งของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เป็นการฟ้องแย้งเรียกค่าเสียหายจากโจทก์โดยอ้างว่าการที่โจทก์ฟ้องคดีนี้และแจ้งความร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีอาญาแก่จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ทำให้จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ได้รับความเสียหายต้องเสียชื่อเสียงและเสียหายในการค้า มูลหนี้ตามฟ้องของโจทก์ในคดีนี้กับข้ออ้างที่จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาในฟ้องแย้งในเรื่องกล่าวหาว่าโจทก์กระทำละเมิด จึงเป็นคนละส่วนและมาจากคนละมูลหนี้ไม่เกี่ยวข้องกันกับฟ้องเดิม

ข้อพิจารณา : กรณีที่ศาลสูงพิพากษายกคำพิพากษาศาลชั้นต้นและย้อนสำนวนกลับมาศาลชั้นพิจารณาพิพากษาใหม่ ต้องพิจารณาว่าศาลสูงมีคำพิพากษาให้ย้อนสำนวนกลับมาในดำเนินกระบวนการพิจารณาใหม่ในชั้นตอนใด หากชั้นตอนที่ย้อนกลับมาเป็นอันล่วงเลยระยะเวลาที่คู่ความจะขอแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องหรือคำให้การตามมาตรา ๑๘๐ แล้ว คู่ความย่อมไม่มีสิทธิขอแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องและคำให้การอีก

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๐๒๖/๒๕๖๐ : ศาลอุทธรณ์ภาค ๙ เห็นว่า คำให้การจำเลยไม่ชัดเจน คดีไม่มีประเด็นเรื่องอำนาจฟ้อง ที่ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโดยวินิจฉัยเรื่องอำนาจฟ้องไม่ชอบ พิพากษายกคำพิพากษาศาลชั้นต้น และย้อนสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นพิจารณาพิพากษาใหม่ตามรูปคดี หมายถึงให้ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาไปตามรูปคดีคือ หากมีประเด็นข้อพิพาทอื่นที่ต้องสืบพยานก็ให้สืบพยานต่อไปแล้วพิพากษาคดีใหม่ ซึ่งศาลอุทธรณ์ภาค ๙ มิได้พิพากษาเพิกถอนกระบวนการพิจารณาของศาลชั้นต้นทั้งหมด ดังนั้นที่ศาลชั้นต้นนัดสืบพยานและสืบพยานโจทก์และจำเลยไปแล้วจึงยังมีกระบวนการพิจารณาดังกล่าวอยู่ จำเลยไม่อาจอาศัยเหตุการย้อนสำนวนขอยื่นคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การเพื่อจะได้มีประเด็นข้อพิพาทในเรื่องอำนาจฟ้องได้ ทั้งคดีนี้ไม่มีการชี้สองสถาน จำเลยต้องยื่นคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การก่อนวันสืบพยานไม่น้อยกว่า ๗ วัน จึงเป็นการล่วงเลยเวลาที่จะมีสิทธิยื่นคำร้องได้ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๘๐

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๙๒๐/๒๕๔๗ : เดิมศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องเพราะเหตุคดีโจทก์ขาดอายุความ แต่เมื่อโจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์เห็นว่าคำให้การจำเลยมิได้แสดงเหตุแห่งการขาดอายุความ คดีไม่มีประเด็นเรื่องอายุความ จึงพิพากษายกคำพิพากษาศาลชั้นต้น ให้ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาในประเด็นข้ออื่นแล้วพิพากษาใหม่ตามรูปคดี เมื่อไม่มีคู่ความฝ่ายใดฎีกาได้แย้งคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ประเด็นเรื่องอายุความจึงเป็นอันยุติตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ดังนั้น ศาลชั้นต้นจะต้องดำเนินกระบวนการสืบพยานโจทก์จำเลยเฉพาะประเด็นอื่นที่ยังมิได้ดำเนินการเท่านั้น จำเลยไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอแก้ไขคำให้การเพื่อให้เกิดประเด็นเรื่องอายุความขึ้นอีก เพราะเป็นการดำเนินกระบวนการซ้ำ ต้องห้ามตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๔๔ การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาตให้จำเลยแก้ไขคำให้การเกี่ยวกับประเด็นเรื่องอายุความแล้วหยิบยกประเด็นดังกล่าวขึ้นวินิจฉัยยกฟ้องและศาลอุทธรณ์พิพากษายืนนั้น ย่อมไม่ชอบด้วยบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าว

ข้อยกเว้นที่คู่ความไม่ต้องยื่นคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องหรือคำให้การก่อนวันชี้สองสถาน หรือก่อนวันสืบพยานไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ในกรณีที่ไม่มีกรชี้สองสถาน ได้แก่ (๑) มีเหตุอันสมควรที่ไม่อาจยื่นคำร้องได้ก่อนนั้น (๒) เป็นการขอแก้ไขในเรื่องที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน และ (๓) เป็นการแก้ไขข้อผิดพลาดหรือข้อผิดพลาดเล็กน้อย

(ก) ขอแก้ไขคำให้การต่อสู้โดยข้อต่อสู้เรื่องอำนาจฟ้อง ถือเป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๐๖/๒๕๕๔ : ข้อความที่จำเลยขอแก้ไขตามคำร้องของจำเลยข้อแรกที่ว่า โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องเนื่องจากจำเลยไม่เคยมีนิติสัมพันธ์ใด ๆ และไม่เคยกู้เงินและรับเงินใดๆ จากโจทก์ที่ฟ้องในคดีนี้ เป็นเรื่องที่จำเลยทราบดีอยู่แล้วตั้งแต่วันที่จำเลยจะทำคำให้การต่อสู้คดี จึงนับว่าไม่มีเหตุอันควรที่จะอนุญาตให้จำเลยแก้ไข ทั้งมิใช่การขอแก้ไขในเรื่องที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน กรณีไม่ต้องด้วยข้อยกเว้นที่จำเลยจะขอแก้ไขภายหลังวันสืบพยานไปแล้วตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๘๐ ได้

ส่วนข้อความที่จำเลยขอเพิ่มเติมต่อมาที่ว่าโจทก์จดทะเบียนใหม่โดยยังไม่มีประกาศลงโฆษณาในราชกิจจานุเบกษา ทำให้กรรมการโจทก์ไม่มีอำนาจกระทำนิติกรรม มีผลให้หนังสือมอบอำนาจและหนังสือมอบอำนาจช่วงสิ้นผลไป ผู้รับมอบอำนาจช่วงจึงไม่มีอำนาจฟ้อง ถือได้ว่าเป็นการขอแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การเกี่ยวกับอำนาจฟ้องและเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของ

ประชาชน ขอบที่ศาลชั้นต้นจะอนุญาตให้จำเลยแก้ไขเพิ่มเติมข้อความในส่วนนี้ได้ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๘๐ แต่เมื่อศาลชั้นต้นได้สืบพยานของคู่ความทั้งสองฝ่ายเสร็จสิ้นแล้วโดยคู่ความต่างก็ได้ นำสืบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องอำนาจฟ้องของโจทก์ดังกล่าวจนสิ้นกระแสความแล้ว และศาลชั้นต้นได้หยิบยกขึ้นวินิจฉัยอยู่ในประเด็นเรื่องอำนาจฟ้องของโจทก์ ซึ่งจำเลยก็ยกขึ้นอ้างเป็นข้ออุทธรณ์ฎีกาคำพิพากษาของศาลล่างทั้งสองไว้แล้ว แม้ศาลชั้นต้นจะได้มีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งเดิมที่อนุญาตให้จำเลยแก้ไขคำให้การแล้วมีคำสั่งใหม่เป็นยกคำร้องในส่วนนี้ จึงมิได้ทำให้จำเลยเสียหาย คดีย่อมไม่มีเหตุอันสมควรที่จะต้องย้อนสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นพิจารณาใหม่

(ข) ปัญหาว่านิติกรรมใดเป็นโมฆะหรือไม่ เป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๔๖๕/๒๕๕๒ : ศาลชั้นต้นนัดสืบพยานในวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๘ โดยไม่มีการชี้สองสถาน การที่จำเลยที่ ๒ จะยื่นคำร้องขอแก้ไขคำให้การจึงอาจทำได้ภายในวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๘ เมื่อจำเลยที่ ๒ ยื่นคำร้องขอแก้ไขคำให้การในวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๘ จึงเป็นการยื่นคำร้องขอแก้ไขคำให้การเมื่อพ้นระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด แต่ การที่จำเลยที่ ๒ ขอแก้ไขคำให้การเป็นว่า สัญญาค้ำประกันที่โจทก์นำมาฟ้องเป็นสัญญาที่เกิดจากการแสดงเจตนาหลง จึงไม่มีผลนี้และตกเป็นโมฆะ โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องนั้น ปัญหาว่านิติกรรมใดเป็นโมฆะหรือไม่ ถือเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน จำเลยที่ ๒ จึงมีสิทธิยื่นคำร้องขอแก้ไขคำให้การในเรื่องดังกล่าวได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๘๐ แม้เป็นการยื่นเมื่อพ้นระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดก็ตาม

ข้อพิจารณา : แต่ปัญหาว่านิติกรรมใดเป็นโมฆียกรรมหรือไม่ ไม่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๐๗๔/๒๕๔๙ : จำเลยที่ ๕ ขอแก้ไขคำให้การเดิมโดยอ้างเพิ่มเติมว่า สัญญาประนีประนอมยอมความตามฟ้องไม่มีผลผูกพันจำเลยที่ ๕ เนื่องจาก ขณะทำสัญญาจำเลยที่ ๕ มีอายุเพียง ๑๗ ปี ยังเป็นผู้เยาว์ มิได้รับความเห็นชอบหรือความยินยอมจากมารดาซึ่งเป็นผู้ปกครอง จึงมีผลเป็นโมฆียกรรม และขอถือเอาคำให้การที่ขอแก้ไขนี้เป็นการบอกล้างโมฆียกรรม คำให้การที่ขอแก้ไขดังกล่าว มิใช่เป็นเรื่องเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน อันจะอยู่ในข้อยกเว้นที่ฟังอนุญาตให้จำเลยที่ ๕ ยื่นคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การภายหลังล่วงพ้นกำหนดเวลาตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๘๐

(ค) ปัญหาเรื่องอายุความในคดีแพ่ง ไม่ใช่ปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๑๘๘/๒๕๕๗ : วันที่โจทก์ยื่นฟ้องคดีนี้ และวันที่โจทก์อ้างว่าจำเลยทั้งสองรับผิดต่อโจทก์ ล้วนปรากฏชัดเจนอยู่ในคำฟ้องโจทก์ จำเลยก็ทราบเรื่องการทำสัญญาแต่ต้น หากจำเลยมีความประสงค์ที่จะต่อสู้คดีในประเด็นอายุความเรื่องใดย่อมสามารถกระทำได้ตั้งแต่แรก เมื่อจำเลยให้การต่อสู้คดีว่า คดีโจทก์ขาดอายุความ ๒ ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๓๔ (๑) การที่จำเลยขอแก้ไขคำให้การว่า หากต้องใช้อายุความ ๕ ปี ฟ้องโจทก์ก็ขาดอายุความเช่นกัน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๓๓ (๕) เพราะต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๐ จึงเป็นการแก้ไขคำให้การโดยยกข้อต่อสู้ว่าคดีโจทก์ขาดอายุความขึ้นมาใหม่อีกเรื่องหนึ่ง หาใช่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมรายละเอียดเรื่องอายุความเดิมไม่ กรณีจึงต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๘๐ เมื่อจำเลยยื่นคำร้องขอแก้ไขคำให้การหลังจากสืบพยานโจทก์เสร็จอันเป็นเวลาภายหลังวันชี้สองสถาน ทั้งปัญหาเกี่ยวกับอายุความไม่ใช่เรื่องที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน และไม่เป็นการแก้ไขข้อผิดพลาดหรือผิดหลงเล็กน้อย จึงไม่ต้องด้วยบทบัญญัติดังกล่าว

(ง) การแก้ไขข้อผิดพลาดหรือผิดหลงเล็กน้อย เช่น พิมพ์ชื่อคู่ความผิดพลาด โดยไม่เป็นการเปลี่ยนตัวคู่ความ (ฎ. ๕๕๘๘/๒๕๕๑) พิมพ์ตัวเลขผิดจำนวน โดยไม่ใช้การตั้งทุนทรัพย์ขึ้นมาใหม่ (ฎ. ๖๐๕๘/๒๕๕๑) พิมพ์เลขที่โฉนดผิดพลาด โดยไม่ใช้การเปลี่ยนที่ดินแปลงพิพาท (ฎ. ๑๐๔๔๖/๒๕๕๖) เป็นต้น การแก้ไขประเภทนี้สามารถกระทำได้ฝ่ายเดียวโดยไม่ต้องให้จำเลยมีโอกาสดัดค้าน และไม่ต้องส่งสำเนาให้จำเลยทราบล่วงหน้า ตามมาตรา ๑๘๑

(จ) กรณีมีเหตุสมควรไม่ได้อายัดคำร้องได้ก่อนนั้น หมายถึงเรื่องที่ขอแก้ไขเป็นเรื่องที่คู่ความพึงทราบถึงเหตุการณ์ หรือพฤติการณ์ได้เกิดขึ้นภายหลังวันชี้สองสถานหรือภายหลังวันก่อนสืบพยานไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๘๕๖-๔๘๕๗/๒๕๔๘ : ศาลชั้นต้นไม่ได้ชี้สองสถาน โดยนัดสืบพยานวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ หลังจากสืบพยานผู้ร้องไปบางส่วนแล้ว เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๔๔ คู่ความแถลงร่วมกันขอให้ทำแผนที่พิพาท ศาลชั้นต้นจึงสั่งให้จัดทำแผนที่พิพาท สำนักงานที่ดินจังหวัดระยองจัดทำแผนที่ดินพิพาทส่งมาถึงศาลวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๔ ซึ่งคดีอยู่ในระหว่างการสืบพยานผู้คัดค้าน ข้อเท็จจริงจึงปรากฏว่าเนื้อที่ดินที่รูกล้าอยู่นั้นเป็น

จำนวนเนื้อที่ ๒๕.๗ ตารางวา ไม่ใช่ ๑๔ ตารางวา ตามที่ผู้ร้องคิดคำนวณเองและระบุในคำร้อง ซึ่งก่อนหน้านี้ผู้ร้องก็ไม่อาจทราบได้ จึงเป็นกรณีที่มีเหตุอันสมควรที่ไม่อาจยื่นคำร้องได้ก่อนหน้านี้ ประกอบกับตามคำร้องขอที่ผู้ร้องเสนอคดีต่อศาลระบอบอาญาของผู้ร้องบางส่วนปลูกสร้างอยู่บนที่ดินพิพาท ผู้ร้องคำนวณเนื้อที่ส่วนนี้ได้ ๑๔ ตารางวา ผู้ร้องครอบครองอย่างเป็นเจ้าของซึ่งหมายถึงครอบครองส่วนที่รูกล้าอยู่ทั้งหมด จำนวนเนื้อที่ระบุในคำร้องขอจึงเป็นส่วนหนึ่งของรายละเอียดในคำร้องขอ จึงเป็นการขอแก้ไขในส่วนของรายละเอียดให้ชัดเจน ถือเป็นการแก้ไขข้อผิดพลาดเล็กน้อยหรือผิดพลาดเล็กน้อย แม้ขณะร้องขอแก้ไขได้มีการสืบพยานเสร็จแล้ว คดีอยู่ระหว่างนัดฟังคำพิพากษาแต่ก็ถือว่าคดียังอยู่ในระหว่างการพิจารณา ผู้ร้องยื่นคำร้องขอแก้ไขได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๘๐

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๐๓/๒๕๓๓ : ศาลชั้นต้นชี้สองสถานเมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๒๗ จำเลยทั้งสองยื่นคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การและฟ้องแย้งเมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๒๗ ว่าจากการตรวจสภาพอาคารพิพาทเมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๒๗ ปรากฏว่าคานคอนกรีตรองรับชั้นดาดฟ้าแตกร้าวรวม ๑๘ แห่ง ซึ่งจำเลยทั้งสองได้แจ้งให้โจทก์ทราบในวันเดียวกัน โจทก์ไม่ยอมรับผิดชอบในงานที่ชำรุดบกพร่องดังกล่าว จำเลยทั้งสองจึงจ้างให้บุคคลภายนอกซ่อมแซม สิ้นค่าใช้จ่ายไปเป็นเงิน ๘๑,๘๐๐ บาท จำนวนค่าเสียหายที่โจทก์ต้องรับผิดชอบจึงเพิ่มขึ้นเป็นเงิน ๒๕๘,๔๙๐ บาท ข้อความที่จำเลยทั้งสองขอแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวเป็นเรื่องที่จำเลยทั้งสองเพ่งทราบภายหลังจากการชี้สองสถานแล้ว ฉะนั้น จำเลยทั้งสองจึงมีสิทธิขอแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การและฟ้องแย้งหลังจากชี้สองสถานแล้วได้ เพราะเป็นข้อที่จำเลยไม่อาจยื่นคำร้องได้ก่อนวันชี้สองสถาน ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๘๐

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๑/๒๕๔๗ : สาระสำคัญของการเรียกร้องเงินทดแทนที่ดินที่ถูกเวนคืนของโจทก์เพิ่มขึ้นต้องอาศัยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเนื้อที่ของที่ดินที่ต้องแน่นอนสำหรับคำนวณเป็นทุนทรัพย์ที่จะเรียกร้อง โจทก์ยื่นฟ้องคดีภายในกำหนดระยะเวลาตามที่กฎหมายบังคับ โดยยังไม่ทราบจำนวนเนื้อที่ดินที่ถูกเวนคืนที่แน่นอน แม้โจทก์ได้รับหนังสือแจ้งจากจำเลยที่ ๑ ว่าได้รังวัดที่ดินแล้วมีเนื้อที่ที่ถูกเวนคืนเพิ่มขึ้น แต่ตามคำให้การของจำเลยทั้งสามก็ให้การว่าโจทก์ยังได้แย้งคัดค้านการรังวัดครั้งดังกล่าวว่าไม่ถูกต้อง จึงเป็นการไม่แน่นอนว่าเนื้อที่ดินของโจทก์ที่ถูกเวนคืนจำนวนเท่าใด โจทก์และจำเลยยังได้แย้งจำนวนเนื้อที่กันอยู่ จำเลยจึงยังมิได้จ่ายเงินค่าทดแทนที่ดินในส่วนที่เหลือแก่โจทก์ เมื่อโจทก์เพ่งทราบและยอมรับว่าที่ดินสองแปลงของโจทก์ มี

เนื้อที่ที่ถูกเวนคืนเพิ่มขึ้น ๑๑๓ ตารางวา และ ๙๒ ตารางวา ตามที่โจทก์และจำเลยที่ ๑ ไปรังวัดที่ดินกันใหม่ภายหลังจากวันชี้สองสถานตามที่โจทก์ฎีกา กรณีเช่นนี้ ถือได้ว่ามีเหตุอันสมควรที่โจทก์ไม่อาจยื่นคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องได้ก่อนวันชี้สองสถาน ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๘๐ จึงชอบที่ศาลจะอนุญาตให้โจทก์แก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องให้

ข้อพิจารณา : กรณีคดีไม่มีการชี้สองสถานและไม่มีการสืบพยาน คู่ความสามารถยื่นคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องหรือคำให้การได้ก่อนศาลมีคำพิพากษา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๑๑๕/๒๕๕๒ : ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้ตั้งชี้สองสถานและงดสืบพยานโจทก์แล้วนัดฟังคำพิพากษา จึงไม่มีวันชี้สองสถานและวันสืบพยาน จำเลยที่ ๓ ย่อมจะยื่นคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การก่อนศาลชั้นต้นพิพากษาได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การของจำเลยที่ ๓ เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนหรือไม่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๘๐

ข้อพิจารณา : กรณีที่ศาลเห็นสมควรไม่อนุญาตให้แก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องหรือคำให้การสามารถมีคำสั่งไม่อนุญาตได้ทันที โดยไม่ต้องดำเนินการตามมาตรา ๑๘๑ ก่อน แต่ถ้าศาลชั้นต้นสั่งอนุญาตให้แก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องหรือคำให้การโดยไม่ดำเนินการตามมาตรา ๑๘๑ และไม่เข้าเงื่อนไขที่จะยกเว้นกระบวนการพิจารณาดังกล่าวได้ ถือเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ผิดระเบียบหากความปรากฏแก่ศาลสูง ศาลสูงก็ชอบที่จะยกเหตุผิดระเบียบขึ้นวินิจฉัยและมีคำสั่งยกคำพิพากษาศาลชั้นต้น แล้วย้อนสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นดำเนินการกระบวนการพิจารณาใหม่ให้ถูกต้องและมีคำพิพากษาหรือคำสั่งต่อไปตามรูปคดี ตามมาตรา ๒๔๓ (๑) (๒)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๕๖๔/๒๕๖๑ : ศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาตให้จำเลยแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การโดยไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติมาตรา ๑๘๑ โดยไม่ส่งสำเนาคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การให้แก่โจทก์ทราบล่วงหน้าอย่างน้อย ๓ วัน ก่อนกำหนดนัดพิจารณาคำร้อง จึงเป็นกระบวนการพิจารณามีคำสั่งอนุญาตให้จำเลยแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การที่ไม่ชอบ การที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๙ ให้เพิกถอนกระบวนการพิจารณาที่ศาลชั้นต้นกระทำไปเกี่ยวกับคำร้องขอแก้ไขคำให้การของจำเลย และให้ศาลชั้นต้นพิจารณาพิพากษาใหม่ตามมาตรา ๒๔๓ (๑) (๒) จึงชอบแล้ว และไม่เป็นการทำให้คำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การของจำเลยตกไป ส่วนที่ศาลชั้นต้นดำเนินการกระบวนการพิจารณาไต่สวนคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การของจำเลยตามคำสั่งศาลอุทธรณ์ภาค ๙ แล้วมีคำสั่งอนุญาตให้จำเลยแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การนั้น ปรากฏว่าโจทก์ได้รับสำเนาคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การ

ในวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ซึ่งเป็นวันนัดสืบพยานโจทก์ ทั้งโจทก์ได้ยื่นคำคัดค้านเข้ามาในวันที่ ศาลชั้นต้นนัดไต่สวนคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การแล้ว ถือได้ว่าจำเลยส่งสำเนาคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การแก่โจทก์ก่อนนัดพิจารณาคำร้องไม่น้อยกว่า ๓ วัน ตามมาตรา ๑๘๑ (๑) แล้ว การที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้จำเลยแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การจึงชอบด้วยกฎหมาย

ข้อพิจารณา : หากศาลยังไม่มีคำสั่งคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องหรือคำให้การ แม้ศาลจะดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อมา ก็ยังถือไม่ได้ว่าศาลอนุญาตให้แก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องหรือคำให้การแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๙๕๔/๒๕๕๙ : ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องเพื่อขอแก้ไขคำร้องขอไว้ โดยไม่ปรากฏว่าผู้คัดค้านได้คัดค้านคำร้องดังกล่าวแต่อย่างใด ศาลชั้นต้นสั่งว่า “สำเนาให้ผู้คัดค้าน ส่งต่อในรายงานฯ” แต่หลังจากนั้นจนถึงวันที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งเพิกถอนมติที่ประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้น ศาลชั้นต้นก็ได้สั่งคำร้องดังกล่าว ทั้งศาลชั้นต้นก็ได้วินิจฉัยประเด็นตามคำร้องนั้นแต่อย่างใด จึงถือไม่ได้ว่าศาลชั้นต้นอนุญาตให้แก้ไขคำร้องขอตามคำร้องฉบับนี้ เมื่อผู้คัดค้านอุทธรณ์คัดค้านคำสั่งของศาลชั้นต้น คำแก้อุทธรณ์ของผู้ร้องก็มีโต้แย้งว่าการที่ศาลชั้นต้นไม่ได้สั่งคำร้องดังกล่าว เป็นการดำเนินกระบวนการที่ผิดระเบียบ ย่อมมีผลเท่ากับว่าผู้ร้องไม่ตั้งใจที่จะขอให้ศาลวินิจฉัยประเด็นตามคำร้องดังกล่าวอีกต่อไป คดีจึงไม่มีประเด็นข้อพิพาทว่า ผู้คัดค้าน ห. ฉ. ส. และ จ. ไม่ใช่ผู้ถือหุ้นที่แท้จริงของบริษัทตามที่ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องดังกล่าวไว้

ข้อพิจารณา : แต่หากคู่ความยื่นคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องหรือคำให้การก่อนวันชี้สองสถาน เมื่อถึงวันชี้สองสถาน ศาลไม่ได้มีคำสั่งคำร้องดังกล่าว แต่กำหนดประเด็นข้อพิพาทตามคำฟ้องหรือคำให้การที่ขอแก้ไขใหม่ ถือได้ว่าศาลมีคำสั่งอนุญาตให้แก้ไขคำฟ้องหรือคำให้การแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๕๐๗/๒๕๕๖ : ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้ส่งสำเนาคำร้องขอแก้ไขคำให้การให้โจทก์ แล้วโจทก์ได้ลงชื่อรับสำเนาคำร้องแล้วแถลงขอพิจารณาคำร้องก่อน ซึ่งศาลชั้นต้นได้ให้โอกาสโจทก์ด้วยการให้เลื่อนการชี้สองสถานไปและทนายโจทก์ได้ยื่นคำคัดค้านไว้แล้ว เมื่อถึงวันชี้สองสถาน ศาลกำหนดประเด็นข้อพิพาทข้อแรกว่า ผู้ตายทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินมรดกให้แก่จำเลยทั้งสี่หรือไม่ ซึ่งเป็นประเด็นพิพาทที่จำเลยทั้งสี่ยกข้อต่อสู้ขึ้นใหม่ตามคำร้องขอแก้ไขคำให้การ แสดงว่าศาลชั้นต้นพิจารณาและมีคำสั่งอนุญาตให้จำเลยทั้งสี่แก้ไขคำให้การโดยพิจารณาตามคำคัดค้านของโจทก์แล้ว ดังนี้ การที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาค ๙ วินิจฉัยคดีในประเด็นที่ว่า ผู้ตายทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินมรดกให้แก่จำเลยทั้งสี่จึงชอบแล้ว